

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Praxis Iurispatronatus Acquirendi, conseruandiq[ue] illud;
ac amittendi modos breuiter continens**

Viviani, Giuliano

Romae, 1620

Pars Secunda

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61772)

P R A X I S
 IURISPATRONATUS
 PARS SECVNDA
 Continens modos conseruandi
 Iuspatronatus.

LIBER QVINTVS.

*In quo tractatur de fructu iurispatronatus,
 scilicet de præsentatione.*

CAPVT PRIMVM,

Quid sit præsentatio, prouisio, postulatio, nomi-
 natio, electio, & commendatio.

SVMMARIVM.

<p>1 Præsentatio quid sit.</p> <p>2 Præsentatio ante est ius,
post factum.</p> <p>3 Præsentatio potest dici do-
natio.</p> <p>4 Patroni non dicuntur eli-
gere.</p> | <p>5 Ius ad rem transfertur in
præsentatum per præsentationem.</p> <p>6 Ius in re transfertur in
electum per electionem.</p> <p>7 Differentia triginta tres
inter electionem, & præsen-
tationem.</p> <p>8 Prouisio quid sit.</p> <p>9 Po-</p> |
|---|--|

- 9 *Postulatio quid sit.*
 10 *Nominatio quid sit.*
 11 *Electio propriè qua.*
 12 *Commendatio qua.*
 13 *Administratio perpetua.*
 14 *Coadiutoria cum futura
 successione.*
 15 *Serenissimus Dux Parma
 laudatur.*
 16 *Electio confirmatur, præ-
 sentatio admittitur.*
 17 *Collatio qua.*
 18 *Expectatiua qua.*
 19 *Commissio ecclesie qua.*
 20 *Installatio qua.*
 21 *Promotio qua.*
 22 *Optio qua dicatur.*
 23 *Ius quale transferatur ex
 electione, præsentatione, col-
 latione, & alijs modis.*

NUNC viden-
 dum est de pri-
 mo fructu iu-
 rispatronatus,
 idest de præ-
 sentatione. Præsentatio ¶ er-
 go est exhibitio quædam fa-
 cta de clerico præsentante sen-
 sibus corporis illi, cui fit præ-
 sentatio. Abb. in cap. ea no-
 scitur numer. 3. de his, quæ
 fiunt à Præl. sine cons. cap.
 quæ præsentatio ¶ antequam
 sit deducta ad actum, est Ius,

deducta postea ad actum est
 factum. Abb. in cap. super eo.
 num. 5. de off. deleg. & quod
 præsentatio sit fructus iuris-
 patronatus, ponit Felin. in c.
 cum olim. num. 2. de maior.
 & obed. Card. Mant. decis.
 140. num. 5. Rot. Rom. quæ
 3 præsentatio ¶ dici potest do-
 natio, cum stet in libertate
 patroni, quem vult præsen-
 tare, dummodo sit idoneus.
 Abb. in cap. vlt. num. 5. de
 4 concess. præb. patroni ¶ au-
 tem non dicuntur eligere
 propriè loquendo, quamvis
 impropiè, & largè dicantur
 eligere, vt in cap. 2. 3. & c.
 nobis. de iurepatron. quia
 5 per ¶ præsentationem patro-
 ni non transfertur ius in præ-
 sentatum. cap. quod autem.
 de iurepatronatus, nisi tan-
 tum ad rem, non in re, vt
 notatur in cap. cum Bertol-
 6 dus de re iud. sed per ¶ ele-
 ctionem transfertur ius in
 electum. glos. in ca. quanto.
 dist. 63. & etiam large pa-
 tronus dicitur ecclesiam or-
 dinare. Abb. in cap. ex infi-
 nuatione. de iurepatronatus,
 non tamen patroni dicuntur
 conferre. cap. vlt. de iurepa-
 7 tronatus: & triginta tres ¶ dif-
 fe-

ferentias inter electionem, & præsentationem ponit Lambertinus de iurepatronatus. lib. 2. par. 1. quæst. 1. art. 5. Et cum de præsentatione sit tractatus, plures adsunt similes termini, vt † prouisio, quod est verbum generale continens omnes modos per quos ecclesiæ prouidetur. c. vt circa. de elect. lib. 6. & ibi glos. Felin. in dicto cap. cum Bertoldus. col. 2. de re iud. Postulatio † item alia, est, qua quis postulatur, vt eligi possit, alia qua postulatus consequitur plenum, nam tunc admissus à superiori electus remanet. Abb. in cap. quia propter. de elect. quæ postulatio non competit patrono, quia patronus debet idoneum præsentare. c. 3. de iurepatronatus. Nominatio † item alia, quæ fit de aliquo eligendo, vt in c. quod sicut. in princ. de elect. alia quæ fit in scrutinio electionis ad cap. publicato. de elect. alia est solemnitas, cum duo nominantur, vel plures, & petitur, vt ex illis vnus eligatur & tunc nominantes non possunt variare. Abb. in c. quod sicut. §. super eod. num. 1. de Praxis Iurispatron.

elect. & ista nominatio potest dici præsentatio. Cardin. in Clem. plures. §. quibus. not. 2. de iurepatron. Electio autem † proprie est, quando Canonici ecclesiæ eligunt Prælatum, vt in dicto cap. cum Bertoldus, & ibi Felin. nu. 2. de re iudic. Adest † & commendatio, cum aliquod beneficium datur per Papam in commendam perpetuam. gloss. in cap. nemo verbo commendare de elect. lib. 6. & idem est † perpetua administratio. Datur † etiam coadiutoria, cum futura successione Prælato seni per Papam, prout & ego à sanctiss. Clemente VIII. fel. record. fui datus coadiutor cum futura successione in Decanatu Primatialis ecclesiæ Pisane recolendæ memoriæ, & Præclarissimo viro Vincentio Mazzolio Decano Pisano Prothonotario Apostolico, carissimo auunculo meo tunc in Parmensi Gymnasio in Prima sede Iuris Pontificij professori maximo stipendio, & priuilegijs decorato à Serenissimo Kanutio † Farnesio Parmæ, & Placentiæ Duce, litteratorum refugio, & virtutum omnium felici cultore;

F con-

16 confirmari † dicitur electio.
 Abb. in cap. auctoritate num.
 5. de institut. vbi infra scriptos
 terminos declarat; admittitur
 presentatio, & fit de presenta
 to institutio, que large dici po
 test confirmatio c. 1. de instit.
 17 lib. 6. Collatio † autem est,
 quando absque alicuius ele
 ctione, seu presentatione
 Episcopus confert beneficium.
 cap. vlt. de offic. vic. lib. 6. &
 cap. relatum de preben. que
 differentia fit inter collatio
 nem, & electionem, vide
 Abb. in dicto cap. auctorita
 te de institut. num. 5. Adest
 18 expectatio beneficij, siue ex
 pectatiua, de qua in cap. 1.
 §. ex parte vero, & §. e con
 tra de concess. preb. lib. 6. est
 & assignare, quod notat con
 ferre, quandoque inuestire.
 19 Item est verbum † comittere,
 cum ad tempus ecclesia ali
 cui committitur, quod dici

tur per modum prouisionis.
 Clem. vnica, & ibi gloss. ver
 bo committere de suppl. negl.
 20 prel. installatio † notat vera,
 & actualem possessionem.
 Abb. in cap. transmissam de
 21 elect. num. 3. & quid notet †
 promotio, dicit Abb. in cap.
 Omnipotentis de accusation.
 22 est & optio, que † fit per ca
 nonicum antiquum de cano
 nicatu nouiter vacante alteri
 collato, vt dimisso suo acce
 dat ad nouum, que optio lo
 cum habet stante loci consue
 tudine. cap. vlt. & ibi gloss. &
 Doct. de consuet. lib. 6. Et
 23 quod ius † transferatur ex ele
 ctione, collatione, presenta
 tione, & alijs supradictis, po
 nit Felin. in dicto cap. cum
 Bertoldus col. 1. & 2. de re
 iudic. & de his Lambert. vbi
 supra quaest. 1. per omnes ar
 ticulos dictae quaestionis.

CAPVT SECVNDVM.

Omnes possunt præsentare, qui non
sunt prohibiti.

SVMMA RIVM.

1 Præsentare possunt qui non sunt prohibiti. 2 Patronus, & existens in possessione possunt præsentare. 3 Excommunicatus præsentare nequit. 4 Patronus ecclesiasticus suspensus non potest eligere. 5 Hæretici, alijq; criminosi non possunt præsentare. 6 Filius pro patre præsentare potest. 7 Pater, & filij admittuntur si ius patronatus sit populi. 8 Ius patronatus si filio donetur, patri non competit præsentatio. 9 Pupillus sine tutore potest præsentare, item & minor. 10 Tutor potest præsentare. 11 In concursu præualet præsentatio pupilli. 12 Furiosus non præsentat. 13 Religiosi nequeunt proprio	nomine præsentare. 14 Concil. Trident. sess. 25. de regul. & monialib. cap. 1. & 2. 15 Religiosi nequeunt esse procuratores ad præsentandum. 16 Religiosus potest eligere præsentandum, si id patronus velit. 17 Abbas cum consensu Capituli debet præsentare. 18 Conuersi, & nouitij non sunt de Capitulo. 19 Capitulum Sede vacante non potest conferre beneficia. 20 Sede vacante beneficia vacantia sunt Papæ reseruata. 21 Capitulum Sede vacante habet iurisdictionem Episcopalem. 22 Concil. Trident. sess. 24. de reform. cap. 16. 23 Patronus si præsentet bis cum alio, ambo sunt patroni. 1 Præsentare † autem possunt omnes, nisi reperian

tur prohibiti, ius enim præsentandi est prohibitorium; ideoque in eo concessum videtur, quod non est expressè exceptum, seu prohibitum. gloss. in cap. ex litteris. in verbo non excepto. de iure patronatus. Et ideo patroni, & existentes in quasi possessione præsentandi, si non sunt prohibiti, præsentare possunt. cap. piæ mentis, & ibi glossa vlt. 16. quæst. 7. Excommunicatus autem excommunicatione maiori nõ potest præsentare, quia cum sit actus legitimus, interdicitur excommunicatis. ad text. in cap. intelleximus, & ibi gloss. vlt. de iudic. Patronus autem si ecclesiasticus si sit suspensus nõ potest eligere, nec præsentare. arg. text. in c. cum inter R. circa finem de electio. & per Lambertin. de iurepatr. lib. 2. par. prima, quæst. 2. artic. 3. Item si nec Hæretici, eorumque fautores, schismatici, apostatæ, infames, symoniaci, vel similes criminosi præsentare queunt per supradicta. Si autem si patronus sit pater, pro eo filius potest præsentare, sicut quælibet alia coniuncta persona, vt infra dicitur, sed

nomine suo non potest. Et si iuspatronatus si competat populo, & pater, & filij familias interuenire debent in præsentando. Lambertin. vbi supra art. 6. & si iuspatronatus si donetur filio, ei non patri competit præsentatio, quia quamuis sit quid aduentitium; tamen cum sit annexum spiritualibus non acquiritur patri. ad text. in cap. si annum. circa finem, & ibi gloss. vlt. de iudic. lib. 6. ita & pupillus si maior septennio sine tutore præsentare potest, & valet præsentatio. Archidiac. in cap. decernimus. in princ. 16. q. 7. Ioann. Andr. in cap. ex eo. num. 5. de elect. lib. 6. Abb. in cap. vlt. in fine de concess. præben. & multo magis poterit præsentare minor viginquinque annis sine Curatore. Tutor si autem potest præsentare pro pupillo minore septennio, seu maiore, & non præsentante; & si ad sit præsentatio & pupilli, & tutoris, præualet si præsentatio pupilli. Lambertin. vbi supra art. 10. & si lis oriatur super iurepatronatus. tutor debet eam prosequi. Furiosus si autem semper furens non præsentat, sed

13 sed eius Curator. Religiosi t
autem qui promittunt tria
vota substantialia regulæ, sci-
licet paupertatem, castitatē,
& obedientiam. ad text. in
cap. cum ad Monasterium.
de stat. Monac. proprio no-
mine non possunt præsentare,
quia proprium habere
nequeunt, sed Monasterij no-
mine. Cardin. Seraphin. decis.
1328. & 1361. toto tit. de
Regular. & notatur in cap. in
præsentia. de probat. Conci-
14 lium t Trident. de regular. &
monial. cap. 1. & 2. sess. 25.
Nauarr. lib. 3. consil. de stat.
Monac. conf. 13. num. 9. & in
suo Manuali. cap. 12. nu. 50.
15 Nec potest t talis Religiosus
à patrono constitui procura-
tor ad præsentandum, nisi de
licentia sui superioris; si ta-
16 men t plures patroni dicant
se præsentare quem elegerit
talis Religiosus, tunc talis
Religiosus potest id facere,
& nominare præsentandum:
quod si comparere debeat co-
ram Ordinario, id exequi de-
bet cum licentia sui superio-
17 ris. Et si Abbas t præsentare
debeat, tenetur id facere
cum consensu maioris, & sa-
nioris partis sui Capituli. cap.
Præxis Iurispatron.

nouit. cap. ea noscitur, & cap.
quanto. de his, quæ fiunt à
Prælat. & de his Lambertin.
vbi supra art. 12. nisi consue-
tudo, præscriptio, vel priuile-
gium aliter se haberent. per
dictum cap. ea noscitur. Con-
18 uersi t autem, & Nouitij non
professi non admittuntur ad
præsentandum quando iuspa-
tronatus competit Monaste-
rio, quia non habent vocem
in Capitulo. Abb. in cap. 1. in
19 fine de procur. Capitulum t
autem Sede vacante non po-
test conferre beneficia, nec ad
beneficia vice Episcopi præ-
sentare. cap. secundo, ne Sede
vacante. Archidiac. in cap. 1.
de institut. lib. 6. Pius Quin-
tus sanctæ memoriæ, in Bulla
Incipit, Sanctissimus in Chri-
sto Pater publ. 1568. die 9.
Mart. Pontif. sui anno tertio.
Per quam omnia beneficia,
Episcopali, Archiepiscopali,
Patriarchali, seu Primatiali
20 Sede t vacante quomodoli-
bet vacantia ad eorundem
Episcoporum collationem,
prouisionem, præsentationē,
electionem, seu quamlibet
aliam dispositionem quomo-
dolibet pertinentia ipsi sum-
mo Pontifici referuantur.

F 3 Quam-

21 Quamuis Capitulum † succedat Episcopo in his, quæ sunt iurisdictionis. ad text. in 22 cap. 16. de † reformat. sess. 24. Concil. Trident. vide Summam Bullarj Steph. Quarantæ in verbo Capitulum Sede vacante, in versiculo, nono quero, & de his Lambertin. vbi supra artic. 14. Et aduerte ad hunc casum, † quod si

quis ecclesiam, vel altare ædificauit, cum hoc, quod ipse, & alius per eum eligendus præsentent Rectorem; si patronus cum Francisco bis præsentauit, Franciscus cum ipso patrono semper præsentare debet, ad tollendam infinitatem variandi. Lambertin. vbi supra art. 16.

CAPVT TERTIVM.

De existentibus in quasi possessione iuris patronatus, iuris præsentandi, & de eorum præsentatione.

SUMMARIVM.

- 1 Bona fidei possessores rectè præsentant.
- 2 Mala fidei possessores non admittuntur ad præsentandum.
- 3 Bona fidei, vel mala fidei possessor quis sit.
- 4 Bona fides, vel mala quando præsumatur.
- 5 Possessor violentus non præsentat.
- 6 Lite mota putatiuo patrono possessori, quid agendum.

- 7 Præsentatus à bona fidei possessore præfertur.
- 8 Lite mota super proprietate, ante litem contestatam possessor præsentat.
- 9 Secus si post litem contestatam.
- 10 Lite non finita intra debitum tempus, præsentatus à bona fidei possessore instituitur.
- 11 Bona fidei possessor rectè præsentat etiam post litem sibi motam, sed institutio retardatur.

12 Præ.

- 12 *Presentatus à bonæ fidei possessore præfertur, etiamsi verus patronus præsentauerit.*
- 13 *Nisi ante institutionem constet de proprietate.*
- 14 *Præsentatio facta à patrono præualet præsentationi malæ fidei possessoris.*
- 15 *Patronus verus præfertur, data paritate possessionis in concursu patronorum.*
- 16 *Quasi possessio iurispatronatus, seu iuris præsentandi quomodo acquiratur.*
- 17 *Quasi possessio acquiritur quatuor concurrentibus.*
- 18 *Concil. Tridentin. Sess. 25. de reformat. cap. 9. seruatur circa quasi possessionem iurispatronatus.*
- 19 *Præsentatio effectum sortitur si sit confirmata.*
- 20 *Quasi possessio amittitur cassata præsentatione, vel non admissa.*
- 21 *Quasi possessio compatroni conseruatur per præsentationem alterius compatroni.*
- 22 *Patroni si admittunt in præsentando alium, eundem possessorem faciunt.*
- 23 *Quasi possessio iurispatronatus acquiritur per præsentationem.*
- 24 *Potior est in possessorio qui*

- ultimo loco præsentauit.*
- 25 *Nisi in vltima præsentatione ambo præsentassent.*
- 26 *Quasi possessio Patris, vel alterius continuatur in filium, & heredem.*
- 27 *Iurispatronatus quasi possidetur cum sit ius.*

EXistentes igitur in quasi possessione iurispatronatus, & iuris præsentandi recte præsentant. Cardin. Mantica decis. 360. num. 6. cap. consultationibus. de iurepatron. vbi Abb. num. 3. reddit rationem, dummodo sint bonæ fidei possessores. Rot. Roman. decis. 7. de iurepatron. in nouis. Quod si sint ÷ malæ fidei possessores, non debent admitti, & euictio iurepatronatus à vero patrono debet remoueri Rector institutus ad præsentationem malæ fidei possessoris. glos. penult. in dicto cap. consultationibus. vbi Innoc. Card. & Abb. si tamen institutus sit rite iuris ordine seruato non debet remoueri. Lamber. de iurepatr. lib. 2. par. 1. quæst. 3. artic. 2. Rocch. de Curte. de iurepatron. verbo competens alicui. quæst. 22. nume-

3 ro 50. Is autem ¶ est malæ fidei possessor, qui habet conscientiam rei alienæ, bonæ autem fidei possessor est, qui possidet cogitatione domini, quia existimat se esse dominum, & patronum. Abb. in dicto cap. consultationibus.

4 Et an, & quando ¶ præsumatur bona, vel mala fides in incorporalibus, videas Abb. in cap. si diligenti. num. 12. & seq. & ibi Felin. num. 4. de præscription. Eadem ratione non admittitur ¶ possessor violentus, intrusus, vel inuasor, si pacifice non possideant. Lambertin. vbi supra. artic. 6. & de intrusis vide Felin. in cap. in nostra. num. 11. & 12. de rescript.

6 Quid autem ¶ si existenti in quasi possessione, & sic patrono putatiuo possidenti lis moueatur? tu cum Lambertin. vbi supra. articulo 4. omiſſis difficultatibus, & varijs opinionibus pone plures casus. Primus ¶ est, quando à tali est facta præsentatio, & postea comparet alius dicens se esse proprietarium: & tunc præsentatus à bonæ fidei possessore debet institui non obstante lite mota.

Abb. in cap. cum venissent. de restitut. in integ. num. 22.

8 Secundus est ¶ quando vacat ecclesia, & mouetur possessoris lis super proprietate ab aliquo fatente illum possidere, & non est lis contestata: & tunc possidens potest præsentare, & præsentatus debet institui, quia talis fructus collectus ante litem contestatam non debet restitui. l. certum. C. de rei vend. & notatur in cap. grauis. de restitut. spoliat. Tertius ¶ est quando sumus post litem contestatam: & tunc possessoris præsentatio debet admitti; sed institutio debet retardari ad finem litis, & ita potest intelligi Bald. in cap. 2. de restitut. in integr. nisi appareat cum fraude fuisse litem motam. Si ¶ tamen lis non sit finita infra quadrimestre, seu semestre inspecta qualitate patronorum institui debet præsentatus à bonæ fidei possessore: & hi casus procedunt, quando lis est mota super proprietate.

11 Quartus est ¶ casus quando talis possessor ante, vel postquam lis sibi est mota super sua possessione præsentat:

12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995
 996
 997
 998
 999
 1000

omnes fructus pertinent ad
 proprietarium. l. mala fide.
 C. de cond. ex lege. late Ab-
 bas in cap. cumana. num. 12.
 de elect. & ideo si solus ve-
 ritus patronus non existens in
 possessione presentet, valet
 presentatio. dicto cap. con-
 sultationibus. à contrario sen-
 su; & ibi Abb. Si autem
 & t. verus patronus & puta-
 tius presentent, data pari-
 tate possessionis verus prefer-
 tur. Bald. in l. 2. column. vlt.
 C. de seruit. & aqua. numer.
 82. quod si verus non possi-
 deat, putatius sic, dic vt su-
 pra de quasi possidente, cui
 lis sit mota, & de hoc Lam-
 bertin. vbi supra. art. 9.
 Quasi autem t. possessio
 iuris patronatus, seu iuris pre-
 sentandi acquiritur, prout
 acquiruntur possessiones, seu
 quasi iurium incorporalium;
 de quibus Innocen. in cap. in
 litteris. de restitut. spoliator.
 nume. 6. Abb. in cap. bonæ.
 num. 20. il secundo. de po-
 stul. præl. & ex dictis Abb. in
 dicto cap. bonæ. dic quod di-
 cta quasi possessio iuris patro-
 natus acquiritur, si hæc con-
 currant. Cardin. Mantica de-
 cif. 322. numero 4. Primo
 quod

17 quod talis presentet sciente
 primo possessore, & patiente;
 secundo quod sequatur
 institutio, & confirmatio presentati,
 & ab institutione non sit appellatum;
 tertio, quod institutus habeatur, ut
 institutus; quarto, quod talis
 presentans sit in bona fide. Lambertin
 i supra. artic. 10. ideoque clarum est
 istam quasi possessionem acquiri
 per unicam presentationem ut supra
 factam. cap. cum ecclesia Sutrina. de
 causa possess. & propriet. & ibi
 Abb. latissime, & Rocchi. de
 Curte. de iure patron. verbo
 competens alicui. quest. 14.
 Cardin. Mantica decis. 150.
 num. 1. hodie autem serua-
 18 ri debet dispositio Concil.
 Trident. sess. 25. de reform.
 cap. 9. vbi statutum est, quod
 omnia sint irrita cum quasi
 possessione inde sequuta, si
 non sint iure patron. prouenientia
 ex dotatione, seu fundatione,
 siue sint multiplicatae presentationes
 per tempus immemorabile, quod
 immemorabile non profit, nisi
 etiam presentationes continuatae
 non minori saltem, quam
 quinquaginta anno-

rum spacio; quae omnes effectum
 sortitae sint, authenticis scripturis
 probentur. vi. de Card. Seraphinum
 decis. 1141. Effectum autem sortitur
 si sit confirmata presentatio,
 & sic si habuit effectum, ut
 dicitur in cap. humana. de elect. &
 ideo si presentatio aliquo modo
 postea sit reuocata, puta in causa
 appellationis nihil releuat, ut
 per Lambertin. vbi supra. artic. 13.
 quae quasi possessio si amittitur
 cassata presentatione per sententiam
 Innocen. in cap. 2. num. 2. de restit.
 in integr. per non usum autem
 non amittitur quasi possessio nisi
 appareat talem in iure fuisse
 spoliatum, quia cum voluit
 presentare non fuit admittendus.
 ad l. 3. l. clam possidere. §. qui ad
 nundinas. ff. de acquiren. possess.
 Si autem sint plures patroni, & aliqui
 presentant, alij non presentantes
 non amittunt quasi possessionem,
 quia presentantes conseruant
 quasi possessionem non presentantium.
 Card. Seraphin. decis. 339. num. 3.
 ut late per Lambertin. vbi supra.
 artic. 16. Quod si pa-

22 si patroni † presentando si-
mul admittant alium ad pre-
sentandum, qui non est pa-
tronus, sibi præiudicant, &
talis admissus absque vlla
contradictione quasi posses-
sionem acquirit. Abb. in ca-
pitulo scriptum. de elect. Lã-
bertin. vbi supra. artic. 17.
23 num. 10. & 11. Sed † quasi
ista possessio non acquiritur
per exercitium alterius actus
(vltra præsentationem) com-
petentis patrono, vt si quis
vt patronus honoretur in
ecclesia. Rocch. de Curte
vbi supra. in verbo compe-
tens alicui. quæst. 15. stante
maxime alio in quasi posses-
sione illius actus, vel præsen-
tationis. Quod si quis † præ-
sentauerit pluribus vicibus
Rectorem ad vacantem ec-
clesiam, sed vltimo loco alius
præsentauit, iste vltimus in
possessorio potior erit. Car-
din. & Abb. in cap. ex litte-
ris. de iure patron. per text.
in cap. cum ecclesia Sutri-
na. vbi Abb. colum. 7. de

causa possess. & propriet. nisi
25 in † penultima præsentatione
ambo præsentassent, quia
tunc primus non amitteret
quasi possessionem, licet se-
cundus solus in vltima præ-
sentatione præsentasset. Qua-
26 si † autem possessio patris,
seu antecessoris continuatur
in filio, & hærede, seu suc-
cessore. Bald. in l. in suis. in
principio. ff. de liber. & post-
hum. vbi ait quasi posses-
sionem iurium trāsire in succes-
sores, etiam si ipsi successores
non exerceant actum, per
quem inducitur dicta quasi
possessio, ea ratione, quia
iura nō possidentur; sed qua-
si possidentur, glos. in dicto
cap. cum ecclesia Sutrina. in
verbo quasi possessionem.
27 Ideo † ius patronatus cum sit
ius, & sic quid incorporale
quasi possidetur. Bald. in c.
quanto. in fine. de iudic. sed
dicta quasi possessio non tran-
sit in filium sine apprehen-
sione. Cardin. Mantica de-
cis. 88. num. 5. Rot. Rom.

CAPVT QVARTVM.

Vacante ecclesia patronus, vel quasi possidens per se, vel per procuratorem, Rectorem præsentare debent; & de procuratore constituto ad præsentandum.

SVMMARIVM.

- 1 Patronus debet præsentare, vel eius procurator.
- 2 Si vacet beneficium.
- 3 Procurator constitui non potest ad beneficia vacatura.
- 4 Concil. Trident. Sess. 24. de reformat. cap. 19. tollit expectatiuas.
- 5 Procurator constitui potest ad consentiendum resignationi, vel permutationi.
- 6 Absens rectè constituit procuratorem ad beneficia vacatura.
- 7 Consuetudo Pisana circa tales procuratores.
- 8 Comes Nicolaus Gallettus Patronus plurium beneficiorum.
- 9 Procurator generaliter constitui potest in beneficijs vacaturis ex iusta causa, & de

consensu Ordinarij.

- 10 Data potestate conferendi potest quis præsentare, sed data potestate præsentandi nõ potest conferre.
- 11 Præuentioni est locus si duo sint procuratores patroni.
- 12 Et durante tempore secundus procurator variare potest si laicus sit patronus.
- 13 Patronus potest præsentare, etiam si habeat procuratorem, tunc autem procurator non potest.
- 14 Patronus potest variare si prius eius procurator præsentauit.
- 15 Mulier potest præsentare, & procuratorem constituere.
- 16 Procurator diuersorum patronorum non potest diuersos præsentare.
- 17 Iura loquentia de electione procedunt in præsentatione.

18 Fal-

18 *Falsus procurator repellitur à presentando.*

19 *Patronus potest presentare, etiam si procuratorem fecerit, iurando eum non reuocare.*

20 *Periurium eo casu euittatur, si obtineat absolutionem à iuramento.*

21 *Procurator constitutus ad presentandum potest reuocari, & non valet presentatio, etiã si procurator nesciat reuocationem.*

22 *Patronus potest presentare per nuncium.*

23 *Patronus potest presentare per litteras.*

24 *Pater pro filio, frater pro fratre, coniunctus pro coniuncto, amicus pro amico, cum promissione de rato presentare possunt.*

1 **V**Acante igitur Ecclesia, patronus, vel alius existens in quasi possessione debet presentare Rectorem per se, vel per procuratorem. cap. ea noscitur. vbi gloss. Abb. Cardin. & alij, de his quæ fiunt à Præl. sine cons. Cap. & cap. ultimo. de concess. præben. quod procedit
2 in beneficio † vacante; tunc

enim potest constitui procurator ad presentandum, & absens potest inuestiri de beneficio per suum procuratorem. capit. accedens. de præbend. facit Felin. in cap. cum venerabilis. in princip. de exceptionib. In vacaturis † autem beneficijs patronus non potest constituere procuratorem ad presentandum, vel committere actum presentationis faciendæ. cap. ult. de concess. præbend. vide Cassadorum de iurepatr. decis. 5. num. 1. nec habens collationem potest id facere. cap. quia propter. §. illud autem. de elect. quia daretur votum captandæ mortis, & aperiretur via fraudibus: & in simili expectatiuæ gratiæ ad vacatura prohibentur à
4 Concilio † Triden. sess. 24. de reformat. cap. 19. Procurator † tamen ad consentiendum renunciationi, seu permutationi constitui potest. Lambertin. de iurepatron. libro 2. part. 1. quæst. 4. art. 2.
6 num. 6. Quod † tamen non procedit si quis ex iusta causa debeat abesse à Patria, & morari in longinquis Regionibus, tunc enim auctoritate

te Ordinarij poterit consti-
 tuere procuratorem, vt præ-
 sentet pro se ad vacatura.
 argum. cap. quoniam. de iu-
 repatron. & cap. nihil. de
 elect. faciunt dicta per Inno-
 cen. in cap. 1. de constit. vbi
 Felin. col. 14.

7 Et ita vidi ¶ seruari Pisis,
 in ea etenim Ciuitate Anti-
 quissima, & Nobilissima ad-
 sunt multa beneficia, quorum
 iuspatronatus est poenes No-
 biles viros Pisanos habitan-
 tes in Insula Siciliae in Ciui-
 tate Panhormi, & isti solent
 Pisis habere certum procura-
 torem ad præsentandum ad
 vacatura, prout solitus est fa-
 8 cere Illustrissimus Dominus ¶
 Nicolaus Gallettus Cētegles
 Comes Galeani commorans
 in dicta Ciuitate Panhormi,
 qui habet multa beneficia in
 Ciuitate Pifarum, & in ea ha-
 bet certum procuratorem,
 ad prædicta, qui procurator
 ea exercet, & obtinet confir-
 mationem præsentationis mo-
 9 re solito. Et ideo ¶ valide po-
 terit procurator constitui ge-
 neraliter ad præsentandum,
 in omnibus ecclesijs, in qui-
 bus habet iuspatronatus, si
 plures sint ecclesiæ, vel vna,

maximè stante iusta causa
 constituendi procuratorem,
 & accedente Episcopi consen-
 su. Ioan. Andr. in dict. c. vlt.
 10 de conc. præb. Et si ¶ sit da-
 ta potestas conferendi bene-
 ficium, intelligitur data & po-
 testas præsentandi, cum in
 vtraque sit eadem ratio, cum
 maius sit conferre, & sic mi-
 nus continet; sed data facul-
 tate præsentandi non dicitur
 data facultas conferendi, cum
 minus non comprehendat id
 quod est maius, vt notat. per
 Abb. in cap. cum in cunctis.
 col. 2. de elect. Quod si duo
 11 dati sint ¶ procuratores info-
 lidum ad præsentandum, &
 vnus præsentet, & præsentatus
 renunciet præsentationi,
 ille alter procurator non po-
 terit præsentare, quia præsen-
 tationis actus fuit occupatus
 per primum. ad cap. si duo.
 de procur. lib. 6. Ioan. Andr.
 in cap. si quis. de elect. lib. 6.
 12 nisi adsit ¶ tempus ad præsen-
 tandum alium, quia si sit lai-
 cus, variare potest. cap. quod
 autem. de iurepatronat. Pa-
 13 tronus ¶ autem, quamuis pro-
 curatorem constituerit, pote-
 rit præsentare; & eo præsen-
 tante, postea procurator non
 pote-

rit presentare. Quod si pri-
 14mo ꝑ procurator presentau-
 rit, poterit patronus cumu-
 latiuè alium presentare. ita
 Gemin. in cap. dudum. n. 5.
 15 de præben. lib. 6. Et ꝑ mulier
 patrona poterit procuratorè
 constituere, absque consensu
 propinquorum, & presentare
 libere. per dicta per Doctor.
 & præsertim per Felinum in
 cap. Ecclesia sanctæ Mariæ.
 de constitut.

16 Si autem ꝑ quis procura-
 tor constituatur à diuersis pa-
 tronis, non potest diuersos
 presentare. c. penult. S. por-
 ro. de elect. lib. 6. qui textus
 loquitur de electione, & pro-
 cedit in presentatione, cum
 17 iura loquentia ꝑ de electione
 procedant & in presentatione,
 per text. in cap. fin. & ibi
 glos. in verbo electione, de
 18 elect. lib. 6. Falsus ꝑ autem
 procurator, si constet de fal-
 sitate, reiiciendus est à præ-
 sentando, vt per Lambertin.
 19 art. 12. vbi supra. Si ꝑ autem
 patronus constituerit procu-
 ratorem, quem non reuocare
 iurauit, poterit tamen præsen-
 tare; sed erit periurus. Paul.
 de Castro conf. 362. incipit,
 In Christi nomine Amen:

Venerabilis vir. p. 1. Innoc.
 num. 5. & Ioan. Andr. in cap.
 dilecto. de præbend. Caute-
 zola tamen ꝑ est, vt iste patro-
 nus antequam presentet, ad
 euitandum periurium, quòd
 adeat Episcopum, & faciat se
 absolvere à vinculo iuramen-
 ti prædicti, ad hoc vt absque
 incurfu periurij liberè præsen-
 tet: quod solitum est fieri. Po-
 21 terit ꝑ etiam talis procurator
 reuocari, ad hoc vt presenta-
 tio non teneat, etiamsi reuo-
 catio non deueniat ad noti-
 tiam reuocati. Paulus de
 Castro vbi sup. conf. 57. vbi
 ponit quado procurator igno-
 rans possit reuocari: quod fal-
 lit in casu Clem. cum illusio.
 22 de renunciat. Poterit ꝑ etiam
 patronus presentare per nun-
 cium: ea enim, quæ expedi-
 ri possunt per literas, possunt
 etiam expediri per nuncium.
 Abbas & alij in cap. pruden-
 tiam. super glos. in verb. per
 certum nuncium, vbi Abbas
 nu. 21. de offic. deleg. & de
 hoc Lamber. vbi sup. art. 15.
 23 Patronus enim ꝑ potest per
 literas presentare in ecclesia
 vacante. cap. ea noscitur. de
 his quæ fiunt à Præl. vbi Ab-
 bas, Cardin. & alij. & dictis
 li-

literis stabitur, donec contrarium probetur. cap. post cessionem. de probat. Potest etiam pater presentare pro filio patrono, frater pro fratre, coniunctus pro coniuncto, amicus, maxima amicitia astrictus pro amico patrono; sed cum promissione de rato.

ad l. sed & hæ. ff. de procur. Quæ presentatio cū promissione de rato valet, & censetur ratificata, quando patronus infra tempus datum ad presentandum non presentet. latè Lambertinus artic. 17. vbi supra.

CAPVT QVINTVM.

Præsentatio non cadit in Ecclesijs Collegiatis.

SUMMARIVM.

1 Patronus non potest presentare ad ecclesiam collegiatam. 2 Secus si habeat priuilegium à Papa. 3 Decet tamen patronum consentire electioni. 4 Patroni presentant ad omnia beneficia existentia in collegiata. 5 Patronus non potest presentare in Monasterijs regularium. 6 Abbatissa eligitur per scrutinium. 7 Concil. Tridentin. sess. 25. de regul. & Monialib. cap.	6. & 7. seruetur in electione Abbatissæ. 8 Abbatissæ officium expirat triennio. 9 Praxis Pisarum in electione Abbatissæ. 10 Abbatissa est benedicenda. 11 Monasterium si fundatum sit cum pacto, quod moniales nominentur à fundatore, pactum seruandum est. 12 Concil. Tridentin. sess. 25. de regul. & monial. cap. 15. & 17. ponit qualitates puellarum in Monasterijs recipiendarum. 13 Sereniss. Christina Lotharingia Magna Ducissa Hetruria Monasterij fundatrix. 14 Pa-

14 Patronus potest presentare clericum pro auxilio rectoris.

15 Ius patronatus si cadit, cadit & presentatio.

1 **P**atronus ergo, vel alius existens in quasi possessione presentandi presentant in ecclesijs, & locis, in quibus habent illud ius. toto titulo de iure patron. sed non possunt presentare, seu eligere in ecclesia collegiata Rectorem. cap. nobis. §. cæterum. & ibi glos. de iure patron. ubi habetur, quod ecclesia collegiata est eadem cum conuentuali, & eadem est ecclesia, quæ habet Capitulum, Conuentum, Collegium, & Vniuersitatem, vt per Doct. in cap. cum terra. de elect. nisi tamen ex priuilegio Papæ patronus possit id facere. Farinac. parte 2. tomo 1. decis. 4. vt per Lambertin. de iure patronat. lib. 2. par. 1. quæst. 5. art. 1. & in dicto §. cæterum. habetur, quod quamuis patronus non eligat Rectorem in Collegiata, electioni tamen factæ eius consensus postulatur de honestate; nisi aliter de
Praxis Iurispatron.

necessitate ex priuilegio, vel alio iure dictus consensus requiratur, vt per Lambertin. ubi supra. artic. 2. Abb. in cap. de hoc. de Simonia. numero 10. possunt tamen patroni presentare ad dignitates, & præbendas, & beneficia existentia in dicta ecclesia collegiata. Ioan. Andr. in cap. vlt. in princip. de concess. præbend. Abb. in cap. suggestum. de iure patron. numero 3. Et ideo cum dictum sit de ecclesia collegiata, eadem ratione tamen patronus non potest presentare in Monasterijs Regularium, neque in Monasterijs Monialium, Abbatissam, seu Priorissam: poterit tamen presentare Cappellanum idoneum perpetuum ad regimen Ecclesiæ, Monasterij; ita Federic. de Senis consil. 95. Abbatissa autem tamen eligitur per scrutinium, seruata forma cap. quia propter. de elect. & cap. indemnitatibus. §. sane. de elect. lib. 6. hodie autem seruatur tamen Concil. Tridentin. sess. 25. de regularibus, & monialibus. cap. 6. & cap. 7. quo disponitur, vt Abbatissæ, Priorissæ, seu Præfectæ
 G Mo-

Monialium eligantur ab Episcopo, seu illarum superiore, qui ante cancellorum, fenestellam vota singularum audiat, seu accipiat, quæ vota debent esse secreta, alias non valeret electio tanquam facta contra formam dicti Concilij; vsu tamen receptum est, vt Prælatus vna cum suo Vicario, & Cancellario assistat dictæ electioni, & earum officium non ultra triennium durare potest; nec possunt confirmari; sed per triennium debent abstinere à tali administratione, secundum cõstit. Greg. Decimitertij fel. rec. Romæ publicatam die 4. Ianuarij 1583. incip. Expo sit debitum: & infra, quam refert Quaranta in Summario Bullarij, verbo Abbatissa: & ita ego dum Vicarius Monialium ¶ essem Pisanae Dicecesis Illustrissimi, & Reuerendissimi D. D. Sallustij Taurusij de Monte Politiano Archiepiscopi Pisani fel. record. & mox Illustrissimi, & Reuerendissimi D. D. Francisci Boncianij, Archiepiscopi Pisani, in praxi seruauì ad vnguem dictum Concil. Trident. & quamuis in quodam

Monasterio pratenderetur à patrono ius in electione Abbatissæ; tamen nunquam fuit receptum dictum ius, neque admissus patronus; sed electio fuit facta secundum dictum Concil. Tridentin. quæ Abbatissæ per Illustrissimum Dominum Archiepiscopum, seu eius Vicarium benedicuntur: & si ¶ postea iterum eligantur denuo non benedicuntur: & ita seruatur Pisis de consuetudine inueterata, de qua re, scilicet de benedictione Abbatissæ triennalis, tractat Nauarr. conf. lib. 3. tit. de statu Monach. conf. 2.

¶ Crederem ¶ tamen, quod si Monasterium Monialium esset fundatum, & in limine foundationis esset patrono reseruata facultas eligendi, seu nominandi Moniales, quod tale ius esset seruandum, dummodo in Moniales nominarentur puellæ habentes qualitates requisitas à Concil. ¶ Trident. vbi supra. cap. 15. & 17. vt est Pisis, vbi à Serenissima Christina Lotharingia ¶ Magna Ducissa Hetruriae fundatum est Monasterium mulierum Conuertitarum, quæ aluntur sumptibus

bus dicte Serenissime, cuius pietas, liberalitas, charitas, & religio in omnibus rebus splendescunt, & mulieres ad voluntatem dicte Serenissime admittuntur in dictum Monasterium. Poterit etiam patronus presentare clericum pro auxilio Rectoris, quando talis clericus esset instituendus. ad can. principali. distinct. 63. si autem non fit instituendus, sed

ad libitum remouendus, potest Rector solus sibi talem deputare. argum. cap. vt quis clericus. de vita, & honest. cleric. & ita videtur velle Ioan. Andr. in cap. postulasti. de iure patron. Et regulariter in omnibus locis; in quibus supra dictum est cadere ius patronatus, cadit & presentatio, vt in Hospitali, Oratorio, & similibus.

CAPVT SEXTVM.

Præsentatio non habet locum, nisi vacet beneficium Patronatum.

SUMMARIVM.

- 1 Præsentatio fit quando ecclesia vacat.
- 2 Ecclesia propriè vacat per mortem rectoris.
- 3 Et per renunciationem.
- 4 Præsentatus secundus institui debet renunciante primo presentato.
- 5 Præsentatio secunda fieri nequit non cassata prima presentatione.

- 6 Patronorum consensus requiritur in beneficiorum permutatione.
- 7 Ecclesia vacat si rector sit ea priuatus.
- 8 Beneficium si de iure vacet, patronus potest presentare.
- 9 Etiam si de facto & iniuste rector esset priuatus.
- 10 Lite pendente si moriatur vnus ex presentatis, vel cedat, non potest alius presentari.

- 11 *Idem est si patroni sint ecclesiastici.*
- 12 *Secus est si moriatur presentatus ante lapsum quadrimestre.*
- 13 *Ecclesia commendata vacat per mortem commendatarij.*
- 14 *Beneficia patronata vacant per promotionem rectoris ad Episcopatum.*
- 15 *Nisi talis promotus ex dispensatione ea retineat.*
- 16 *Beneficium primum vacat per assecutionem secundi beneficij incompatibilis.*
- 17 *Quando locum habeat vacatio incompatibilis.*
- 18 *Patronus presentare potest quocumque modo vacet beneficium.*
- 19 *Presentatio non fit ad beneficia vacatura.*
- 20 *In Coadiutorijs ad beneficia patronata requiritur consensus patronorum, si non sit derogatum.*
- 21 *Beneficia vacantia in Curia sunt reseruata.*
- 22 *Etiamsi sint iurispatronatus.*

Presentatio t̄ autē fit per patronos, vel existentes in quasi possessione, quando

ecclesia vacat; & ideo quamuis patronus in habitu habeat ius presentandi, tamen exercitium presentandi non habet in actu, nisi quando ecclesia vacat. cap. illud. de iure patron. cap. ultimo de concess. præben. vbi Cardin. 2 Abb. & alij. Vacat t̄ autem propriè, & verè ecclesia per mortem Rectoris, quia mors omnia soluit. §. deinceps. athen. de nupt. Vacat etiam t̄ per renunciationem, quando Rector simpliciter renunciat ecclesiam, quia talis renunciatus, & cedens potest dici mortuus quo ad illud beneficium, quod resignauit, & ideo patronus tunc poterit presentare; facit Rot. Rom. de renunciat. decis. 16. in antiquis: secus si esset renunciatio symoniaca, quia tunc non vacat ecclesia, vt per Innoc. in cap. cum vniuersorum. de rerum permutat. & in dicta. decis. Rotæ habetur, quod 4 renunciante t̄ primo presentato presentationi de se factæ, secundo presentatus à patrono debet institui; patronus enim potest iterum presentare, quando presentatus non consentit presentationi, vel

vel quando post consensum renunciauit, vel quando moritur ante institutionem, aut quando non valet presentatio ob crimen occultum presentati, seu ob aliam causam non procedentem ex culpa presentantis, & dummodo hoc sit absque fraude; de quibus Lambertin. de iure patro. lib. 2. par. 1. quaest. 6. art. 4. & 5. presentatione autem prima non cassata nisi sit euidenter nulla, non potest fieri secunda presentatio. Lambert. vbi supra art. 7. In permutationibus autem beneficiorum requiritur vera, & libera renunciatio in manibus superioris beneficiorum permu- tandorum; ex quo tunc dicta beneficia dicuntur vacare, quae si sint patronata, patroni non presentant, sed con- sentiunt praesenti tali permutationi. Flamin. Parisius de resignat. benefic. tomo 1. lib. 2. quaest. 4. num. 10. & tomo 2. lib. 11. quaest. 5. num. 20. nisi in tali permutatione concurreret utilitas, seu necessitas ecclesiae, vel populi, & patronus esset ecclesiasticus, & permutatio fieret per legatum. Lambert. vbi supra art. 6.

Praxis Iurispatron.

7 Vacare dicitur etiam praesentatio ecclesiae; si Rector ecclesiae patronatae ob delictum, sit ea priuatus. can. si Papa. distin. 40. cap. 2. & cap. ultimo de cleric. non resident. Abb. & alij in cap. ad petitionem. de accusat. & tunc patronus poterit alium presentare; nisi Rector ille priuatus esset ex delicto, quo erat inquinatus tempore presentationis, & quod delictum erat notum patrono, quia pro illa vice patronus, qui presentauit scienter indignum, priuatur iure presentandi. cap. cum vos. vbi glos. in verbo minus idonee, & ibi Abb. de offic. ord. facit distinctio Abb. in cap. innotuit. nu. 7. & 8. de elect. Lambertin. vbi supra art. 8. Et si beneficium praesentatio vacet de iure, non tamen de facto, patronus poterit presentare. cap. licet Episcopus. de praben. lib. 6. non vocato possessore. quod procedit in priuato Rectore per sententiam. Felin. in cap. caeterum. num. 24. de rescript. Lambertin. vbi supra art. 9. & 10. Quod si Rector sit de facto priuatus ob iniustitiam iudicis, si non appellauit, patronus recte alium

G 3 pra-

præsentare poterit, quia præsentia præsumitur si non fuerit reuocata. cap. cum inter, & c. sicut. de re iudic. & ideo facit Ius inter partes, vt in dicto cap. cum inter. & ibi

10 Abb. Et si pendente ¶ lite inter duos electos, seu præsentatos contingat vnum illorū mori, vel liti cedere, non potest alter eligi, seu præsentari, qui assumat illius iura. c. 1. vt lit. pend. lib. 6. quod etiam

11 indistinctè ¶ locum habet in præsentatis à patronis ecclesiasticis, cum eorundem præsentationes censeantur electiones, vt per Abb. in cap. cum autem. num. 3. & in cap. pastoralis. num. 4. de iure patronat. Et habet etiam locum text. in dicto cap. 1. in duobus præsentatis à patronis laicis, quando vnus ex præsentatis moritur, vel renunciat post tempus quadrimestre datum ad præsentandum, & ideo si alius tunc fuerit præsentatus, non tenet præsentatio. cap. 2. vt lite pend.

12 lib. 6. Quod si mors, vel ¶ renunciatio contingat ante lapsum dicti quadrimestris, secus est, quia tunc laicus patronus infra dictum tempus

potest accumulando variare, & alium præsentare. cap. cum autem de iure patronat. & de his Lambertin. vbi supra. artic. 12.

13 Vacare ¶ etiam dicitur ecclesia, in qua est perpetuus administrator, seu Commendatarius, per mortem dicti Commendatarij: & de stylo in Curia talia beneficia perpetuo commendata conferuntur, si vacent per mortem, seu resignationem dictorum commendatariorum. Lambertin. vbi supra art. 14.

14 Vacant etiam ¶ beneficia iuris patronatus, si eorundem Rector sit ad Episcopatum, promotus, quia promotus videtur tunc alia beneficia relinquere, secundum Innoc. in cap. in nostra num. 3. de rescript. Doct. in cap. non potest de præbend. lib. 6. & text. in cap. cum in cunctis. vbi Doct. de elect. quod procedit quando adeptus est possessionem Episcopatus. Innoc. vbi supra. gloss. prima in cap. si quis iam translatus. 21. q. 2. per text. in dicto cap. cum in cunctis. & ideo patroni poterunt ad beneficia sic vacantia alios præsentare: & ita etiam

etiam tenet Rot. Rom. decis. 3. de præben. in nouis. quod non procedit quando ex dispensatione Apostolica talis promotus ad Episcopatum. potest retinere omnia beneficia, quæ prius habebat, ut latè per Lambertin. vbi supra artic. 15.

16 Eodem modo vacat ipso iure primum beneficium per adeptionem secundi incompatibilis cum primo, ita ut patroni possint præsentare. cap. de multa. de præben. cap. si beneficia. de præbend. lib. 6. cap. ut quis duas, de elect. lib. 6. & hoc dummodo quomodocumque sit adeptus possessionem secundi. cap. si tibi concessio. de præben. lib. 6. & ibi gloss. vlt. Abb. Cardin. & alij in dicto cap. de multa, vbi Abb. & Ioan. de Imola, ponunt plures limitationes ad dictum cap. de multa. de his Lamber. vbi supra art. 16.

17 Et quomodo vacet primum beneficium per affecutionem secundi incompatibilis, vide late Hoiedam de compatibilitate, & incompatibilitate beneficiorum. cap. 13. & seq. Cardin. Serafin. decis. 483. & 953.

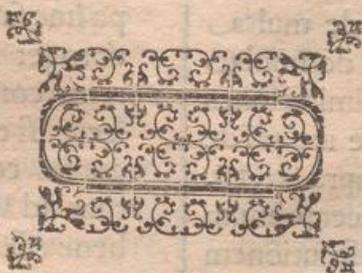
18 Et ideo quomodocumque vere, & cum effectu vacet ecclesia, seu beneficium, vel per modos antedictos, vel per translationem Episcopi, vel per ingressum Religionis, vel per violentam possessionem, per contractum matrimonij, vel per lapsum temporis dati ad aliquem ordinem accipiendum, vel aliter, semper patroni possunt præsentare; quia, vbi datur vacatio, ibi datur & præsentatio. cap. vltimo, & ibi Doct. de concess. præbend. Lambertin. vbi supra art. 18.

19 Et ideo ad ecclesiam vacaturam non fit præsentatio. dicto cap. vltimo. quod si Rectori seni, vel ægroto dandus sit coadiutor cum futura successione, tunc cum solus Papa hoc faciat si non expressè deroget iuri patronat. requiretur consensus patronorū, secus si expressè deroget; si autem coadiutor detur tantum ad vitam dicti Rectoris, bene esset habere consensum patronorum ex eo, quia agitur de interesse ecclesiæ, ut per Doct. in cap. vlt. de cleric. ægrot. & vide Lambert. vbi supra art. 20. nec potest Rector sibi eligere successo-

G. 4 rem,

rem, vt per Lambertin. vbi
 21 supra art. 21. Cum autem †
 beneficia vacantia in Curia,
 sint Papæ referuata, vt habe-
 tur in cap. 2. de præben. lib. 6.
 comprehenduntur etiam be-
 neficia iurispatronatus perso-
 narum ecclesiasticarum, cum
 earum præsentatio sit electio;
 laicorum autem non. Cardin.
 in Clement. 2. quæst. 7. de
 præben. per gloss. ibidem
 verbo Apostolicis, & hanc ef-
 fe communem testatur Rocc.
 de Curte de iurepatronat. in
 verbo honorificum num. 7. &
 sequentibus; præsertim cum
 in dicto cap. 2. non fiat men-
 tio de præsentatione, & ta-

men differentia ponatur inter
 conferre, eligere, prouidere,
 & præsentare in cap. cum in
 illis. §. cum autem de præb.
 22 lib. 6. attamen † etiam bene-
 ficia iurispatronatus vacantia
 in Curia comprehenduntur
 in dicta generali referuatio-
 ne, & Papa solet ea conferre
 cum expressa derogatione
 iurispatronatus, excepto iure
 patronatus ad Reges perti-
 nente: ita alios adducens po-
 nit Flamin. Parisius de resi-
 gnat. benefic. tomo 1. lib. 2.
 quæst. 4. num. 45. 46. & 47.
 & ita seruat. vide Praxim.
 Archiepiscopalem Leonis,
 parte secunda, cap. 20.

LIBER SEXTVS

In quo tractatur materia
præsentandorum.

CAPVT PRIMVM.

In quo habetur, quod omnes possunt præsentari, qui
non sunt prohibiti.

SVM MARIVM.

- 1 Præsentari possunt qui non sunt prohibiti.
- 2 Clerici dicuntur habentes primam tonsuram.
- 3 Ordines sunt septem secundum Theologos, & secundum Canonistas nouem.
- 4 Clericus primæ tonsuræ gaudet privilegio clericali.
- 5 Si habeat beneficium, vel deferat habitum clericalem, & de mandato Episcopi ecclesiæ inseruiat.
- 6 Concil. Trident. Sess. 23. de reform. cap. 6.
- 7 Clericus primæ tonsuræ præsentari potest, nisi beneficium

requirat maiorem ordinem.

- 8 Clericus coniugatus non potest habere beneficia.
- 9 Si tamen incedat in habitu, & tonsura, habere potest ex dispensatione Apostolica.

- 1 Nunc est ¶ videndum, qui possint præsentari in Ecclesia patronata, seu beneficio. Præsentari ergo omnes possunt, qui non prohibentur, puta in locis Religiosis clerici, vt toto tit. de iure patron. & i 6. q. 7. per totam,
- 2 & clerici ¶ dicuntur etiam illi, qui habent primam tonsuram, quæ (licet secundum
- 3 Theologos, qui septem ¶ tantum

tum ordines ponunt ob septiformem gratiam Spiritus sancti non sit ordo (vide D. Thomam in Summa in Supplemento ad tertiam partem. quæst. 37. art. 2.) tamen secundum Canonistas, qui nouem ordines ponunt addendo psalmistatum, idest primam tonsuram, & Episcopatum secundum nouem ordines Angelorum ecclesiæ triumphantis, dicitur ordo. ca. clericos. distinct. 21. Abb. in cap. cum in cunctis. §. cum veronum. 2. de elect. glos. & Doctor. in princ. proœm. sexti decretal. in verbo Episcopus, & in cap. cum contingat. de atat. & qualitat. & clericus

4 primæ † tonsuræ gaudet priuilegijs clericalibus, scilicet priuilegio ca. si quis suadente. 17. quæst. 4. priuilegio fori. cap. si diligenti. de foro competen. glos. in dicto. ca. clericos. distinct. 21. sed tamen hoc † declaratur, quod gaudeat fori priuilegio, si beneficium ecclesiasticum habeat, aut clericalem habitum, & tonsuram deferens alicui ecclesiæ ex mandato Episcopi inseruiat, vel in Seminario clericorum; aut in

aliqua schola, vel Vniuersitate de licetia Episcopi, quasi in via ad maiores ordines suscipiendos versetur. ita

6 Concil. † Trident. sess. 23. de reformat. cap. 6. Clericus

7 primæ † tonsuræ recte præsentatur, nisi beneficium in præsentato requireret maiorem ordinem ex ordinatione fundatoris, quia talis habens ordinem requisitum debet præsentari. cap. significatum. de præbend. attenditur igitur natura beneficiorum. iuxta not. in cap. cum accessissent. de constitution. & per Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. parte 1. quæstione 7. articulo 2. Clericus

8 autem † coniugatus licet veniat appellatione clericorum, & possit coniugari cum vnica, & virgine. c. 1. de cleric. coniug. non potest tamen habere beneficia. c. 1. c. 2. c. diuersis. & c. Ioannes. de cleric. coniug. & rationem ponit Abb. in dicto c. diuersis; si tamen

9 incedat † in habitu, & tonsura, potest ex dispensatione apostolica habere beneficium simplex. glos. vlt. in dicto c. Ioannes. cum consensu patroni, Lamb. vbi supra. art. 3.

CAPVT SECVNDVM.

Regulares præsentantur ad beneficia regularia.

SVMMARIVM.

- 1 *Heremita, & Regulares non possunt præsentari ad beneficia.*
- 2 *Regularia beneficia regularibus, secularia secularibus sunt conferenda.*
- 3 *Conc. Trid. sess. 14. de re-form. cap. 10.*
- 4 *Equites Hierosolymitani præsentantur ad beneficia dictæ religionis.*
- 5 *Equites Cappellani Sancti Stephani Pisarum præsentantur ad ecclesias seculares.*
- 6 *Religionis Sancti Stephani Pisarum laudes.*

1 **H**eremita autem & Conuersi, Fratres, Monachi, & similes, quamuis tanquam vocati in sortem Domini, clericorum appellatione veniant. gloss. in cap. duo sunt genera. 12. quæst. 1. Isti non possunt præ-

fentari nisi sint capaces de iure, vt in beneficijs regularibus. ad text. in cap. ex eo. §. vlt. de elect. lib. 6. vel de speciali fundatorum dispositione, vel ex Papæ priuilegio. Lambertin. de iure patron. lib. 2. par. 1. quæst. 7. artic. 4. & 10. Regularia enim & beneficia Regularibus, secularia secularibus sunt conferenda, vt habetur in Concil. Trident. & sessione 14. de reformat. cap. 10. & in clement. 1. §. sane prioratus. de statu monachorum. Cardinalis Mantica decisio. 68. num. 5. Rot. Rom. Cardin. Seraphin. decis. 1165. & 1305. Et ideo & milites sacre, & Illustrissimæ Religionis Hierosolymitanæ, & similes possunt tantum præsentari regulariter in ecclesijs suarum Religionum. Lambertin. vbi supra artic. 5. Vsu tamen receptum, & de-

ci-

5 cium est Pisis † in Cappellanis, qui vocantur Equites cappellani sacrae, & Illustrissimae Religionis sancti Stephani Papae, & Martyris, ut etiam quamvis Regulares videantur, & habeant proprias ecclesias dictae Religionis subiectas, praesententur ad alias ecclesias seculares, & obtineant. ita habetur in libro Statutorum, & Constitutionum dictae Religionis Sancti Stephani. fol. 26. & sequentibus. vbi sunt decif. Rot. Roman. Robusterij, Seraphini, Pamphilij, & Arigonij. De qua re pertractat Nauarr. consil. libro 3. de Regul. consil. 10. Cuius quidem † Religionis praclarissimae res gestae toto terrarum orbe praedicantur; eiusque triremes auroram inter, & hesperum insignes, & fortissimi equites sub felicissi-

mis auspicijs Serenissimi Cosmi Medices Magni Ducis Haetruriae Primi, dictae Religionis Fundatoris, & Magni Magistri apud Echindas Insulas in nauali pugna fortiter pro fide catholica, dimicando cum victoria rediere; mox sub Inuictissimis Francisco, & Ferdinando feliciss. recordation. captis pluribus Turcarum triremibus, locis, Oppidis, & Urbibus, hodie autem sub felicissimo Imperio Serenissimi Cosmi Secundi, triremibus munitissimis captis, demumque restituta Mediterraneo Mari tranquillitate ob debellatos Turcarum impetus, semper incolumes Liburnum multo rediere triumpho; adeo ut merito dicantur Turcarum terror, salus publica, Infidelium exterminium, & tutela nauigantium.

CAPVT TERTIVM.

Mulier non potest præsentari, & an laicus, vel filiusfamilias præsentari possint.

SVMMARIVM.

- 1 *Mulier non potest ad beneficia præsentare.*
- 2 *Ratio, quia non potest ordinari.*
- 3 *Mulier fit Abbatissa.*
- 4 *Mulier potest esse Canonica.*
- 5 *Pisis adest societas Canoniarum.*
- 6 *Laicus non potest præsentari ad beneficia.*
- 7 *Laicus potest habere præbendam separatam à Canonica.*
- 8 *Filiusfamilias potest ad beneficium præsentari.*

1 **M**ulier autem † non potest præsentari, quia non potest ordinari sexu impediente. gloss. & ibi text. in cap. Diaconissam. 27. quæst. 1. Doct. in cap. noua. de poenit. & remiss. ratio † est, quia

cum clericus ordinatur, tacitè coniugatur ecclesie tanquam sponsus sponsæ, hoc misterium non potest cadere in femina, quæ ipsa est sponsa; potest tamen † mulier eligi in Abbatissam, & præsentari, vt fit Monialis, vt dictum est supra in lib. 5. cap. 5. Possunt etiam † mulieres esse Canonice regulares. cap. dilecta. ibi Canonicas suas. de maiorit. & obed. & Clemen. attendentes. §. illas quoque mulieres. de stat. Monac. quæ tamen viuunt secundum vitam, & ordinem Canoniarum secularium. dicto §. illas quoque. 5 Pisis † etiam in insigni Primate ecclesia adest societas quædam nuncupata Canoniarum Altaris Beatissimæ Mariæ semper Virginis, quæ Canonice, sunt mulieres ætate graues, & honestæ, & quolibet sabato congregan-

gantur apud dictum Altare, vbi cantatur missa, & postea fit processio per ecclesiam, à clericis Seminarij, & à duobus Capellanis, qui curam gerunt dictæ ecclesiæ, & vnà simul in processione incedunt dictæ Canonice, quæ gaudet multis indulgentijs, & gratijs, earumq; congregatio, seu societas confirmata fuit à Leone Papa Decimo, eidemque à Clemente Papa Octauo concessæ fuerunt indulgentiæ quædam, & antea ab alijs summis Pontificibus.

6 Laicus ¶ autem cum non sit clericus non potest à patronis præsentari. cap. ecclesia sanctæ Mariæ. de constitut. &

gloss. in cap. cum M. in verbo receperunt de constit. vbi Abb. Felin. & alij. vbi gloss. ait laicum posse ¶ habere præbendam separatam à Canonicatu, vt quia sit magister in ecclesia, vel causa remunerationis, & sic quando præbenda non est annexa Canonice. Insuper ¶ filiusfamilie, cum possit esse Sacerdos, & Episcopus, potest ad beneficium præsentari, quod probatur in cap. si annum. in fine de iudicijs. lib. 6. vbi præsupponit filiumfamilie habere beneficium. Lambertin. de iure patronat. lib. 2. par. 1. quæst. 7. art. 8.

CAPVT QVARTVM.

Seruus Infidelis, & illegitimus non possunt præsentari, nec etiam irregularis.

SVMMARIVM.

- 1 Seruus non potest ad beneficium præsentari.
- 2 Nec Infidelis.
- 3 Nec illegitimus.
- 4 Illegitimus ex dispensatione

- 5 potest ordinari, & præsentari.
- 6 Irregularis non potest ad beneficium præsentari.
- 7 Irregularis quis fit viginti tribus modis.
- 7 Irregularis qui fit.

Ser.

1 **S**eruus † non potest præsentari, etiam si sit Christianus, cum non possit ordinari, nisi prius manumittatur. cap. 1. 2. & 3. distinc. 54. debet enim esse immunis ab alijs, qui Diuinæ Militiæ est aggregandus. dicto cap. 1. si ergo manumissus sit, & fiat clericus poterit præsentari. Infidelis † etiam non potest præsentari, quia infidelis, & incapax. Lambertin. de iure patron. libro 2. par. 1. quæst. 7. artic. 9. Illegitimus † autem quocunque nomine censeatur, prohibetur ordinari. cap. per venerabilem. qui filij sint legitimi; Ideo non potest nec eligi, nec præsentari. argumento text. in cap. accepimus. de ætate, & qualitate. Card. Seraphin. decis. 1442. num. 9. nam ex incontinentia parentum quasi maculatus, & inhonestatus censeatur, verum fama promouendi in nullo debet vacillare. cap. laici. distinc. 33. si tamen de facto ordinetur tenet ordinatio. cap. vlt. de tempor. ordinat. Si tamen talis illegitimus † sit honestus, & virtute præditus cum

eo potest dispensari ad ordines, & beneficia. cap. innotuit. vbi gloss. Abb. & alij. de elect. & tunc poterit præsentari: & de illegitimo legitimato per subsequens matrimonium, & de alijs legitimatis per Papam, vel per alios, videas tex. in cap. tanta. & ibi Abb. & alij, qui filij sint legitimi. Lambertin. vbi supra artic. 11. Irregularis † etiam, qui extra regulam positus est, non potest præsentari, cum non possit ad ordines promoueri. Nam irregularitas est impedimentum Canonicum de facto proueniens, quod impedit ad ecclesiasticos ordines promoueri, & iam promoti in illis prohibet administrationem. ad text. in cap. vltimo, de tempor. ordinat. potestq; irregularis † quis fieri viginti tribus modis, vt per Siluestrum in sua Summa in verbo irregularitas: & irregulares † sunt corpore vitiiati, bigami, & alij quos elegantissimè recenset D. meus Vincentius Mazzolius Primatialis Ecclesiæ Pisane Decanus auunculus meus carissimus, recolendæ mem. in sua breui regula
ad

ad Confessarij, & Confiten-
tis munus rite obeundum,
composita par. 2. in verbo ir-

regularitas. num. 269. & se-
quentibus. Lambertin. vbi su-
pra art. 12. 13. & 14.

CAPVT QVINTVM.

Beneficiatus vnus Beneficij, an possit ad aliud be-
neficium præsentari, & an duo ad idem
beneficium præsentari possint.

SVMMARIVM.

- 1 Beneficiatus potest ad a-
liud beneficium præsentari.
- 2 Concil. Trident. Sess. 24. de
reform. cap. 17.
- 3 Episcopus ex dispensatione
potest ad beneficiũ præsentari.
- 4 Cardinalis etiam potest præ-
sentari.
- 5 Præsentari quando possint
duo ad idem beneficium.
- 6 Præsentari si duo debeant
ex fundatione, talis consuetu-
do seruanda est.
- 7 Vnus solus ad quodlibet be-
neficium regulariter præsen-
tatur.
- 8 Patronus laicus potest va-
riare, duosq; præsentare.
- 9 Inuitus quis præsentari non
potest.

- 10 Clericus quis non fit inui-
tus.
- 11 Clericus inuitus cogi potest
à Papa vt accipiat benefi-
cium.
- 12 Regulares quando possint
præsentari ad ecclesiam secu-
larem.
- 13 Clericus quando possit præ-
sentari ad altaria existentia
in ecclesiis regularium.

Beneficiatus † vnus Be-
neficij patronati potest
ad aliud præsentari, nisi lex
fundationis aliud disposuerit,
& nisi sint incompatibilia; &
de iure quis potest habere
plura beneficia sine cura re-
sidentiam non requirentia.
cap. gratiam. de rescript.
libro sexto. Clementin. gra-
tia.

tiæ. de rescript. Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 1. quæst. 7. artic. 15. Hodie autem ¶ seruari debet decretum Concil. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 17. vbi statutum est, vt in posterum vnum tantum beneficium ecclesiasticum singulis conferatur: quod si ad vitam eius, cui confertur non sufficiat, liceat aliud simplex sufficiens, dummodo vtrumque personalem residentiam non requirat, eidem conferre, alioquin vacare ipso iure censeantur. Et vltra duo beneficia ad alia petitur dispensatio à summo Pontifice: & de hac materia videas late Hoiedam in suo tractatu de benefic. comparibilitate, & incompatibilitate. Episcopus ¶ etiam quamuis per promotionem ad Episcopatum amittat beneficia, nisi sit dispensatus, tamen quia venit appellatione clericorum in fauorabilibus. capit. quarto. de sentent. excommunicat. lib. 6. & ibi Doct. Abb. in cap. bonæ. il primo. num. 2. de postulat. Prælat. tamen dici potest, quod possit ad beneficium à patronis præsentari, si prius petat ad

Praxis Iurispatron.

hoc dispensationem, quamuis Lambertin. vbi supra. artic. 16. teneat contrarium: vbi tamen concludit, quod
 4 Cardinales ¶ possunt præsentari ad beneficia iurispatronatus. An autem duo possint præsentari ¶ ad eandem ecclesiam, & eam obtineant, dicas cum Lambertin. vbi supra. artic. 17. quod si loquimur in præbenda, & concurrat mens patronorum ad eam diuidendam, eorumque consensus, Episcopi, & Capituli, rationabilis causa, & sufficientia fructuum, potest fieri diuisio, & præsentati obtinebunt. ad text. in cap. vacante. de præbend. Si autem aliud sit beneficium, & in ¶ limine foundationis sit appositus modus, quod duo præsententur ad illud beneficium, eo casu cum duæ videantur creatæ Cappellaniæ cum consensu Ordinarij, talis consuetudo seruanda est. ad not. in cap. cum dilectus. de consuetud. & in cap. præterea. il secondo. de iurepatron. Si autem ¶ in limine foundationis nihil sit dictum, tunc vnus tantum ad quodlibet beneficium est præsen-

H tan-

tandus, quia quælibet vxor
 eodem tempore debet ha-
 bere virum vnum, & non
 plures; Cardinalis Seraphin.
 decif. 691. accumulatiue ta-
 8 men † patronus potest va-
 riare, & duos præsentare;
 sed vnus instituetur. capit.
 quod autem. de iurepatron.
 9 Inuitus † autem quis non
 potest præsentari. cap. be-
 neficium. de regul. iur. lib.
 6. l. inuito. ff. de regul. iur.
 10 Nam clericus † inuitus non
 creatur. ca. 1. distinct. 71.
 ca. honoratus. distinc. 74.
 cap. quæris. de ætat. & qua-
 lit. glos. vlt. in cap. 7. in ver-
 bo inuiti. de vita, & honest.
 11 cleric. si tamen † quis sit cle-
 ricus, potest inuitus cogi so-
 lum per Papam, vt accipiat
 beneficium, & fiat Prælatus.
 Abb. in cap. vlt. numero 11.
 de postulat. prælat. præser-
 tim in beneficijs curatis:
 quod declara secundum Lam-
 bertin. vbi supra. artic. 18.
 Et quia Lambertin. vbi su-
 pra latissime pertractat in

artic. 19. 20. 21. 22. & 23.
 12 An & quando † monachus,
 vel alius regularis possit præ-
 sentari à patronis ad Eccle-
 siam secularem curatam,
 non est in hoc insistendum,
 cum ex Concil. Tridentin.
 dictum sit supra in hoc li-
 bro capite secundo, benefi-
 cia regularia regularibus ef-
 se conferenda, secularia se-
 cularibus, præsertim cum
 regulares sunt idonei pro be-
 neficijs regularibus, & secu-
 lares pro secularibus idonei
 reperiuntur. Et quando pos-
 13 sit † clericus secularis præ-
 sentari ad Altaria existentia
 in ecclesijs Regularium, vi-
 deas Lambertin. vbi supra.
 art. 23. vbi ait seruandum ef-
 se modum in limine fundatio-
 nis appositum, præcipue cum
 multæ sint ecclesiæ seculares
 postea concessæ regularibus
 ad augendum cultum diui-
 num in oppidis, & ciuitatib.
 & Pisis etiam adsunt ecclesiæ
 seculares, in quibus commo-
 rantur Regulares.

CAPVT SEXTVM.

An debeat præsentari clericus Diœcesanus, non autem alienigena.

SVMMARIVM.

- 1 Clericus Diœcesanus, non aduena præsentari debet.
- 2 Acceptio personarum non est apud Deum.
- 3 Præsentari debent habentes qualitates expressas in fundatione.
- 4 Diœcesanis idoneis prius prouidendum est.
- 5 Incogniti præsentari non possunt.
- 6 Beneficia diœcesis si ex Pape priuilegio sint concedenda diœcesanis, etiam patronata comprehenduntur.

1 **C**lericus autem † Diœcesanus non alienigena præsentari debet. cap. hortamur. distinct. 7. 1. & hoc de æquitate, non de rigore, cum de rigore quilibet possit præsentari, dummodo sit idoneus, & qualitates habeat re-

quisitas. & ratio est, quia
 2 apud † Deum non est acceptio personarum. cap. nouit. de iudic. cuiuscumque nationis sit, siue ciuis, siue exterus. ad text. in cap. venerabilis. ubi gloss. Abb. & alij de præben. Rocch. de Curte de iurepatron. verbo honorificum quæst. 4. Abb. in cap. ea noscitur. de his, quæ fiunt à Prælat. & ita hodie seruatur. Quod si in fundatione sit expressum, vt † tales tantum
 3 præsententur, & habentes quasdam qualitates, illud est seruandum. bene tamen esset
 4 prius † illos de gremio ecclesiæ, & de Diœcesi adiuuare, illisq; beneficia conferre; quod si non adsint, & non reperiuntur capaces, tunc exteris notis, & bonis conferantur. Nam † incogniti præsentari non possunt; sed habenda est notitia morum, & alia-

6 rum qualitatatum. Et si Papæ †
priuilegio sit decretum, quod
beneficia omnia vnus Dicc-
cesis ad collationem, prou-
sionem, & præsentationem,
quorumcumque pertinentia
conferantur, & concedantur

Dioecelânis dumtaxat, etiam
patronata compræhenduntur,
nisi sit contraria Lex funda-
tionis. de quibus vide Lam-
bertin. de iure patronat. lib.
2. parte prima, quæstione se-
ptima artic. 24.

CAPVT SEPTIMVM.

Quæ ætas requiratur in præsentandis.

SVMMARIVM.

- 1 Clericus potest ad benefi-
cium præsentari, si habeat æta-
tem legitimam.
- 2 Concil. Trident. Sess. 23. de
reformat. cap. 6. disponit super
ætatē.
- 3 Clericus ante vigesimum-
quintum annum nõ potest præ-
sentari ad curata beneficia.
- 4 Annus ceptus habetur pro
completo in fauorabilibus.
- 5 Concil. Trident. sess. 7. de
reformat. cap. 1.
- 6 Sacerdos ad beneficium Sa-
cerdotale præsentari debet.
- 7 Beneficium sacerdotale est,
quando Rector tenetur Mis-
sam celebrare.

- 8 Beneficium sacerdotale non
est, si in fundatione dicatur,
quod Missæ celebrentur.
- 9 Cappellani & septuaginta fe-
rè adsunt in ecclesia Pisana.
- 10 Beneficium sacerdotale est,
quando Rector per se ipsum
tenetur Missam celebrare.
- 11 Capella S. Hieronymi in
Campo sancto Pisarum est sa-
cerdotalis.
- 12 Beneficium sacerdotale ex
causa longissimi temporis fit
non sacerdotale.
- 13 Præsentatus ad beneficium
sacerdotale debet esse Sacer-
dos, actusq; celebrare.
- 14 Et non sufficit præsentatum
esse in vigesimo quinto anno.
- 15 Clericus debet esse actus
cleri-

clericus, ut valeat presentatio.

16 Clericus non sacerdos potest presentari ad beneficium sacerdotale cum Episcopi consensu.

17 Episcopus potest ex causa cum consensu patroni mutare legem foundationis beneficii.

1 **C**lericus tamen patrono presentari potest, si habeat aetatem requisitam ad illud beneficium obtinendum. cap. cum in cunctis. de elect. toto titulo de aetate, & qualitate. Abb. in cap. super inordinata. de praeben. Nec hodie opus est disputare, quae aetas requiratur in presentando; cum ex Concil. Trident. t. Sess. 23. de reformat. cap. 6. nullus clericus ante decimum quartum annum beneficium possit obtinere, quod etiam habetur in cap. indecorum. de aetate & qualitate. Et in t. beneficiis curatis ante vigesimum quintum annum clericus presentari non potest, & ad Canonicatus, seu dignitates non habentes curam animarum, ante vigesimum secundum annum, nullus clericus presentari potest, seu eligi. Con-

Praxis Iurispatron.

5 cil. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 12. quo tamen casu annus ceptus habetur pro completo, cum simus in favorabilibus, Surdus decis. 178. n. 5. & cum non dicatur, quod annus debeat esse completus; sed dicitur ante decimum quartum annum, &c. gloss. in cap. in verbo compleuerint de aetate & qualitate. lib. 6. sed in Episcopo requiritur annus trigessimus completus. cap. cum in cunctis. de elect. & habetur in Concil. Trident. sess. 7. de reformat. cap. primo. 5 Et haec tamen omnia procedunt, nisi quo ad aetatem, quis sit a Summo Pontifice dispensatus, prout vidi aliquos dispensatos ad beneficia simplicia, cum essent aetatis novem, seu decem annorum; quod solet fieri ex aliqua causa rationabili, puta si clericus presentatus sit, ex consanguineis patronorum vel ex compatronis, vel ex alia causa. Si 6 vero beneficium tamen sit sacerdotale, ad illud solus sacerdos presentari debet, & regulariter talis requiritur aetas, qualis requiritur ad recipiendum ordinem sacrum, qui necessario requiritur in presentando.

H 3 tando.

tando. glos. 1. in cap. si eo
 tempore. de rescript. lib. 6.
 vbi Dominicus: & sacerdo-
 7 tale dicitur † beneficium,
 quando in fundatione dictū
 fuit, quod Rector teneatur
 celebrare Missas tales, &c.
 vt per Lambertinum de iure-
 patronatus. lib. 2. par. prima.
 quæst. 7. articul. 27. Marius
 Antoninus var. resolutionum
 lib. 1. resolut. 3. & 4. Si ta-
 8 men † fit dictum in funda-
 tione, quod in dicto Altari,
 seu Ecclesia tot Missæ cele-
 brentur, tunc non dicitur be-
 neficium sacerdotale: & in
 Ecclesia Primatiali Pisana,
 in qua adsunt ferè Cappella-
 9 niæ † septuaginta, & quæli-
 bet Cappellania habet obli-
 gationem de certis Missis ce-
 lebrandis; tamen Cappellani
 clerici non sacerdotes præ-
 sentantur; Verum tamen est,
 quod beneficium sacerdotale
 † dicitur, quando in funda-
 tione habetur, quod Rector
 beneficiatus celebret Missas
 per se ipsum. Cardin. Mant.
 decis. 147. num. 1. Rot. Ro-
 man. vt est Cappellania Di-
 10 uo Hieronymo † dicata in
 Campo sancto Pisarum fun-
 data, & dotata ab Illustrissi-

mo, & Reuerendissimo Do-
 mino Carolo Antonio Puteo
 Archiepiscopo Pisano, cuius
 Cappellaniæ Rector per se
 ipsum Missam quotidie cele-
 brare debet, excepta feria.
 12 quinta. Notandum † tamen
 est, quod ex cursu longissimi
 temporis beneficium sacer-
 dotale fit non sacerdotale,
 vt scilicet non sacerdos, sed
 clericus possit presentari, &
 in facto habui in quadam
 causa beneficiali Lucési quo-
 rundam Nobilium de Arnol-
 phinis; & in beneficio sacer-
 13 dotali, non solum presentan-
 dus † debet esse sacerdos ha-
 bitu, sed actu. Barbat. conf.
 33. num. 23. lib. 2. Farinac.
 decis. 496. parte 1. tomo 2.
 Rot. Roman. & decis. 236.
 num. 8. parte 2. tomo 1. &
 decis. 216. d. part. 2. tom. 1.
 14 Et ideo si presentetur † cle-
 ricus viginti quinque anno-
 rum, qui nõ sit sacerdos, non
 valet presentatio; ita & cle-
 15 ricus debet † esse actu cleri-
 cus, & non dicitur idoneus
 nisi actu sit clericus. cap. se-
 cundo. de instit. & ideo in
 impetrationibus attenditur
 tempus datæ; vt tunc sit cle-
 ricus. dicto cap. si eo tempo-
 re, &

re : & ideo non sufficeret,
quod post tempus datæ pro-
moueretur ad clericatum.
Lambertini: vbi supra art. 29.
16 Potest ꝑ tamen patronus cum
Episcopi consensu ad benefi-
cium sacerdotale pro vna vi-
ce præsentare ex aliqua cau-
sa clericum non sacerdotem.

Abb. in cap. cum accessissent.
num. 5. de constitut. vbi &
17 Episcopus ꝑ poterit dictam
legem in fundatione apposi-
tam mutare cum consensu pa-
troni stante maxima vtilita-
te, & necessitate ecclesiæ, de
quibus videas Lambert. vbi
supra art. 30.

CAPVT OCTAVVM.

Clericus patronus non potest se ipsum præsentare.

SUMMARIVM.

- 1 Clericus patronus non potest seipsum præsentare.
- 2 Differentia debet esse interdantem, & recipientem.
- 3 Clericus patronus se præsentare non potest etiam ad beneficium simplex.
- 4 Prælatus potest motu proprio conferre ecclesiam patronatam patrono.
- 5 Casus, in quibus Prælatus ordinat ecclesiã sine patrono.
- 6 Præsentandus si esse debeat ex aliqua familia, non valet si secus fiat.
- 7 Clericus compatronus potest ab altero compatrono

- præsentari.
- 8 Clericus compatronus non potest se cum alijs compatronis præsentare.
 - 9 Procurator patroni non potest præsentare patronum.
 - 10 Donatarius iurispatronatus potest præsentare donatorem.
 - 11 Pater potest præsentare filium, auus nepotem.
 - 12 Episcopus licite potest conferre beneficium filio suo legitimo.
 - 13 Pater si sit compromissarius filij, non potest filium præsentare.
 - 14 Secus si sit compromissarius extranei.

15 *Filius si sit Canonicus, & ab omnibus Canonicis cum dicto filio sit compromissum in patrem, poterit pater filium eligere.*

1 **C**lericus patronus ꝑ ecclēsię vacantis non potest se ipsum ad dictam Ecclesiam presentare. cap. per nostras. & ibi glos. in verbo presentate. de iurepatron. & ratio est, quia debet esse differentia inter dantem, & recipientem, & sic inter presentantem, & presentatum. cap. fin. de institut. ita etiam debet esse differentia inter eligentem, & electum. cap. qualiter. de elect. ita & inter instituentem, & institutum. dicto c. ultimo. Et idem procedit ꝑ beneficio simplici, ad quod etiam non potest se ipsum presentare patronus clericus. Abb. in dicto cap. per nostras. vbi Ioan. And. quia militat eadem ratio: potest tamen effundere preces, & petere super hoc dispensationem, vt per Abb. ibidem; quamuis Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 1. q. 8. artic. 2. num. 3. videatur te-

nerē contrarium. Si autem
4 Prælati ꝑ ad quem pertinet institutio, motu proprio vocet clericum patronum, eique conferat quodcunque beneficium vacans, in quo dictus clericus habet ius patronatus tenebit collatio; tali enim casu non habet originem à dicto patrono talis collatio. ita Abb. in dicto cap. per nostras. nu. 3. dicit idem, quia tunc talis patronus non se ingerit iuxta prohibitionem dicti cap. per nostras; sed vocatur à Deo tanquam
5 Aaron; immo dantur ꝑ casus, in quibus Prælati ordinat Ecclesiam non presentante patrono. cap. 1. 2. & 3. & cap. cum autem, & c. cum propter de iurepatronatus. Si
6 autem ꝑ presentandus debeat esse de aliqua familia, & patronus presentet alium extra dictam familiam, tunc poterit clericus ex dicta familia, cum sibi id competat ex dispositione fundatoris se opponere, & dicere nullam electionem, seu presentationem factam, & petere se institui. Lambert. vbi supra artic. 4. num. 7. Poterit ꝑ tamen clericus compatronus ad ecclesiam
fiam

fiam compatronatam præsen-
tari ab alio compatrono. glos.
in c. consuluit in verbo con-
cludunt in fine de iure patro-
natus. dicto cap. per nostras,
& ibi Abb. Rocch. de Curte
de iure patronatus, verbo ho-
noricum quaest. 4. prin. n.
20. hanc esse communem te-
statur Abb. in cap. cum in
iure col. 2. de elect. & in conf.
25. vol. 2. Lambertinus vbi
supra art. 5. & Abb. in dicto
conf. dicit nullo modo pos-
se clericum simul cum com-
patronis se ipsum præsentare;
sed præsentationem esse fa-
ciendam à solis compatro-
nis, vt euitentur rationes, de
quibus supra ex dicto cap. per
nostras; debet tamen electus
tali casu electioni de se factæ
consentire, & præsentatus
præsentationi de se factæ in-
fra tempus debitum datum
ad eligendum, & præsentan-
dum; dummodo fiant hæc
post electionem, & præsen-
tationem. Abb. dicto conf.
25. & in dicto cap. cum in
iure de elect. vbi Card. Ioan.
And. & alij; quo casu vox cœ-
lecti, & præsentati augebit
numerum eligentium, & præ-
sentantium; de electione

tractant Innoc. Ioan. Andr.
Bald. & Abb. in dicto c. cum
in iure: quando tamen non
sit seruanda forma cap. quia
propter, & cap. ecclesiæ de
elect. de præsentatione illud
est, quia præsentati compa-
troni consensus auget pari-
tatem. Lambertinus vbi su-
pra artic. 8. num. 3. Neque
9 Procurator ꝑ constitutus à pa-
trono cum facultate præsen-
tandi poterit præsentare pa-
tronum ipsum. Abb. in dicto
cap. per nostras. de iure pa-
tronatus in addit. littera D.
& ratio est, quia is dicitur fa-
cere, cuius nomine fit. leg.
l. ff. de vi, & vi arm. cap. cum
quis. de sent. excomm. lib. 6.
& qui per alium facit, per se
ipsum facere videtur. cap. qui
per alium de reg. iur. lib. 6. &
eadem ratione procurator
substitutus à tali procuratore
non potest nec patronum,
nec suum principalem pro-
curatorem præsentare; vt per
Lambertinum vbi supra ar. 9.
& 10.
10 Donatarius ꝑ autem iuris-
patronatus potest præsentare
donatorem, quando dona-
tio facta est perpetuo cum
Ordinarij consensu, secus si
sit

fit facta pro vna vice ; Nam tunc non potest presentare donatorem; presumitur enim facta donatio fraudulenter, vt donatarius presentati possit. Abbas in dicto cap. ult. de institut. ita Rocch. de Curte, vbi supra in verbo ipse, vel is à quo quæst. 20. nu. 37. Lambertinus vbi supra art. 11. Pater t̄ autem potest presentare filium, auus nepotem, seu alios consanguineos. glos. in cap. quia clerici. verbo filij, & in cap. consuluit. in verbo, propria auctoritate. de iurepatron. Et hæc est vera, & communis opinio. Card. in dicto cap. quia clerici. quæst. 1. dummodo habeat filius requisitas qualitates. Et ideo potest t̄ Episcopus licite conferre beneficium filio suo legitimo, vel nepoti idoneo, quia charitas in primis exercenda est erga domesticos. c. non satis. distinct. 66. & c. dilecto. de præbend. Abb.

in consil. 96. volum. 2. Rocch. de Curte vbi supra. in verbo honorificum, quæst. 4. princip. Lambert. vbi supra. artic. 12. & ita Pisis vidi sæpissime seruari in praxi. Si autem pater sit t̄ compromissarius filij patroni, non poterit dictum filium presentare, per supradicta de procuratore; si autem dictus filius habeat alios compatronos, pater poterit. Si autem t̄ filius non sit patronus, & in patrem sit compromissum de clerico eligendo, vel presentando, poterit filium eligere, seu presentare. Et si filius sit t̄ canonicus, & ab omnibus Canonicis vna cum dicto filio sit compromissum in patrem, poterit pater eligere suum filium, cum id non reperiatur prohibitum. vide Cardin. in dicto capit. consuluit. quæst. 2. de iurepatron. & Lambertin. vbi supra. artic. 13.

CAPVT NONVM.

Enumerantur criminōsi, qui præsentari non possunt.

SVMMARIVM.

1 Clericus criminofus non potest ad beneficium præsentari. 2 Excommunicatus præsentari non potest. 3 Sufpensus præsentari non potest. 4 Interdictus an possit præsentari. 5 Excommunicatio, & interdictum fertur in Clericos, & Laicos. 6 Interdictum fertur contra loca, non contra personas. 7 Clericus feruans interdictum præsentari potest. 8 Clericus, cui fit interdictum officium, non potest præsentari. 9 Irregularis non potest præsentari. 10 Irregularitas prohibet quæ ad ordines promoueri. 11 Irregularitas cōtracta ante Baptismum, tollitur per Baptismum.	12 Degradatus non potest præsentari. 13 Hæreticus non potest præsentari. 14 Fautores, defensores, & receptatores hæreticorum nequeunt præsentari. 15 Schismaticus non potest præsentari. 16 Apostata non potest præsentari. Apostasia quæ dicitur. 17 Symoniacus non potest præsentari. 18 Ambitiosus non potest præsentari. 19 Symonia, & lex Iulia de ambitu equiparantur. 20 Præsentari requisitus si ante præsentationem consentiat præsentationi, præsentari nequit. 21 Periurus, non potest præsentari. 22 Periurus, qui venit contra iuramentum appositum in

- in contractu, non potest presentari, nisi quaedam adimpleat.*
- 23 *Infamis non potest presentari.*
- 24 *Infamia triplex, iuris, facti, & canonica.*
- 25 *Infamis infamia Canonica per absolutionem restituitur.*
- 26 *Sodomita non potest presentari.*
- 27 *Adulter non potest presentari.*
- 28 *Concubinarius non potest presentari.*
- 29 *Vsurarius non potest presentari.*
- 30 *Vsurarius manifestus triplici poena punitur.*
- 31 *Falsificans litteras Apostolicus non potest presentari.*
- 32 *Criminosus regulariter, & generaliter non potest presentari.*
- 33 *Illitteratus non potest presentari.*
- 34 *Concil. Trident. Sess. 23. de reform. cap. 4.*
- 35 *Concil. Trident. ibidem. cap. 11.*
- 36 *Concil. Trident. Sess. 24. de reform. cap. 18.*
- 37 *Concil. Trident. Sess. 25. de reformat. cap. 9.*
- 38 *Pisus presentatus coram*

Inferiore semper examinatur ab Archiepiscopo.

- 39 *Praelatus, qui bis clericum admisit ad beneficia, potest tertio venientem examinare.*
- 40 *Histrion, seu scurrâ non potest presentari.*
- 41 *Clericus existens in peccato mortali non potest presentari.*
- 42 *Clericus reiectus ut criminosus à presentatione, non debet admitti.*
- 43 *Patronus Ecclesiasticus presentans indignum qua poena punitur.*

Clericus criminosus † generaliter presentari nõ potest.

Primo, non potest presentari † excommunicatus; sicuti enim talis non potest eligi. cap. illa, & cap. per inquisitionem. vbi gloss. de elect. Archidiacon. in cap. nullus dist. 63. quod etiam procedit in excommunicato excommunicatione minori. Abb. in dicto cap. illa: ita nec potest presentari, per vulgatam Regulam, qua habetur, quod iura loquentia in electione, locum habent in presentatione. cap. vlt. iuncta gloss. in verbo electione, de elec. lib. 6
Rocch.

Rocch. de Curte vbi supra in verbo honorificum quaest. 4. princip. vbi se remittit de excommunicato excommunicatione minori ad cap. si celebrat. vbi Doct. ita concludit. de cleric. excomm. minist. & ibi Abbas docet quæ sit excommunicatio maior, & quæ minor.

3 Secundo, suspensus ¶ sicuti eligi non potest. gloss. & Doct. in dicto cap. illa, vbi Abb. de elect. siue sit suspensus à beneficio, vt in cap. per inquisitionem, & ibi gloss. de elect. siue ab officio, vt in cap. cum dilectus. de consuetud. & ibi late Abb. num. 17. & de istis Censuris videndus est Doctiss. Nauarr. in suo Manuali. cap. 27.

4 Tertio, Interdictus ¶ an possit præsentari: videtur, quod non, cum suspensio, interdictum, & excommunicatio sub nomine censuræ ecclesiasticæ comprehendantur. cap. querenti. de verb. signific. tamen differunt in multis. Satis fit, quod excommunicatio, & interdictum ¶ fertur in clericos, & laicos, suspensio tantum ¶ in clericos; sed interdictum ¶ non fertur in personas; sed in

loca, Collegia, & contra Vniuersitates; de quibus vide Nauarr. vbi supra. Quod si clericus ¶ seruet interdictum generale, seu speciale, potest præsentari, cum faciat maius, quod est celebrare Diuina. ad cap. alma mater. de sentent. excomm. lib. 6. quod si sit clericus non seruans interdictum, secus est. Si autem ¶ sit clericus, cui specialiter sit interdictum officium, vel talis ordo, non poterit præsentari, si obstat interdictum ordinis requisiti, vel alterius rei in præsentando: de quibus vide Lambertin. de iure patron. lib. 2. par. 1. quaest. 11. artic. 3.

9 Quarto, Irregularis ¶ non potest præsentari; sicuti supra dicti, immo talis habitus beneficijs debet priuari. cap. clerici de cleric. excomm. minist. 10 Item ¶ irregularitas prohibet quem ab ordinibus ecclesiasticis, & nullus potest præsentari, nisi sit clericus. cap. 2. 11 de institut. Quod ¶ si irregularitas sit contracta ante baptismum, & per baptismum deleta, talis poterit præsentari, per ea, quæ dicit Abb. in cap. presbyterum num. 2. de ho-

homicidio : & de homicida irregulari vide Lambert. vbi supra art. 14.

12 Quinto, degradatus † non potest presentari, cum degradatio sit vltimum supplicium in foro Canonico. Doct. in cap. at si clerici. §. de adulterijs. de iudic. & in cap. cum non ab homine. de iudic. degradatio autem est duplex, vna verbalis, altera actualis. capit. degradatio. de pœnis lib. 6. Abb. & Doct. in cap. non potest, de re iudic.

13 Sexto, Hæreticus † non potest presentari, quia est excommunicatus. cap. excommunicamus, & cap. ad abolendam de hæret. & cap. 1. 24. quæst. 1. & est extra ecclesiam. cap. 1. & cap. vergentis de hæret. tales enim hæretici, debent repelli ab Vrbe, Ciuitate, vel Regno. dicto cap. ad abolendam, nec possunt habere honores, sunt infames, vt in dictis Iuribus.

14 Septimo, fautores, † defensores, & receptatores hæreticorum sunt excommunicati. dicto cap. excommunicamus §. credentes, & dicto cap. ad abolendam; ideo neque ipsi possunt presentari.

15 Octauo, Schismaticus † sicuti eligi non potest. cap. quia diligentia. de elect. ita nec potest presentari, tales enim sunt excommunicati, & hæretici. Abb. & Doct. in rubr. de schismat. quod si conuersus sit ad vnitatem ecclesie, non potest neque eligi, neque presentari, nisi sequuta dispensatione. dicto cap. quia diligentia. vbi Abb. & de hoc vide Lambertin. vbi supra art. 8.

Nono, Apostata, qui dicitur † ab Apostasia, quæ est temerarius à statu fidei, vel Religionis recessus, quasi post actio, idest retrogradatio, si sit à fide, tanquam Hæreticus non potest presentari. dicto cap. ad abolendam: si sit apostata à Religione, cum sit excommunicatus ipso facto. c. 2. ne cleric. vel monac. & ibi gloss. lib. 6. non poterit presentari; si sit Apostata ab obedientia Religionis, ita ut extra eam vagetur idem est; sed si sit Apostata ab obedientia simplici, cum per hoc non incurrat excommunicationem; sed tantum possit excommunicari. cap. si quis. 3. quæst. 4. tunc habito respectu talis inobe-

obedientiæ, & pœnitentiæ sequutæ, vel non sequutæ, res erit decidenda. Quod si conuertantur, & redeant, possunt præsentari, prout supra dictum est de Schismaticis. Lambertin. vbi supra art. 9.

17 Decimo, simoniacus † tanquam hæreticus non potest præsentari, quia simonia dicitur hæresis. cap. quoties. de simon. & cap. sicut simonica. eodem. de sim. vbi etiam simonia dicitur pestis, & simoniacus dicitur infamis. Abb. in cap. ex diligenti. de simon. num. 6. & de simoniaco occulto, & publico. Abb. in cap. accusatum, & in cap. tanta. de simon. & quomodo committatur simonia, & præsertim inter præsentantem, & præsentatum, vide Lambertin. vbi supra. artic. 11. & Nauarr. dicto cap. 27.

18 Undecimo, ambitiosus † non potest præsentari, quia talis cupit præesse, & non prodesse: probatur in cap. per nostras. de iure patronat. vbi prohibetur, ne quis se ipsum præsentet, vt euitetur ambitio, ex quo ambitiosus non potest præsentari, per c. in

scripturis. 8. quæst. 1. Item

19 est alia † ratio, quia simonia, & lex lulia, de ambitu æquiparantur. Doct. in rubr. de simon. Lambertin. vbi supra. artic. 12. sed pro dolor, quot ambitione ducuntur ad beneficia, non charitate!

20 Duodecimo, requisitus, † vt præsentetur, si ante præsentationem præsentationi consentit non potest præsentari, quia si eligendus consentiat electioni de se faciendæ, non tenet electio. cap. cum post. vbi glos. penult. & vlt. de elect. & vt euitetur ambitio, nam dictus consensus indicat ambitionem. cap. per laicos. 16. quæst. 7.

21 Decimotertio, Periurus † etiam sicuti eligi non potest, nisi pœniteat, ita nec præsentari: quod procedit in eo, qui venit contra iuramentum assertorium; ex tali enim periurio potest quis beneficio priuari. Doct. in cap. querelam. de iureiuran. Si autem

22 simus † in eo, qui venit contra iuramentum appositum in contractu, quod per iurium infamat, & tunc non satis est, vt eum pœniteat; sed

sed debet ei fama restitui .
Et est aduertendum , quod
tali casu debet constare de
confessione, & de expletio-
ne, seu satisfactione pœni-
tentia, de quo late Felin. in
cap. testimonium. de testib.
column. 11. Lambertin. vbi
supra. artic. 15.

23 Decimoquarto. Infamis †
infamia iuris, & facti non
potest promoueri ad dignita-
tes. cap. infamibus. de regul.
iur. lib. 6. vbi Dyn. & Ioan.
Andr. & accipitur hoc casu
dignitas pro quolibet bene-
ficio. Abb. & Doct. in dicto
cap. querelam. de iureiuran.
& sub hoc vocabulo promo-
ueri includitur collatio, ele-
ctio, & presentatio, vt per
Abb. in cap. super eo. de
24elect. num. 4. De † triplici
autem infamia *iuris* à iure
proueniente. cap. 2. §. por-
ro. 3. quæst. 7. *facti* proue-
niente ab eo, quo apud ali-
quos quis infamis habetur.
dicto §. porro. & *canonica*,
quæ causatur à peccato mor-
tali. cap. infames. 6. quæst. 1.
vide Abb. in dicto cap. testi-
monium. vbi late de testibus
glos. Dyn. & Ioan. Andr. vbi
25supra, Infamatus † autem

infamia canonica, per solam
absolutionem restituitur. Lá-
bertin. vbi supra. artic. 17.
Tales ergo infames infamia
iuris, & facti non possunt præ-
sentari, nisi fuerint restituti
ab habente potestatem, vel
alias ab infamia liberati. vi-
de Lambertin. vbi supra. ar-
tic. 16.

Decimoquinto, Sodomita †
26ta † etiam non potest præ-
sentari, cum tale crimen sit
enormè, & infame. Abb.
num. 7. in cap. nisi cum pri-
dem; vbi Doct. de renunciat.
immo talis videtur irregula-
ris. & talis dicitur filius diffi-
dentia, idest de cuius salute
est diffidendum. cap. vt cleri-
corum. de vita, & honestate
cleric. & clericus sodomita
debet detrudi in Monaste-
rium, & deponi, & laicus ex-
communicatur, vt in cap.
clerici. de excessib. Prælat.
de hoc vide Lambertin. vbi
supra. art. 18.

27 Decimosexto, Adulter †
etiam non potest præsentari.
Ratio est, quia Doct. in
cap. at si clerici. §. de adul-
terijs. vbi Abb. column. vlt.
de iudic. præsupponunt adul-
terum esse priuandum bene-
ficijs,

beneficijs: at facilius quis prohibetur ab acquirendo beneficio, quam priuatur. Abb. in dicto cap. super eod. colum. 2. de elect. dummodo adulterium sit manifestum, vel per propriam confessionem adulteri etiam extra iudicium, vel per famam, vel per sententiam. Lambertin. vbi supra. artic. 19.

Decimoseptimo, Concupinatus non potest presentari, quia nec etiam potest eligi. c. vlt. distinct. 33. & cap. maritum. eadem distinct. si tamen talis sit concubinarijs notorius per sententiam, vel per confessionem sponte factam, cum eo casu sit infamis, vel ex notorietate facti, quia habeat concubinam publice secum cohabitantem, & de hoc vide Abb. in cap. vestra. de cohabit. cleric. & mulier. & de talibus concubinarijs tractat Lamb. vbi supra. art. 20.

Decimooctauo, Vsurarius, cum non possit eligi. can. de Petro. distinct. 47. immo si electus sit deponi debeat. ca. Episcopus. dicta distinct. 47. Ideo presentari non potest, talis enim infamis est.

Praxis Iurispatron.

cap. 2. §. porro. 3. quæst. 7. limprobum fenus. & ibi glos. C. de his, qui not. infam. Immo et vsurarius triplici pena punitur, si sit manifestus, nam reppellitur à communione. Abb. in cap. quia in omnibus. de vsur. Decedens in tali peccato caret ecclesiastica sepultura. Clement. eos. vbi glos. de sepult. & repellitur ab oblatione facienda ecclesie. Abb. in dicto cap. quia in omnibus, vbi docet, qui sint manifesti Vsurarij, & glos. in cap. 1. & 2. de vsur. lib. 6. & de manifestis vsurarijs omnia supradicta sunt intelligenda; de quibus Lamb. vbi supra. art. 21.

Decimonono, Non potest presentari et falsificans litteras Apostolicas, cum talis sit ipso iure excommunicatus. cap. ad falsariorum. vbi Abb. & Doct. de crim. falsi.

Vigesimo, Criminosus non regulariter, & generaliter non potest presentari, si inquinatus sit aliquo crimine inducente irregularitatem, degradationem, priuationem beneficiorum, depositionem, excommunicationem, vel interdictum late sententie, vel

I infam-

infamiam iuris, vel facti. vide Rocch. de Curte. de iurepatronat. in verbo, honorificum. quæst. 4. princip. num. 16. & Lambertin. vbi supra. artic. 23. Vigefimoprimo, Illitteratus non potest presentari, quia nec etiam potest ad ordines promoueri. c. illitteratos. distinct. 36. Item illitteratus eligi non potest. cap. cum in cunctis. cap. nobis. & cap. congregato. de elect. Immo talis illitteratus est irregularis, super quo casu Papa raro, aut nunquam dispensat. Nauarr. in suo manuali. cap. 27. num. 205. Vincent. Mazzol. vbi supra in dicta breui; regula ad confessarij, & confitentis. &c. parte 2. folio 239. versic. illitteratura est. Hisce de causis decretum fuit in Concilio Tridentino sessione vigesimatertia de reformatio. cap. 4. vt ad primam tonsuram (quæ saltem in presentando, & volente beneficium requiritur) non moueatur, qui nesciat fidei rudimenta legere, & scribere; Ad minores autem ordines promouendus saltem

linguam latinam debet intelligere. Concil. Tridentin. 35 vbi supra cap. 11. & Clericus presentatus antequam instituatur debet ab Episcopo, seu eius Vicario examinari, vt habetur in dicto Concilio Tridentino sessione 24. de reformation. cap. 18. etiam si institutio pertineat ad inferiorem, non autem ad Episcopum. Concil. Tridentin. sessione 25. de reformatio. cap. 9. adeo ut si presentatus sit illitteratus, & se subijciat examini, reijciendus sit. Et ita Pisis seruatur; semper enim presentatus examinatur, & quando presentatio fit coram Capitulo Pisano semper presentatus examinatur ab Illustrissimo, & Reuerendissimo Domino Archiepiscopo Pisano, seu eius Vicario, qui fidem facit Capitulo de presentati idoneitate, vel inhabilitate: de quibus vide Lambertin. vbi supra. artic. 24. Et ideo si Prelatus admittit quem semel, vel bis ad beneficium, potest etiam tertio venientem ex causa examinare, & tanquam illitteratum repellere. vide Doct.

Doct. in capitulo diuersis fallacijs de cleric. coniugatis, & Lambertin. vbi supra. artic. 25.

Vigesimosecundo, Clericus + histrio, scurra, seu mimus non potest presentari, quia nec potest eligi. c. maritum. distinct. 33. immo talis non potest eucharistiam sumere. cap. pro dilectione. de consecrat. distinct. 2. cum sit notorie infamis, sicuti
41 nec existens in + peccato mortali secundum glos. in dicto cap. pro dilectione; immo talis clericus non gaudet priuilegijs clericalibus. cap. vnico. de vita, & honest. cleric. lib. 6. secus est si in oc-

culto, vel honestæ rei causa aliquid ioco faceret. ad dicta in cap. donare. vbi glos. distinct. 86. vide Lambertin.

42 vbi supra. artic. 26. Et + semel repulsus ab electione, seu presentatione tanquam criminofus, non debet amplius admitti ad idem, vel aliud beneficium durante impedimento. Abb. & Doct. in cap. super eo. de elect. Lambert. art. 27. vbi supra.

43 Presentans + autem indignum si sit patronus ecclesiasticus, incidit in poenam c. per inquisitionem. de election. secus si sit patronus laicus. vt late per Lambertin. artic. 28. vbi supra.

CAPVT DECIMVM.

Qui sint illi, qui tanquam idonei, & digni possunt presentari, & quid de presentante minus idoneum, vel indignum.

SVMMARIVM.

1 Clerici idonei presentari possunt.

2 Clerici legitimi, seu natu-

rales dispensati recte presentantur.

3 Masculi, liberi, non curiales, nec coniugati, bigami, nec neophiti, habentes

I 2 tes

1. *Antes legitimam etatem rectè presentantur, & de alijs qualitatibus presentandorum.*
 2. *Litterati, qui non sunt irregulares, nec criminosi, rectè presentantur.*
 3. *Clericus presentatus ad beneficia, cum habeat ius ad rem, tenetur deferre habitum clericalem, secus quando plures sunt presentati.*
 4. *Habitus clericalis quis sit, & quomodo.*
 5. *Est vestis talaris, & tonsura.*
 6. *Clericus non intrusus rectè presentatur.*
 7. *Concil. Tridentin. sessione vigesimaquarta de reformat. cap. 18.*
 8. *Clerici non excommunicati rectè presentantur.*
 9. *Idoneitas in presentando requiritur dum presentatur.*
 10. *Idoneitas in presentando presumitur, sed intrinseca.*
 11. *Idoneitas extrinseca, ut scientia non presumitur.*
 12. *Eligentes tenentur eligere magis idoneum.*
 13. *Electio facta à maiore parte de idoneo tenet, si non sit appellatum.*
 14. *Patronus tenetur presentare magis idoneum, licet*
 15. *aliqui contrarium teneant.*
 16. *Patroni Ecclesiastici presentantes non idoneum, ut indignum, ea vice perdunt ius presentandi.*
 17. *Patroni laici si presentent non idoneum, possunt intra quadrimestre alium idoneum presentare.*
 18. *Deuolutio fit ad Superiorem elapso quadrimestre, & idoneo non presentato.*
 19. *Patroni laici si ignoranter presentent indignum, durante quadrimestre possunt alium dignum presentare.*
 20. *Secus si scienter, nam tunc illa vice perdunt ius presentandi.*
 21. *Patronus presumitur habere notitiam presentati.*
 22. *Episcopus quando possit cù non idoneo, vel indigno dispensare.*
 23. *Eligendus est magis idoneus, & sanctus.*
 24. *Indigni, & non idonei semper debent repelli.*
 25. *Episcopus non potest dispensare contra fundationem circa inhabilitatem presentandi.*
 26. **I**donei possunt presentari, & hi sunt digni, & bone fa-

famæ habentes infraſcriptas qualitates.

2 Prima eſt, ꝑ quod ſint de legitimo matrimonio, vel ſi

3 ſint naturales ſint ꝑ diſpenſati ad beneficia. Secūdo, quod ſint maſculi. Tertio, quod ſint liberi non ſerui. Quarto, quod non ſint obligati ad ratiocinia, neq; negociatores. Quinto, quod non ſint curiales, qui nequeunt eſſe clerici. diſtinct. 51. & 59. per tot. Sexto, quod non habeant vxorem, qui nequeunt eſſe clerici. cap. coniugatus de conuerſ. coniugat. Septimo, quod non ſint bigami. Octauo, quod non ſint neophiti. Nono, quod non ſint tales, qui ſacramentum imprimens characterem bis recepiſſent. Decimo, qui poenitentiam ſolemne non egerint; de qua in cap. in capite. diſtin. 50. Vndecimo, qui honeſte Domum ſuam nouerit regere. Duodecimo, qui non ſunt corpore vitiaſi. Decimotertio, habentes ætatem legitimam. Decimoquarto, qui nō

4 ſunt ꝑ irregulares. Decimoquinto, quod non ſint criminofi. Decimoſexto, qui non ſunt Apoſtata. Decimoſepti-

Praxis Iuriſpatron.

mo, qui non ſunt peregrini, ſeu vagabundi. Decimoſtauo, qui ſunt litterati. Decimonono, qui ſunt clerici ſaltem primæ tonſuræ. Vigefimo, qui ſunt vere clerici non coniugati, nec laici. Vigefimoprimo, quod ſi ſumus in eccleſia regulari, ſint regulares, in ſeculari ſeculares. Vigefimoſecundo, clerici incedentes in habitu, & tonſura. cap. clerici, & cap. penult. de vit. & honeſt. cleric. Et quod clerici præſentati ad beneficium, ꝑ & ſic habentes ius ad rem teneantur deferre habitum, & tonſuram, vide D. Quarantam in ſummario Bullarij in verbo habitus. vbi recenſet Bullam Sixti Quinti, fel. record. Quando autem plures ſunt præſentati, per dictam præſentationem nullus acquirit ius ad rem. Mohe- dan. de præben. deciſ. 1. nu. 2. refert Marius Antonin. variar. reſolut. lib. 1. reſolut. 104. num. 16. & ideo quando plures ſunt præſentati, putarem, quod non teneantur incedere in habitu, & tonſura. Habitus ꝑ autem clericalis clericorum ſecularium, quis ſit, non eſt iure ſtatutus.

gloss. in Clemen. 1. in verbo
 seculari in fine de elect. sed il-
 le censetur habitus clericalis,
 qui usu, & consuetudine il-
 lius Regionis, seu Prouinciæ
 admittitur, vt talis. late Co-
 uarr. pract. quæst. cap. 32. Ju-
 lius Clarus in sua praxi crim-
 in. quæst. 36. num. 11. vers.
 dixi clericum coniugatum.
 7 Usus autem inoleuit, vt cle-
 ricalis habitus sit talaris ve-
 stis, & tonsura, & ita dicitur
 in dicta Bulla Sixti Quinti, &
 per Quarantam vbi supra, &
 fere vbique clericalis habitus
 est nigri coloris, nisi aliud
 suadeat dignitas, vel officij
 eminentia. Vigesimo tertio,
 8 qui se t non intruserint in be-
 neficio, ad quod volunt præ-
 sētari. Vigesimo quarto, quod
 vnus tantum præsentetur, se-
 cus ad beneficium curatum,
 ad quod patronus plures po-
 test Episcopo nominare, seu
 præsentare, ex quibus ido-
 neum magis Episcopus eli-
 9 get. Conc. Trident. t Sess. 24.
 de reformat. cap. 18. Vigesi-
 mo quinto, qui non sunt va-
 natores, vt toto tit. de cleric.
 venat. Vigesimo sexto, qui
 sint prudentes, & modesti.
 cap. sit Rector distin. 43. non

deferant arma. cap. clerici ar-
 ma, de vita, & honest. cleric.
 abstineant à crapula. c. à cra-
 pula de vita, & honest. cler.
 10 Vigesimo septimo, qui t non
 sunt excommunicati, suspen-
 si, interdicti, irregulares, ne-
 que alio crimine irretiti, &
 quod tempore præsentatio-
 nis sint absque peccato mor-
 tali, & sic confessi bonæ fa-
 mæ, & alias non repulsi à præ-
 sentatione vitio suo. Et ido-
 11 neitas t in præsentando de-
 bet esse, dum præsentatur,
 nec prodest si superueniat. ar-
 gumento eorum, quæ dicun-
 tur à Doct. in cap. si eo tem-
 pore de rescript. lib. 6. & de
 his vide Lambertin. de iure-
 patron. lib. 2. par. 1. quæst. 10.
 12 art. 1. Idoneitas t autem in
 præsentando præsumitur, sed
 intrinseca tantum. Nam si
 contrarium nō appareat, qui-
 libet bonus præsumitur. l. me-
 13 rito. ff. pro socio. Extrinseca t
 autem idoneitas, vt scientia,
 litteratura & similia non præ-
 sumuntur. gloss. in cap. si for-
 te. de elect. lib. 6. in verbo.
 cudentem, & ideo text. in
 cap. dudum. de præsumpt.
 intelligendus est de intrinse-
 ca idoneitate, & ideo quilli-
 bet

bet presentatus debet exami-
nari; prout supra dictum
est. Vide Lambertin. vbi su-
pra. art. 2. ad beneficium
autem simplex idoneus est,
qui omnino non est illitera-
tus. Card. Mant. decis. 115.
num. 8. Rot. Rom. Habentes
14 autem ¶ eligere debent eli-
gere magis idoneum, nec suf-
ficit eligere idoneum. cap. li-
cet ergo. 8. quæst. 1. Quod
15 si ante electionem ¶ non sit
appellatum, & dictum, vt
melior eligatur, tunc si ele-
ctio fiat de idoneo à maio-
ri parte, tenebit electio; ita
in cap. constitutus. de appel-
lat. vbi Doct. & in cap. 3. de
16 iure patron. concludunt ¶ pa-
tronos etiam debere præsen-
tare magis idoneum, alias
vulnerare eorum conscien-
tiam, quamuis Lambertin.
vbi supra. artic. 3. vbi hoc di-
sputat late, teneat patronos
salua conscientia posse præ-
sentare idoneum omisso ma-
gis idoneo. vide Farinac. de-
cis. 36. num. 3. parte 2. to-
mo primo.
17 Presentantes ¶ autem mi-
nus idoneum, vel indignum,
si sint patroni ecclesiastici,
qui dicuntur eligere, priuan-

tur ea vice iure presentandi,
sicut eligentes. iuxta text. in
cap. cum in cunctis. §. vlt.
de elect. Si autem sint patro-
18 ni ¶ laici, vel clerici ratione
patrimonij, si presentent mi-
nus idoneum, intra quadri-
mestre possunt alium idoneum
presentare. cap. cum vos. &
ibi glos. in verbo minus ido-
nee. de offic. ordin. dummo-
do non intelligatur de ido-
neitate requisita in funda-
tione, vt quia presentandus
debeat esse sacerdos, nam
tunc deuolutio fit ad supe-
riorem, tunc enim videntur
delinquere ea non seruando,
& abutuntur iure fundatoris.
19 Sed si lapsus ¶ sit quadri-
mestre, & non sit idoneus præ-
sentatus, deuolutio fit ad su-
periolem habentem institue-
re. Abb. & alij in dicto cap.
20 cum vos. Si autem ¶ tales pa-
troni presentauerint indi-
gnum indignitate crimino-
sa, sed ignoranter, poterunt
intra quadrimestre alium
dignum, & idoneum præsen-
tare; sed si lapsus sit qua-
drimestre, deuolutio fit ad su-
periolem, qui eo casu prouid-
et beneficio de nouo Re-
21 ctore. Si autem ¶ scienter
I 4 præ-

præsentauerint talem indig-
 num, ipso iure pro illa vice
 priuati sunt iure, & faculta-
 te præsentandi. §. si quis O-
 ratorij, auth. de sãctiss. Episc.
 & ita dicit Hostien. in sua
 summa in tit. de iure patron.
 §. in quibus. in princ. col. 3.
 Abb. in dicto cap. cum vos.
 vbi Bald. ait præsumi patro-
 num ¶ habere notitiam præ-
 sentati, nisi contrarium pa-
 teat per diuersas coniectu-
 ras: & ideo id videtur arbi-
 trario Ordinarij relinquendum
 argum. text. in cap. de cau-
 sis. in fine. de offic. deleg. de
 quibus late per Lambert. vbi
 supra. art. 4. Quando autem
 23 Episcopus, & ¶ in quibus ca-
 sibus possit cum minus ido-
 neo, vel indigno, & circa

defectus præsentatorum di-
 spensare, vide Lambert. vbi
 supra. art. 5. satis sit id, quod
 dicit tex. in dicto cap. licet
 24 ergo, vbi is ¶ eligendus est,
 qui præstantior est ex omni
 populo, qui doctior, & qui
 sanctior, & in omni virtute
 eminentior. Ideo indigni, &
 25 non idonei ¶ semper debent
 repelli durante indignitate,
 & defectu idoneitatis. Nullo
 26 autem modo ¶ potest Epi-
 scopus dispensare circa inha-
 bilitatem præsentati, quando
 inhabilitas causatur à lege,
 modo, conditione, vel insti-
 tutione per fundatorem ap-
 positis: & de his vide Felin.
 in cap. cum accessissent. de
 constitut. & Lambertin. vbi
 supra. artic. 6.

CAPVT VNDECIMVM.

Præsentari debet clericus præsens,
non absens.

SVMMARIVM.

1 Procurator pro constituen-
te, nec pater pro filio præ-

sentari possunt.

2 Præsens dicitur, qui exhi-
betur sensibus corporis.

3 Præsentatio personalis præ-

en.

sentandi requiritur in presentatione.

4 Presentatio nulla est, si presentatus non sit presens intra quadrimestre.

5 Presentatio quid sit.

6 Beneficium absentis conferri potest.

7 Presentatus debet esse presens, idque pro forma requiritur.

8 Clericus absens notus potest presentari.

9 Episcopus admittens presentationem de absente, presumitur habere illius notitiam.

10 Clericus absens presentatus debet acceptare presentationem intra quadrimestre, seu semestre.

1 **P**rocurator pro t constituente, pater pro filio, consanguineus pro consanguineo, cum promissione de rato non potest presentari, sed presentari debet actualiter presens non absens. glos. in clem. dudum. S. statuimus. in verbo presentari. de sepult. & is dicitur t presens, qui exhibetur sensibus corporis, ut dicit dicta glos. & facit text. in cap. nobis. & in

cap. ult. de iure patron. requiritur t enim personalis presentatio propter qualitates requisitas in presentandis: quamvis enim patronus per litteras possit presentare, absens autem presentari non potest: & verum est, quod non sufficit presentatio, nisi presentatus t sit presens intra quadrimestre coram habente instituere. Abb. in cons. 76. num. 2. par. 2. Et ideo dicitur, quod t presentatio est exhibitio facta de clerico presente sensibus corporis illi coram quo fit presentatio, licet contrarium fit in collatione, quia absentis t beneficium potest conferri. cap. si tibi absentis. de preben. lib. 6. & similiter absens potest eligi, & postulari. cap. sacrorum. distinct. 63. & ratio est, quia ipsemet conferens omne ius tribuit, & presumitur tribuere merenti: & pro forma t requiritur actualis presentati presentia: & ideo non potest ex consuetudine introduci, ut absens possit presentari, quia talis consuetudo esset absque ratione, & in grauamen, & prauidicium ecclesiae. ad notata

tata per Abb. & Doct. in cap. 1. de consuetud. de quibus vide Lambertin. de iurepatron. lib. 2. par. 1. quæst. 11. artic. 1. & 2. Si tamen clericus sit notus, adeo ut non indigeat examinatione secundum Bald. in cap. constitutus. il secondo. de appellat. colum. 2. & ibi Abb. quod enim patet expresse non est probare necesse; ideoque talis notus etiam absens potest presentari. vide Marcum Antonium Genuensem Episcopum Ifernien. in Praxi Archiep. Neap. cap. 82. num. 2. Rocch. de Curte de iurepatron. verbo honorificum. quæst. 6. Rot. Roman. de iurepatron. in nouis. decis. 3. dummodo talis notus sit Diecesanus illius, qui debet instituire, nam si sit de alterius Diocesi, non debet in-

stitui sine litteris commendatitijs sui Episcopi. cap. fraternitatis. de cleric. non residen. & ibi Doct. de quo Lambertin. vbi supra. artic. tertio. Et quando Episcopus, vel alius habens instituere acceptat presentationem factam de absente, presumitur habere notitiam ipius absentis. Abb. in d. consil. 76. qui absens presentatus debet acceptare, seu ratificare presentationem de se factam infra quadrimestre, seu semestre, secundum qualitatem presentatum per se, vel suum procuratorem habentem speciale mandatum ad acceptandum tale beneficium, vel per eius epistolam, ut notatur in dicto cap. si tibi absenti, & tradit Lambert. vbi supra. art. 5.

FINIS LIBRI SEXTI.

LIBER SEPTIMVS,

In quo continetur materia temporis, quo fieri debet præsentatio.

CAPVT PRIMVM.

Intra quod tempus fieri debet præsentatio.

SUMMARIVM.

1 Præsentatio fieri debet infra quadrimestre, si patronus sit laicus, vel clericus pro suo patrimonio. 2 Præsentatio à patrono ecclesiastico fit intra semestre. 3 Electio fieri debet intra semestre. 4 Electus infra mensem debet consentire. 5 Ius patronatus si sit mixtum, semestre datur ad præsentandum. 6 Idem est si ecclesia sit patrona ex donatione laici. 7 Tempus datum ad præsentandum abbreviari non potest.	8 Patroni in fundatione possunt statuere tempus, intra quod facienda sit præsentatio. 1 Præsentatio † à patronis laicis, vel clericis patronis ratione proprii patrimonij facienda est intra quadrimestre. cap. cum propter. de iurepatronat. à patronis autem † ecclesiasticis facienda est intra semestre. cap. vnico. de iurepatronat. lib. 6. cap. sicut. de supplend. neglig. Præl. sicut enim Collator habet semestre. cap. nulla. de concess. præben. ita patronus ecclesiasticus, qui reputatur vt Collator. Electo-

- 3 Etiores ¶ autem habent solum trimestrem ad electionem faciendam à die vacationis. ca. ne pro defectu. & ibi glos. & c. cum in cunctis. de elect. &
- 4 deinde ¶ electis infra mensem debet consentire. capit. quam sit. vbi glos. de elect. lib. 6. & si fiat deuolutio ad superiorem, seruabitur tex. in dicto cap. nulla, & in electione seruabitur text. in dicto cap. ne pro defectu. Vide Lambertin. de iure patronat. libro 2. par. 2. quæst. 1. artic. 1. Si autem ius patronatus ¶ sit commune, & laici, & ecclesiastici, tunc omnes dicti patroni habebunt semestrem ad præsentandum. glos. in cap. vnico. de iure patron. lib. 6. quia magis dignum trahit ad se minus dignum. cap. quod in dubijs. vbi glos. in verbo consecratum. de consecr. eccl. vel altar. quod procedit etiam si laicus habeat maiorem partem, vt per Lambertin. vbi supra. art. 3.
- 6 Quod si ecclesia fiat ¶ patrona ex donatione sibi facta à patrono laico, habebit semestrem ad præsentandum. d. c. vnico. §. verum. de iure patr. lib. 6.
- 7 Tempus ¶ autem datum tam laicis, quam ecclesiasticis patronis ad præsentandum non crederem, quod ex consuetudine possit restringi, & abbreviari, vel ampliari, & prorogari, cum ita sit à lege statutum, quæ seruari ab omnibus debet: quia tamen consuetudo est altera lex, & multum operatur, in multis casibus fortasse contrarium dici posset, de quo vide Lambertin. vbi supra. art. 6. stante maxime longissima præscriptio.
- 8 Possunt ¶ tamen patroni in limine foundationis, cum consensu Episcopi apponere modum, quo succedentes patroni, si erunt ecclesiastici præsentent ante, vel post semestrem, vel si erunt laici, præsentent ante, vel post quadrimestrem, & abbreviare possunt tales terminos datos à iure: tali enim casu potest patronus cum Episcopi consensu apponere modum, vel conditionem non solum extra, vel præter, sed etiam contra ius commune. c. cum dilectus. vbi glos. in verbo constitutum. de consuetud.

CAPVT SECVNDVM.

Quando incipiat currere patronis tempus datum ad præsentandum.

SVMMARIVM.

- 1 *Tempus datum ad præsentandum incipit currere etiam ignorant à die vacationis.*
- 2 *Tempus datum ad eligendum, & conferendum currit à die scientiæ, vel cessationis impedimenti.*
- 3 *Ratio diuersitatis dictorum casuum.*
- 4 *Patroni habent ius patronatus ex gratia.*
- 5 *Tempus datum ad præsentandum currit à die scitæ vacationis.*
- 6 *Et à die cessationis impedimenti in certis casibus.*
- 7 *Tempus prædictum non currit patrono, si superior eum præsentare vetet.*

1 **T**empus autem prædictum patronis præsentare habentibus incipit currere à die vacationis. cap. 2.

de suppl. negl. Præl. cap. 2. S. cum vero. de concess. præben. cap. eam te. de iurepatronat. vbi Abb. Rot. Rom. de iurepatronat. in antiquis. decis. 1. quod currit etiam ignorantibus, & impeditis; 2 tempus autem prædictum ad eligendum, vel conferendum, & id simile incipit currere à die scientiæ & cessationis impedimenti, non à die vacationis. ca. quia diuersitatem. de concess. præbend. & ratio diuersitatis prædictæ est, quia Episcopi habent ius conferendi beneficia iure ordinario, cum sub eis subsint omnes basilicæ ecclesiæ suæ Diocesis. c. omnes basilicæ. 16. q. 7. electores etiã habent ius eligendi à iure, vt in tit. de elect. sed 4 patroni prædicti ex gratia habent ius patronatus. dicto c. 3. de iurepatron. quæ gratia debet in quantum potest restringi,

vt

vt minus lædatur ius commune. vide Lambertin. de iurepatronatus lib. 2. part. 2. q. 1. art. 8.

5 Sed aduertas ꝑ quod hodie tale tempus non currit, nisi à die scitæ vacationis, Card. Seraphin. decis. 380. num. 1. Rot. Rom. per ea quæ ibi dicit, stante maxime verisimile ignorantia, Rota Rom. decis. par. 1. decis. 421. in nouiss. quando Rector decederet, puta Mediolani, seu in Gallia, & patronus, & beneficium esset Pisis, forsitan totum quadrimestre possset transire à die vacationis, antequam patronus certo sciret defunctum esse Rectorem.

6 Similiter non ꝑ currit impedito iusto impedimento, quia tempus non currit impedito. Card. Mantica decis. 30. num. 2. Rot. Rom. Card. Seraph. decis. 220. num. 4. puta si patronus sit absens reipub. causa, vel iniuste carceratus, vel

si non haberet tutum accessum propter perhorrescentiam alicuius inimici, cum ecclesia sit pia, & cultrix iustitiæ, & quia iuspatronatus est concessum laicis ex gratia, vt inuitentur ad fabricandas, & dotandas ecclesias: quod si tam stricte, & cum summo rigore contra eos procederetur, reijcerentur à tali actione construendi ecclesias cum maximo ecclesiarum detrimento; vide Marcum Antonium genuensem Episc. Isernien. in praxi Archiep. Neapol. cap. 82. n. 1. varia de iurepatr. Farinac. decis. 406. parte 2. tomo 1. Quod si à superiore talem potestatem habente mandetur patronis, ne præsentent, 7 quia ꝑ prætendit ecclesiam esse liberam, non currit patronis tempus, quia tunc videtur orta lis inter eos, & Episcopum; de quo vide Lambert. vbi supra art. 12.

CAPVT TERTIVM.

Si lis sit occasione iuris patronatus, intra quod tempus sit terminanda.

SUMMARIVM.

- 1 Lis occasione iuris patronatus non vacante ecclesia, non est terminanda intra certum tempus.
- 2 Si adueniente vacatione lis durat, elapso tempore dato ad presentandum, Episcopus Ecclesiam ordinare potest.
- 3 Episcopus debet ecclesiam liberam conferre sine mora.
- 4 Patroni si discordent, litis eventus expectandus est.
- 5 Concil. Tridentin. sessione 24. de reformat. cap. 20. ubi in foro ecclesiastico cause intra biennium sint terminanda.
- 6 Concil. Tridentin. sess. 25. de reformat. cap. 10. in fine.
- 7 Patronus non presentantibus deuotio fit ad superiorem.
- 8 Patronis litigantibus super facta presentatione nullum currit tempus.

- 9 Lis inter presentatos, vel simul inter presentantes terminanda est intra tempus datum ad presentandum.
- 10 Idem est si lis sit inter patronos super iure patronatus.
- 11 Lite stante super iure patronatus, si ante litem contestatam fiat presentatio, quasi possidens praefertur.
- 12 Episcopus potest Ecclesiam conferre lite non finita intra debitum tempus.
- 13 Lis inter compatronos laicos, & ecclesiasticos intra semestre terminatur.
- 14 Lite vertente super iure eligendi, & non finita intra semestre, superior prouidet.
- 15 Patroni durante tempore dato ad presentandum quoadocunque presentare possunt.

Quod si lis sit occasione iuris patronatus, infra quantum tempus debeat

beat terminari, constitue cum Lambert. de iurepatr. lib. 2. part. 2. quæst. 1. art. 9. plures casus.

- 1 Primus est, quando ecclesia non vacante lis est super iurepatronat. seu super eius quasi possessione, & tunc nullum consideratur tempus, sed finis litis expectabitur, & adueniente vacatione quasi possidens admittetur ad præsentandū. Quod si dicta est lis etiam post ecclesiæ vacationem durauerit post elapsum semestre, seu quadrimestre poterit Episcopus ecclesiam ad libitum suum ordinare. ad tex. in cap. eam te. de iurepatronatus.

Secundus est casus, quando ecclesia vacauit, certumque est eam semper fuisse liberā, quia antea ab Ordinario tanquam libera fuit collata pluries, & nunc aliqui laici prætendunt iurepatronatus; tunc

3 Episcopus est eam debet conferre, nullo tempore expectato. Card. in clem. plures. S. ult. num. 1. de iurepatronatus, debet enim conseruari collator in sua quasi possessione, argumento tex. in cap. consultationibus. de iurepa-

tronatus: quando vero tunc non constat clare ecclesiam esse liberam, tunc Episcopus non potest eam conferre, sed debet in ea constituere Economum, qui ecclesiæ deseruiat, fructus exigat, & reseruet pro futuro Rectore. cap. cum vos. de offic. ordin.

- 4 Tertius est casus, quando constat ecclesiam vacantem esse patronatam, sed patroni sunt discordes, quia diuiserunt vota sua plures præsentando, & super hoc litigatur: & tunc non currit nec semestre, nec quadrimestre; sed expectabitur finis litis, cum pertineat ad Ordinarium discernere numerum vocum, merita præsentatorum, & litem finire. super quo vide dicta per Innocen. in cap. 1. & cap. 3. de iurepatr. Hodie autem, seruari debet Conc. Trident. § Sess. 24. de reform. cap. 20. vbi causæ omnes ad Forum ecclesiasticum, quomodolibet pertinentes etiam si beneficiales sint, in prima instantia coram Ordinarijs locorum dumtaxat cognoscantur, atque omnino saltem infra biennium à die motæ litis terminentur: alioquin post id
- spa-

spatium, liberum sit partibus, vel alteri illarum, Iudices superiores, alias tamen competentes adire, qui causam in eo statu, quo fuerit assumant, & quamprimum terminari curent. Accedit id, quod dicit idem Concil. Trid. † Sess. 25. de reformat. cap. 10. in fine. vbi monet tam Ordinarios, quam alios quoscumque Iudices, vt terminandis causis quanta fieri poterit breuitate studeant.

7 Quartus est casus, quando constat † ecclesiam vacantem esse patronatam, sed patroni non conueniunt in presentando, & labitur semestre, seu quadrimestre: & tunc ex deuolutione Episcopus eam confert. ad notata in dicto cap. 3. de iurepatr. vbi Card. col. vlt.

8 Quintus est casus, † quando patroni inter se litigant, nō super iurepatronatus, nec super eius quasi possessione; sed super forma presentationis, quia vnus dicit presentationem de altero tanquam de absente factam non tenere, seu tanquam de criminoso, & simili, altero contrarium dicente: & tunc nullum cur-

Praxis Iurispatron.

rit tempus; sed litis euentus debet expectari per sententiam Episcopi. Cardin. in dicta Clement. plures. §. vlt. num. primo.

9 Sextus est casus, † quando est lis inter presentatos tantum, vel inter eos etiam cum presentantibus super iurepatronatus, eiusque quasi possessione: & tunc si lis non finiat in semestre, seu quadrimestre, Episcopus ecclesiam debet conferre. ita Io. Andr. Cardin. Abb. & alij in dicto cap. cum vos. de offic. ordin. Card. dicto §. vlt. & col. vlt.

10 Septimus est casus, † quando esset quæstio inter patronos, puta, quia vnus negat alium esse patronum, quia iurepatronatus amisit, vel eo fuit priuatus, & ideo ad se tantum iurepatronatus pertinere: & tunc si lis non sit terminata intra sex, vel quatuor menses, Ordinarius eam conferre debet.

11 Octauus est casus, † quando litigatur de iurepatronatus inter patronos, & alter eorum est in quasi possessione, alter non: si omnes presentent ante litem contestatam, debet institui presentatus

K tus

tus à quasi possessore. ad cap. consultationibus. de iure patronatus.

12 Quod autem ¶ dictum est supra, non terminata lite intra tempus debitum debere Episcopum ecclesiam conferre, procedit si sine scandalo possit conferre, & nisi contraria adsit consuetudo in loco. Lapsus allegat. 78. num. 17. ubi ait, vsum, quo superior lite non finita cōferat ecclesiam, recessisse ab aula: & Pisis huiusmodi adest consuetudo: & certe magnum damnum ecclesie infertur propter huiusmodi lites, & discordias.

13 Quod si lis sit inter ¶ comparones laicos, & ecclesiasticos super iure patronatus, vel eius quasi possessione, lis erit finienda secundū supradicta intra semestre propter mixturam, quia magis dignum trahit ad se minus dignum.

Hostien. in sua summa in tit. de iure patronat. §. quid iuris si propter, & §. in quibus differant. Stante ¶ autem lite super iure eligendi inter habentes eligere, & non finita intra trimestre, Superior providere non potest. cap. 2. de in integr. restitut. cap. cum dilectus. de consuetud. & cap. ex parte de arbitr. sed expectabitur litis euentus: quod declara, vt per Lambert. ubi supra art. 11. Aduertendum 15 est ¶ etiam, quod patroni possunt valide presentare per totum quadrimestre, seu semestre, & quandoque durante dicto tempore; per quadrimestre patroni laici, per semestre patroni clerici. Abb. in cap. cum vos. num. 6. de offic. ordin. Rot. Rom. de iure patronat. in antiquis decis. 10. num. 1. tradit Lambert. ubi supra art. 13.

CAPVT QVARTVM.

Quadrimestre, seu semestre quomodo computetur, & an sit semper continuum: & quid si presentatus non consentiat presentationi, an habeat patronus nouum tempus.

SVMMARIVM.

1 Quadrimestre, seu semestre quomodo computetur. 2 Curritque de momento ad momentum. 3 Exemplum cursus dicti temporis. 4 Tempus, dies, & hora attenditur, quando fuit publicum rectorem obijse. 5 Quadrimestre, & semestre est semper continuum. 6 Tempus continuum, & utile quid. 7 Patronus nouæ ecclesie tenetur presentare Rectorem intra quadrimestre à die donationis. 8 Patronus quando habeat nouum tempus ad presentandum. 9 Et in eo non est computanda pars primi temporis.	10 Quod non procedit, si patronus verè non presentauit. 11 Nec in electione. 12 Patronus laicus durante quadrimestre potest variare. 13 Patronus, qui presentauit indignum, si sit restitutus, eidem remissum censetur tempus amissum. 14 Et si sit restitutus aduersus sententiam, habet nouum tempus integrum. 15 Patrono currit tempus à die veræ vacationis. 1 QVadrimestre, seu semestre quomodo computetur, tradit Rot. Rom. de iure patronat. in antiquis decis. 10. num. 2. remittendo se ad Hostien. in cap. licet. de supplen. neglig. Præl. ad Io. Andr. in cap. quam fit. de elect. lib. 6. & ad Doct. in l.

148 Pars II. Lib. VII. Cap IV.

ubi lex. ff. de reg. iur. & tradit Lambertin. de iurepatr. lib. 2. par. 2. quæst. 1. artic. 14. Si enim dies † vacationis fuerit in die octaua Ianuarij, die septima Aprilis erit vltima dies trimestris. & ideo tale tempus currit de momento ad momentum, & in eo erit attendenda hora. Doct. in dicto cap. quam sit. S. electus super gloss. in verbo mensem. de elect. lib. 6. Et sit exemplum, † vt in præcedenti hora illius horæ, qua vacauit ecclesia, licet sit eiusdem diei computetur tempus: vt si dies vacationis fuerit hora decimanona, hora decima octaua currentis diei temporis à iure præfiniti debet attendi: & attenditur † tempus dies, & hora, in quibus fuit publicum, & notorium Rectorem decessisse; potest enim accidere, quod moriatur Rector hora decima quinta, & quod non publicetur nisi hora vigesima. Tale autē † tempus quadrimestre, seu semestre est semper continuum, & quocumque die currit. cap. 3. de iurepatronat. Lambertin. vbi supra ar. 15. Tempus † autem continuum est, quod diebus

feriatis, siue non feriatis currit in præsentia, & absentia, siue adsit, siue non copia Iudicis. Tempus autem vtile est, quod non currit diebus feriatis, nec in absentia partis, neque vbi deest copia Iudicis. gloss. in Clem. vnica in verbo continuum. de restitut. in integr. vbi ait vtile aliquando esse continue vtile, aliquando non. Si vero † de nouo construat ecclesia, cum dos sit assignanda in ipsa impositione primi lapidis, & ne dos remaneat pœnes dotantem, tenetur ipse patronus à die dotationis infra quadrimestre, si laicus, infra semestre, si ecclesiasticus præsentare Rectorem: quamuis enim tunc ecclesia non egeat Rectore quoad spiritualia, eget quoad temporalia, vel saltem currit tempus à die, in quo aduenit dies solutionis dotis, nisi ante illud tempus esset ecclesia ædificata: quia à die perfectionis ædificij curret dictum tempus, licet non aduenierit dies solutionis. Quod si assignatio dotis sit omissa; quo casu ecclesia dotanda erit ab Episcopo, completa constructione auctoritate Episcopi,

scopi incipiet currere dictum tempus, vt per Lambertin. vbi supra art. 16.

- 8 Patronus etiam † habet nouum semestre si clericus, quadrimestre si laicus ad presentandum à die, quo presentatus noluit consentire presentationi, vel à die, quo presentationem prius acceptam renunciauit, vel à die mortis presentati adhuc non instituti: & hoc tempus adeo est nouum, vt nullo modo in eo † computanda sit pars primi semestris, seu quadrimestris. argumento tex. de elect. loquentis in cap. si electio. de elect. lib. 6. vbi Doct. extendunt text. ad collationem, & postulationem, & super glos. ibidem in verbo integrum extendunt illum ad presentationem. Rot. Rom. de iure patronat. in nouis decis. 8. nisi super his fraus intercessisset. Et † secus est etiam si patronus elegit, & deputauit presentandum; sed eum non presentauit actualiter. Lambertin. vbi supra art. 17. quod
- 9 si secus † esse ibi dicit in electione, cum electus habeat ius in re, non ad rem, sicut presentatus, vt ibi per eum: idem est

Praxis Iurispatron.

si patronus ecclesiasticus presentet aliquem, qui postea repellatur ob occultum crimen ante institutionem. ad tex. in dicto. cap. si electio de elect.

12 lib. 6. Patronus † autem laicus tali casu durante quadrimestre tantum potest variare, & alium presentare, vt per Lambertin. vbi supra art. 18.

13 Si vero patronus † qui presentauit indignum, sit à Papa restitutus, vt possit iterum presentare, & restitutus sit aduersum lapsum temporis, censetur tantum restitutus ad tempus amissum. gloss. vlt. in fine in dicto cap. si electio. Si autem † sit restitutus aduersus sententiam priuatiuam potestatis, & tunc totum tempus quadrimestre, seu semestre de nouo habebit. glos. in dicto cap. si electio in verbo occultum.

15 Tempus † autem à die vere vacationis currit patrono; & ideo si Rector sit vere priuatus beneficio, & tamen publicè regit, & administrat in illo; tunc patrono non currit tempus à die dictæ priuationis, sed à die mortis prædicti Rectoris. Lapsus allegat. 78. dubio 4. num. 12.

K 3 &

& sequentibus. Lambert. vbi
supra art. 20. & ratio est in

hoc casu, quia patronus non
tenetur diuinare.

CAPVT QVINTVM.

Quid requiratur quando pro patrono præsentat eius pro-
curator, & quid in præsentato.

SUMMARIVM.

- 1 Procurator præsentans de-
bet infra tempus iuris man-
datum exhibere.
- 2 Paria sunt non præsentare,
vel insufficienter præsen-
tare.
- 3 Patronus intra tempus iu-
ris potest ratificare gesta per
compatronos, vel per suos
procuratores.
- 4 Præsentatio procuratoris
remanet nulla non exhibito
mandato intra tempus iuris.
- 5 Multi procuratores deci-
piuntur non exhibendo man-
datum.
- 6 Præsentatio fieri debet in-
fra tempus iuris præsentando.
- 7 Præsentatus debet accepta-
re præsentationem in tempore
debito.

8 Patronus post factam præ-
sentationem non tenetur aliam
facere instantiam.

9 Instituire habenti nullum
est præfixum tempus.

10 Præsentatus nõ tenetur in-
stare pro institutione infra di-
ctum tempus datum ad præ-
sentandum.

1 **P**rocurator ꝑ patroni, si
infra legitimum tem-
pus quadrimestris, seu seme-
stris procuratorio nomine
præsentet, debet infra dictum
tempus fidem facere de suo
mandato, eamque apud acta
exhibere in forma authenti-
ca. Lopus allegat. 22. Lam-
bert. de iure patronat. par. 2.
lib. 2. quæst. 1. artic. 20. Pa-
ria enim ꝑ sunt non præsen-
tasse, vel minus sufficienter
præsentasse. cap. si quis iu-
sto.

sto. vbi glos. in verbo admit-
 ti. de elect. lib. 6. Præsenta-
 tio namque requirit certum
 patroni mandatum. Card. in
 cap. vlt. colum. vlt. de con-
 cess. præbend. Potest etiam
 3 infra † dictum tempus patro-
 nus ratificare gesta per com-
 patronos, vel procuratores
 suos, etiam per litteras, vt in
 cap. ea noscitur. de his, quæ
 fiunt à Præl. Rocch. de Cur-
 te. de iurepatronat. in verbo
 honorificum. quæst. 5. num.
 23. & sequentibus: & de ra-
 tificatione patroni, vide Ab-
 bat. in consil. 76. parte 2. Et
 4 ideo † elapso dicto tempore,
 & non sequuta mandatî exhi-
 bitione, seu patroni ratifica-
 tione, præsentatio nulla, & in-
 ualida remanet, & deuolutio
 fit ad superiorem, qui tunc
 ob patroni negligentiam con-
 fert ecclesiam. Et in praxi
 5 est † animaduertendum circa
 prædicta, quia multi tâquam
 procuratores patronorû ab-
 sentium præsentant, & postea
 infra dictum tempus nõ exhi-
 bent mandatum, nec procu-
 rant patronorum ratificatio-
 nem, & nihil efficiunt, & lites
 suscitant inanes. de hoc vide
 Farinac. parte 2. tomo 1. de-

cif. 443. numero tertio.
 6 Præsentatio † autem de-
 bet intra legitima tempora
 fieri actualiter præsentate præ-
 sentando. Rot. Rom. de iure-
 patronatus in nouis. decis. 3.
 7 qui † præsentatus debet om-
 nino intra dictum tempus
 datum ad præsentandum
 acceptare præsentationem.
 argumento text. in capitulo
 quam sit. de election. lib. 6.
 & tradit Lambertin. de iure-
 patronatus. libro 2. parte 2.
 quæst. 1. artic. 22. Sed pa-
 8 tronus † post factam præsen-
 tationem non tenetur intra
 dictum tempus, nec postea
 facere instantiam coram Su-
 periore, vt instituat præsen-
 tatum. Rot. Roman. de iu-
 repatronat. in nouis. decis. 4.
 9 Nullum † enim tempus re-
 peritur à iure statutum su-
 periori ad faciendam insti-
 tutionem, licet ad præsen-
 tandum à iure statutum sit
 10 tempus: immo † nec etiam
 præsentatus tenetur infra
 dictum tempus facere instan-
 tiam, pro assequenda insti-
 tutione. per dicta à Doct. in
 cap. cum vos. de offic. or-
 dinar. in cap. 3. cap. si ve-
 ro. & in cap. eam te. de iu-

repatron. Vide Rocch. de
Curte. de iurepatron. in ver-

bo honorificum. quæst. 36. &
Lambert. vbi supra. art. 23.

CAPVT SEXTVM.

Quid si patronus erret præsentando coram Ordinario, cum deberet præsentare coram alio, & an præsentatio præsumatur facta tempore debito.

SVMMARIVM.

- 1 Patronus si iusto errore præsentet coram ordinario, potest iterum coram habente instituere, præsentare etiam lapsò termino.
- 2 Secus si præsentet coram inferiore, cum deberet præsentare coram Ordinario.
- 3 Patronus si absit contradictio, non tenetur probare se præsentasse in tempore.
- 4 Præsentatio quando præsumatur, vel non, facta in tempore.
- 5 Præsentatio si fuit admiffa, præsumitur facta in tempore.
- 6 Præsentatio admittitur si & in quantum.
- 7 Patroni non possunt mo-

ram purgare si lapsum sit tempus.

8 Episcopus potest è lapsò tempore admittere patronum ad præsentandum.

9 Secus est si Episcopus non contulerit, nam tunc deuolutio fit ad Superiorem.

10 Patronus scienter præsentans indignum non admittitur.

Patronus si præsentet coram Ordinario, quando tamen facultas instituendi spectat ad alium Inferiorem ex legitima præscriptione, seu priuilegio; quia patroni intentio fundata erat in iure per text. in cap. omnes Basilicæ. 16. quæst. 7. quamuis lapsum sit tempus datum ad præ-

præsentandum, & sciat tunc præsentationem fieri debere coram alio, bene poterit iterum præsentare ex iusta causa ignorantia coram habente instituere; nemo enim tenetur scire iura priuatorum. c. porro. de priuileg. Si autem institutio spectet ad Ordinarium, & patronus coram inferiore præsentet, tunc lapsa tempore patronis à iure dato ad præsentandum non poterit de nouo præsentare, quia Ordinarius iure communi habet illam auctoritatem instituendi, & neminem iuris ignorantia excusat, vnusquisque enim scire leges tenetur. l. leges sacratissima. C. de legib. nisi dictus inferior esset in quasi possessione instituendi. Vide Lambertin. de iurepatron. lib. 2. par. 2. quest. 1. artic. 24.

3 Patronus tamen, seu præsentatus, si nullum habeat aduersarium, & nulla adsit contradictio, non tenetur probare præsentationem fuisse factam statuto tempore, quia actus reperitur factus, & præsumitur factus debito tempore. vide Mascardum de probationibus. conclusio.

1218. Doctor. in cap. vt circa. §. 1. de elect. lib. 6. Si autem adsit tamen aduersarius, qui id neget, & præsentatio non fuerit admissa ab eo, qui debet instituere ex causa, quia lapsa erat tempus: & tunc non est præsumendum præsentationem fuisse factam infra debitum tempus. Si autem ex alia causa non fuit admissa præsentatio; tunc præsumitur tempus non fuisse elapsa. Verum si indistincte absque causæ expressione præsentatio non fuerit admissa, & tunc non præsumitur facta debito tempore; cum simus in incerto cur fuerit reiecta. Rot. Roman. de iurepatronat. in antiquis. decis. 12. Si autem præsentatio fuerit tamen admissa præsumitur facta debito tempore, etiã si fuerit admissa si & in quantum, prout de stylo fieri consuevit. Lamb. vbi sup. art. 25. Neque possunt patroni, qui non præsentauerunt infra debitum tempus moram purgare, tamen quia vbi executio facta est à iure non admittitur moræ purgatio. Doctor. in l. si insulam. ff. de verb. obligat. glos. & Doct. in cap. mo-

mora. de regul. iur. libro 6.
 & in hoc casu exequutio fit
 à iure, quo deuoluitur sta-
 tim ad superiorem libera-
 conferendi facultas, prout
 dicit Abb. in cap. vlt. de iu-
 repatron. & Rot. Roman. de
 iurepatronat. in nouis. deci-
 8 fio. 6. Potest tamen † Epi-
 scopus elapso tempore face-
 re rem gratam patrono, eum-
 que ad præsentandum admit-
 tere; vt per Lambertin. vbi
 supra artic. 27. num. 3. per
 text. in cap. 2. de supplend.
 neglig. Præl. ponderando ibi

verbum, liceat, quod ponit
 causam in voluntate illius,
 cui licet, & idem est in alio
 habente instituere. Quod
 9 non † procedit, si Episcopus,
 vel alius superior infra suum
 semestre non contulerit, cum
 tunc deuoluatur ad alium
 superiorem. cap. secundo. de
 10 concess. præben. Non † po-
 test tamen admitti patronus,
 qui scienter præsentauit in-
 dignum, & pro illa vice fuit
 iure suo priuatus, cum tunc
 priuatio sit in pœnam. c. cum
 vos. de offic. ordin.

CAPVT SEPTIMVM.

An Ordinarius possit abbreviare tempus datum
 ad præsentandum.

SVMMARIVM.

- 1 Tempus datum ad præsen-
 tandum an possit abbreviari
 ab ordinario.
- 2 Edicto posito cum minori
 termino si alius petat tempus
 datum iure, obtinet.
- 3 Et si in termino edicti nul-
 lus compareat, fit institutio.

- 4 Collegij maior pars potest
 abbreviare tempus, & præ-
 sentare.
- 5 Si in termino edicti nul-
 lus comparuit, tamen re in-
 tegra intra tempus iuris pa-
 tronus præsentare potest.
- 6 Et si esset facta institu-
 tio, patronus potest in eam
 consentire.

7 *Patroni si sinant scienter labi tempus edicti, non admittuntur postea.*

1 **O**rdinarius ꝑ an possit abbreviare tēpus datum à iure patronis ad præsentandum in appositione edicti secundum dispositionē tex. in cap. ult. de elect. lib. 6. vbi gloss. & Doctor. dicunt dictum tex. procedere etiam in præsentatione, & ita de stilo seruatur: Si alij compatroni non compareant in termino edicti, an eis præiudicium afferatur, cōstituas super hoc articulo sequentes casus.

2 Primus casus ꝑ est, quando fuit positum edictum, cum minori termino, & tunc si quis compareat, & dicat se velle expectari per totum tempus sibi à iure concessum, audietur, sed procedetur ad vltiora, & si producet iura sua super eis iudiciū dabitur.

3 Secundus est ꝑ casus, quādo in termino edicti nullus comparuit, & est certum alium habere iura minima in dicto iure patronatus, & tunc potest procedi ad institutionē, sed melius esset dictum cer-

tum patronum citare citatione speciali.

4 Tertius est casus ꝑ, quando ius patronatus competit Collegio, & tunc maior pars potest abbreviare tempus iuris, & vocata minori parte præsentare, sicut fit in electione secundum dicta per Abb. & Doctor. in cap. cum nobis. de elect.

5 Quartus est ꝑ casus, quando termino edicti nullus comparuit, & præsentantes eorum iura produxerunt, & tunc re integra ante institutionem admittetur patronus ad præsentandum, si duret tempus patronis à iure concessum.

6 Sed si ꝑ sit facta institutio, posset patronus pro conseruatione sui iuris repræsentare institutū, & in eum consentire. Si autem ꝑ patroni sciant edictum, & sinant labi tempus, quia tunc videntur tacite approbare præsentationem factam, si probetur dicta scientia, non debent vllomodo ad præsentandum admitti: & de his vide alios deducentem Lambertinum de iure patronatus libr. 2. part. 2. quæst. 1. art. 28.

CA

CAPVT OCTAVVM.

Tempore vacationis ad quem pertineat Ecclesie custodia.

SVMMARIVM.

- 1 Custodia Ecclesie spectat ad habentem ius instituendi, si non sint patroni Ecclesiastici.
- 2 Si sint laici, spectat ad Episcopum.
- 3 Concil. Tridentin. sessione 24. de reformat. cap. 18. ubi Episcopus providit Ecclesie vacanti de Vicario.
- 4 Quando institutio spectat ad inferiorem, Episcopus Vicarium, inferior oeconomum ponit, si vacet parochialis Ecclesia.
- 5 Oeconomus in Ecclesia vacante ponitur ab habente illius custodiam.

Tempore vacationis ille habet † custodiam ecclesie, qui habet ius instituendi gloss. penult. in fine in c.

cum vos de offic. ordin. & si patroni sint ecclesiastici, custodia ecclesie spectat ad eos, & ideo Episcopus in ea non ponet oeconomum. Innocent. & alij in cap. vnico vt ecclesiast. benefic. & in c. 1. 2 Ne se. vacant. Si autem † sint patroni laici, custodia pertinet ad Episcopum, quia laici non debent se intromittere de rebus ecclesie, nisi quo ad defensionem. q. 1. cum quatuor sequentibus capitulis 10. q. 1. Innoc. in dicto c. cum vos. vbi Abb. Card. & alij, nisi aliud esset de privilegio speciali. Sed hodie debet seruari † Concil. Tridentin. sessione 24. de reformat. cap. 18. vbi vacante ecclesia parochiali cuiuscunque iurisdictionis, Episcopus in ea idoneum Vicarium, debet constituere cum congrua eius ar-

bi-

bitrio fructuum portionis assignatione, qui onera ipsius ecclesie sustineat, donec ei de Rectore prouideatur: & ita de stilo seruetur. Quod etiam procedit, si parochialis ecclesie institutio pertineat ad inferiorem. Praxis Archiepiscopi Leonis. part. 2. de collatione benefic. cap. 18. nu. 52. de qua re vide Lambert.

de iurepatr. lib. 2. par. 2. q. 1. art. 29. Et generaliter in ecclesia ꝑ vacante ille ponit Oeconomum, donec ei de Rectore prouideatur, qui habet illius custodiam. per tex. in dicto capitulo cum vos. & de tali oeconomio loquitur Lambertinus vbi supra articulo 30.

CAPVT NONVM.

Quid agendum, stante discordia inter patronos cum scandalo.

SVMMARIVM.

- 1 *Discordia patronorum stante Episcopus potest claudere ostia Ecclesie, aliaq; facere.*
- 2 *Dummodo prius eos ad concordiam reducere curauerit, Ecclesiamque conferre potest.*
- 3 *Etiamsi dignus fuerit presentatus.*

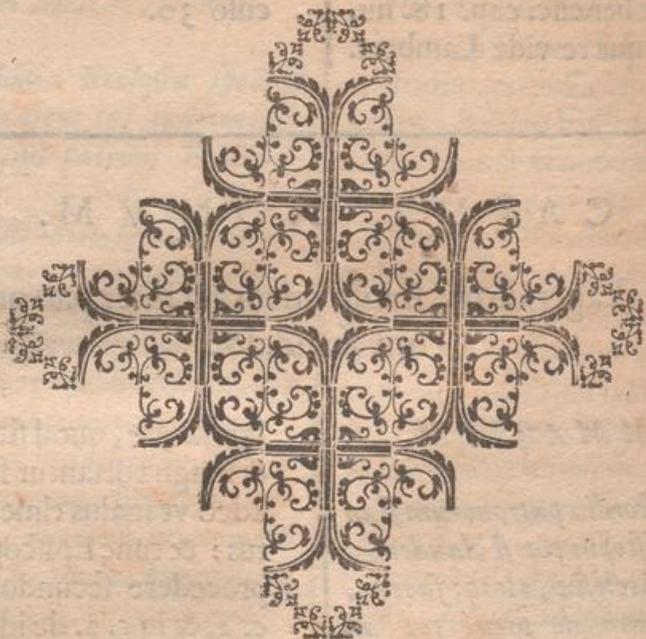
1 **S**I inter patronos ꝑ sit discordia, & de facto ve-

lint facere, quod sibi placet, & magna oriantur scandala, adeo vt malus timeatur euentus: & tunc Episcopus potest procedere secundum tex. in c. 1. & in c. 2. de iurepatron. scilicet iubere, vt claudantur ostia ecclesie, de ea reliquie sancte extrahantur, & denique recurrere ad brachium seculare, ad Papam, & ad Deum omnipotentem: & elapso quadrimestre, seu semestre poterit eam libere conferre;

158 Pars II. Lib. VII. Cap. VIII.

2 re; dummodo prius † eos re-
ducere ad concordiam cona-
tus sit, & eam confert si sine
scandalo id facere possit. ad
tex. in cap. 3. de iurepatron.
3 etiam si praesentatus † esset

habilis, & dignus ad scanda-
lum vitandum. Vide de hoc
late dicentem Lambertinum
de iurepatronatus. libro 2.
parte secunda. quaestione 1.
articulo 31.

LIBER OCTAVVS,

In quo continetur, vbi & qualiter
fieri debeat præsentatio.

CAPVT PRIMVM.

Præsentatio infra quod tempus, & quo loco
facienda sit.

SVMMARIVM.

1 Præsentatio fieri debet du-
rante tempore dato ad præsen-
tandum.

2 Patronus secuta morte Re-
ctoris statim potest præsen-
tare.

3 Honestum est præsentare
post sepulturam Rectoris.

4 Præsentatio fieri potest qua-
cumque hora diei.

5 Et quacumque die.

6 Actus voluntarij quolibet
die fieri possunt.

7 Processus non fit diebus fe-
riatis, quando lis est super be-
neficio in forma indicij.

8 Præsentatio potest fieri de
nocte.

9 Præsentatio est actus volun-
tarius, & extrajudicialis, fie-
riq; potest extra territorium
habentis instituere.

10 Processus extra territorium
habentis instituere fieri ne-
quit si lis sit inter præsentatos.

11 Præsentatio fieri potest in
quocumque loco honesto.

12 Præsentatio si fiat iure col-
legij, facienda est in loco con-
sueto dicti Collegij.

1 **P**ræsentatio facienda † est
intra tempus datum ad
præsentandum, idest eo du-
rante quancumque, vt to-
to tit. de iure patronat. & in
superiori libro pluries dictum
2 est. Et ideo patroni † statim
sequu-

- sequuta morte Rectoris possunt nouū præsentare Rectorem, etiam non sepulto Rectore. Doct. in cap. bonæ il secundo, vbi Innocen. Card. Abb. & alij, de elect. De honestate tamen patroni præsentare expectare, vt cadauer prius sit traditum sepulturæ, & postea præsentare. ad text. in cap. obeuntibus. distin. 63. & cap. postquam. distin. 50. Et eadem ratione præsentatio præsentari potest quacumque hora diei, cum in ea de necessitate nõ requiratur, quod celebretur Missa de Spiritu sancto, vt per Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. parte secunda, quæst. 2. art. 2. Et ideo præsentatio præsentari potest quocumque die etiam feriato, etiã paschali, cum sit quid extraiudiciale, & sapiat spiritualitatem. Dominic. in cap. concertationi de appellat. lib. 6.
- Actus etiam voluntarij omnibus diebus fieri possunt. Hostien. in summa tit. de ferijs. §. quid in his agi debeat. per l. actus. C. de ferijs: & præsentatio est de actibus voluntarijs. vide Rocch. de Curte de iurepatronat. verbo honorificum quæst. 35. num. 66.
- 7 Si autem præsentatio super beneficio litiget in forma Iudicij, tunc talis processus non fiet diebus feriatis in honorem Dei, cum sit in forma Iudicij. glos. in Clemen. dispendiosam verbo beneficijs de iudic. vide Clem. sæpe, & ibi gloss. de verb. significat. vide Lambert. vbi supra art. 4. Et cum tempus præsentandum currat de momento ad momentum, potest fieri etiam de nocte talis præsentatio. Lambertin. vbi supra art. 5. & dantur multi casus, in quibus patroni possunt præsentare post lapsum tempus eis concessum, de quibus in præcedenti libro diximus, & breuiter tradit Lambert. art. 5. vbi supra, & per rationes supradictas, quia præsentatio est actus voluntarius, & extraiudicialis. Cardin. & Abb. in cap. nouit. de offic. leg. Potest fieri etiam extra territorium, & Diocesim habentis instituere, vbiunque reperitur is, coram quo fieri debet præsentatio, & etiam institutio. Si autem inter præsentatos sit lis, processus extra territorium habentis instituere fieri non posset; vide Bald. in l.

in l. 3. ff. de offic. proconf. & leg. Cardin. & Abb. in dicto cap. nouit. & Lambertin. vbi
 11 supra art. 6. Et quamuis † electio sit facienda in ecclesia, cap. cum terra. & cap. quod sicut. de elect. vel in alio loco honesto, de consuetudine, nihilominus presentatio fie-

ri potest in ecclesia, & in
 omni loco honesto, in quo reperiatur Episcopus, vel alius habens instituere. Si autem
 12 presentatio † fiat iure Collegij, tunc fieri debet in loco consueto dicti Collegij. Lambertin. vbi supra articulo septimo.

CAPVT SECVNDVM.

Qualiter fieri debeat presentatio à populo, à Collegio, vel à patronis particularibus.

SVMMARIVM.

- 1 Presentatio qualiter fiat quando plures sunt patroni.
- 2 Consensus omnium requiritur, quando aliquid spectat ad omnes.
- 3 Consensus maioris partis quando minori præiudicat, simul expeditur.
- 4 Commune quando aliquid est pluribus vt singulis, consensus separate præstari potest.
- 5 Presentatio si facienda sit nomine collegij, omnes patroni sunt vocandi.
- 6 Alias poterunt agere de Praxis Iurispatron.

contemptu.

- 7 Patroni vt singuli singulariter possunt presentare, & compromittere.
- 8 Patroni sunt vocandi, & valet vocatio etiam si dictum sit ad electionem.
- 9 Patroni quando vt singuli debeant presentare, consuetudo seruetur.
- 10 Modus seruandus in coadunandis patronis.
- 11 Parochiani presentare debentes vocandi sunt, & simul conuenire debent.
- 12 Pisis parochiani patroni conueniunt in ipsa ecclesia vacante.

L 13 Po-

- 13 Populi si sit ius patronatus, omnes de populo vocandi sunt.
- 14 Consuetudo Pisanae Diocesis quando ius patronatus spectat ad Communitatem.
- 15 Antiani electi à populo vice populi presentant.
- 16 Priores Pifarum vice populi presentant.
- 17 Filij familias, feminaeque quando domicilium habent vocari debent, quando ad populum spectat presentatio.
- 18 Masculi hodie tantum admittuntur quando ad populum spectat presentatio.
- 19 Pupilli, vel eorum tutores admittuntur, quando omnes de populo vocantur.
- 20 Pupillus infans si non habeat tutorem, pro eo potest presentare consanguineus.
- 21 Patroni iure Collegij aliquem non patronum ad presentandum admittere non possunt, etiam uno tantum contradicente.
- 22 Maior pars Collegij non potest compromittere presentationem etiam uno contradicente.
- 23 Secus si habeant ius patronatus ut singuli.

Presentatio qualiter fit facienda praesertim cum

- plures sunt patroni, requirit, ut considerentur ea, quae ponit Bart. in l. omnes populi. num. 15. & sequentibus. ff. de iust. & iur. Primum est, quod in his, quae pertinent ad plures, & uniuersos, requiritur simul omnium consensus. cap. in genesi. de election. Secundum in his, quibus consensus maioris partis minori praedicit, etiam si pertineat ad plures, ut singulos, requiritur, quod illa fiant simul. l. & suum heredem. §. hodie. ff. de pact. Et ideo cum aliquid est commune pluribus, ut singulis, & consensus unius partis alteri parti non praedicit, licet fiat separatim tenebit actus. per text. in l. fundum. ff. de seruit. rust. praed. His suppositis constitue infra scriptos casus.
- 5 Primus est casus quando patroni sunt vocandi, ut quia ratione Collegij debeant presentare: non solum sunt ipsi vocandi, sed etiam vocari debet procurator alicuius ex dictis patronis, si eiusdem procuratoris notitia habeatur. Cardin. in cap. 3. quaest. 7. de iure patronat.
- 6 Secundus est casus quando

do dicti patroni erant vocandi ad præsentandum, & non fuerunt vocati, nec eorum procuratores: poterunt agere de contemptu, vt in electione. secundam Cardin. in dicto cap. 3. quæst. 7.

7 Tertius ¶ est casus, non solum possunt patroni singulares singulariter præsentare, & non potest agere de contemptu non vocatus; sed etiam possunt singulariter compromittere præsentationem in aliquos; quod si patroni vocent compatronos ad præsentandum, cautius agēt, quamuis ad eos iure singulari spectet præsentatio.

8 Quartus ¶ est casus; quando patroni sunt vocandi etiā, si vocentur ad electionem, & non dicatur, ad præsentationem tenebit vocatio. Federic. conf. 102. num. 1.

9 Quintus est ¶ casus quando patroni, vt singuli præsentare debent, licet possint præsentare separatim, si tamen consuetudo sit in loco de hoc obseruata, seruari debet. Abbas conf. 76. par. 2. Rocch. de Curte de iurepatr. verbo honorificum. quæst. 60. in fine. Lapus allegat. 78. num. 2.

10 Et quis modus sit ¶ seruandus in coadunandis patronis, & numquid maior pars possit citari facere minorem, & restringere terminum præsentandi à iure præfixum, vide Abbat. in cap. cum nobis. num. 9. de elect. & de his Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 2. quæst. 2. art. 8. præsertim num. 10. & sequentibus. Quod si Parochiani ¶ debeant præsentare, vt vniuersi, quia hoc vt vniuersi habent ex cōsuetudine, vel quia de bonis communibus ædificauerunt, construxerunt, vel dotauerunt ecclesiam; tunc vt vniuersi illud ius habentes vocari debent, & in vnum locum conuenire. iuxta dicta à Ioann. Andr. in cap. 3. de iurepatronat. Et ita ¶ seruatur Pisis in ecclesijs, quarum iurepatronatus pertinet ad Parochianos, qui vocati hora destinata simul conueniunt in ecclesia vacante, ibique per secreta suffragia eligunt præsentandum, & de tali actu loquitur Lambertin. vbi supra art. 9. quo casu locatores Domorum existentium intra Parochiam sunt vocandi, nisi habitatores sint vocati in fun-

datione, vt quia in fundatio-
 ne fuerit referuatum ius patro-
 natus habitantibus in Paro-
 chia. Nam tunc habitantes
 tantum vocabuntur, & in hoc
 etiam attendi debet loci con-
 suetudo. Lambertin. vbi su-
 pra. artic. 10. num. 4. & se-
 13quentibus. Quando t̄ autem
 ius patronatus pertinet ad po-
 pulum, tunc omnes de po-
 pulo erunt vocandi, non au-
 tem solum regentes Vniuer-
 sitatem. toto titulo. ff. quod
 si cuiusque Vniuers. nom. & ita
 14seruatur t̄ in Diocesi Pisana,
 in qua quædam Ecclesiæ ru-
 rales sunt ius patronatus Cõ-
 munitatum dictarum Villa-
 rum, & hominum ibidem
 habitantium: & vacante ec-
 clesia dicti habitatores con-
 ueniunt simul in ecclesia pro
 electione præsentandi. Ve-
 15rum t̄ si populus solitus sit
 eligere Antianos, vel alios,
 penes quos sit omnis populi
 potestas. ad tex. in S. Sena-
 tusconsultum instit. de iure
 nat. gent. & ciu. & tunc ij so-
 li præsentant; vt est Pisis,
 16vbi t̄ Domini Priores populi
 dictæ Ciuitatis eligunt nomi-
 ne populi Priorem ad Prio-
 ratum Ecclesiæ sancti Sixti

dictæ Ciuitatis, cuius eccle-
 siæ fuit etiam Prior Dominus
 Vincentius Mazzolius Deca-
 nus Pisanus, auunculus meus
 carissimus; cuius anima re-
 quiescat in pace; & de hoc
 vide Lambertin. vbi supra.
 artic. 11. & eundem. art. 12.
 vbi ait in omnibus casibus,
 17in quibus t̄ filij familias, fe-
 minæ, virgines, & viduæ sem-
 per quando domicilium re-
 præsentant, admitti debent
 ad præsentandum, quia aliàs
 de iure tales interuenire de-
 berent in gerendis per popu-
 18lum: licet hodie t̄ secundum
 consuetudinem seruetur con-
 trarium secundum aliam do-
 ctrinam Innoc. in cap. 2. de
 noui oper. nunciat. & ita ser-
 uatur in suprascripta Diocesi
 Pisana, in qua tantum viri
 admittuntur. Et in dictis ca-
 19sibus t̄ quando omnes de po-
 pulo vocantur, tunc pupilli
 maiores septennio, vel eo-
 rum tutores admittuntur ad
 præsentandum, cum omnes
 dicantur de populo. Lam-
 bert. vbi supra. art. 13. si non
 habeant tutorem, tunc eorū
 portio accrescit cõpatronis.
 Quod si ius patronatus totum
 20pertineat ad infantem t̄ non
 ha-

habentem tutorem, suffice-
ret, quod aliquis suus con-
fanguineus pro eo presenta-
ret, & erit actus validus, etiã
non secuta ratificatione, cum
pro eo infante vtiliter agat.
Lambertin. vbi supra art. 14.
2 Si autem † ius patronatus spe-
ctet ad aliquos iure singulo-
rum, seu iure Collegij, tales
non possunt admittere non-
patronum ad presentandum,
vno ipsorum contradicente.
argumento tex. in cap. scri-
ptum, vbi Abb. num. 3. de
elect. & in cap. quia propter.
& in cap. in causis. de elect.
& de hoc Lambertin. vbi su-
pra artic. 16. Et eadem † ra-
tione maior pars patronorũ

non potest in aliquem com-
promittere presentationem
in vita, minori parte, seu vno
tantum contradicente. Abb.
in capit. cum Vinctoniensis.
num. 3. de elect. & in dicto
cap. in causis; quod procedit
in habentibus ius patronatus
iure Collegij, seu Vni-
uersitatis; si enim † essent
patroni habentes ius patro-
tus, vt singuli possent sepa-
ratim, & ad libitum infra le-
gitima tempora presentare,
seu compromittere; de quibus
vide Lambertin. vbi supra.
artic. 17. Nec in presenta-
tione seruari debet forma
tradita in c. quia propter. de
elect. vbi hoc declarat Abb.

CAPVT TERTIVM.

Quis debeat facere conuocare Collegium, quando
ius patronatus pertinet ad Collegium.

SVMMARIVM.

1 Collegium quando habet
presentare, quis illud con-
uocat.
2 Habens potestatem illud
Praxis Iuris patron.

conuocandi,
3 Vel si nullus habeat pote-
statem, antiquior conuocat.
4 Minor pars potest conuo-
care maiorem, si labatur tem-
pus.

L 3 5 Et

15 Et si non poterit conuocare, poterit presentare.

16 Canonici conuocati si sint, & dua partes ex illis remaneant, possunt actum expedire.

17 Sed si dua partes recesserunt, tertia pars nihil agere potest.

18 Omnibus conuocatis, si compareant dua partes, valide fit presentatio.

19 Pisis conuocatio fit à seniori, quando Collegium habet ius patronatus.

1 **Q**uando quæritur si quis debeat conuocari facere eos, quorum interest quando ius patronatus pertinet ad Collegium, seu Vniuersitatem, constituas cum Lamberrin. de iur. patronatus. lib. 2. part. 2. quæst. 2. artic. 19. sequentes casus.

2 Prius est si sit aliquis, qui ex privilegio, statuto, seu consuetudine habeat talem potestatem conuocandi, ille id poterit facere; sed si vellet abbreviare terminum iuris datum ad presentandum, non posset. Abb. in cap. cum nobis. nu-

mero 9. de electio.

3 Secundus est si casus, si nullus sit, qui habeat talem potestatem, antiquior faciet conuocationem. Abb. in capitulo 1. num. 4. de maiorit. & obed. quod procedit in Collegijs ecclesiasticis. Innocen. & Abb. in dicto c. 1. & quando est Vniuersitas secularis, dua partes debent congregare tertiam partem, & expedire actum, si tertia pars non venerit. Abb. & Felinus in cap. cum omnes. de constitut.

4 Tertius est si casus, stante fine termini iuris dati ad eligendum, seu presentandum, pars presens etiam si sit minor, vel vnus tantum, poterit conuocare maiorem partem. Abb. dicto cap. cum omnes. num. 13. Si autem non possit alios conuocare ex aliqua causa, poterit solus actum electionis, seu presentationis expedire. Innoc. nu. 6. in cap. cum nobis olim. vbi Abb. num. 9. in fine. de electio. Nam iura Collegij in vno conseruantur etiam alijs mortuis, vt notatur in c. 1. de elect. vbi Abb. num. 6.

6 Quartus est casus; si ca-

nonici omnes de Collegio sunt vocati pro electionis præsentationis, vel alterius negocij expeditione, si duæ partes remanserunt, semper poterunt actum expedire, est enim idem, ac si tertia pars vocata noluisse venire, nam paria sunt non venire, vel venire, sed non expectare vsque ad finem, vt in cap. i. de iudic. & in cap. certum. i. i. quæst. 3. ita Abb. in dicto cap. cum nobis. nu. 10.

7 Quintus est casus: Si in casu præmisso duæ partes recesserint, vel ultra, tunc tertia pars nihil agere potest, quia Capitulum non conseruatur in minori parte, vt in cap. ecclesia. il. secundo. de elect. & illi recedendo viden-

tur reuocare vocationem factam, nisi instet finis termini iuris, vt per Abb. in dicto cap. cum nobis. num. 10.

8 Sextus est casus, vocatis omnibus, si tamen compareant duæ partes tantum, valebit præsentatio, quæ fiet per maiorem partem illarum duarum partium. ita Ioan. Cald. consil. i. r. de iure patron. & quando debeant venire ad sonum campanæ, ponit Abb. in dicto cap. in causis. num. 5. de elect. & vide Felin. in cap. cum omnes. de constitut. Pisis t. autem quando ius patronatus pertinet ad Vniuersitate, puta Parochianorum, conuocatio fit à seniore.

CAPVT QVARTVM.

Ius patronatus si spectet pro parte ad Collegium, & pro parte ad alium existentem de Collegio, quomodo fiat præsentatio.

SVMMARIVM.

I Patronus si quis pro parte

fit, pro alia Collegium, de quo & ipse vnus est, quomodo debeat præsentare. Et de-

L 4 bet

1. debet eundem presentare.
2. Quilibet potest fungi duplici officio.
4. Collegij actus si rite non fiat, etiam minor pars appellare potest.
5. Dummodo allegetur causa rationabilis.
1. **S**I quis tamen habeat ius patronatus de per se ut singularis persona in aliqua ecclesia, cuius ius patronatus pars pertineat ad Collegium, puta Capitulum, cuius ille etiam est Canonicus, poterit presentare cum Capitulo, tamquam vnus de Capitulo, & postea de per se, ut patronus:
2. quilibet tamen enim potest fungi duplici officio, licet sit vna persona. cap. à collatione. de appellat. lib. 6. Abbas in cap. cum olim. n. 2. de re iud.
3. Debet tamen vnum & non diuersos presentare, quia qua conscientia ducitur ad presentandum vnum iure Collegij, eadem conscientia

debet duci ad presentandum eundem iure singulari. per cap. penult. §. porro. de elect. lib. 6. Lapis allegat. 2. n. 4. & 5. de quo vide Abbat. & Felin. num. 3. in d. cap. cum olim. Vide Lambertinum de iure patron. lib. 2. par. 2. q. 2. art. 20. Quod si tamen actus canonicè non fieret, poterit à minori parte appellari. cap. cum nobis olim. de election. Ideoque dicunt Doctores, quod ad impediendum actum Vniuersitatis, ne fiat, sufficit contradictio minoris partis. per cap. 1. de his quæ fiunt à maiori par. cap. Immo sufficit contradictio vnius canonici. Nicæna. vbi Archid. dist. 31. dummodo tamen allegetur causa rationabilis, quare fieri non debeat. Vnde clarum est, vnum solum eum iustitia posse impedire Vniuersos: & talis contradictio est appellatio extraiudicialis. Lambertin. vbi supra art. 21.

CAPUT QUINTUM.

Quæ actio competat patronis contra impediētes eos præsentare.

SUMMARIVM.

- 1 Patronis competit actio confessoria, & negatoria contra impediētes eos præsentare.
- 2 Actio illa an competat utilis, vel directa.
- 3 Actio directa eis competit.
- 4 Author de his dixit.

Patronis ꝑ contra impediētes eorundem patronorum præsentationem competit actio confessoria, & negatoria. Rocch. de Curte de iurepatron. verb. ius. q. 1. princ. nu. 6. & ita communiter. glos. in fi. in cap. examinata. de iudic. vbi Ant. de Butr. Abbas, & alij. An au-

tem'talis ꝑ actio competat directa, vel utilis, vide glos. in l. in rem. §. loca sacra. ff. de rei vendic. Bald. Cardin. & Barbat. in cap. quanto. de iudic. & concludunt Abbas, & alij competere ꝑ directam, quia non datur pro ipsa ecclesia, sed pro ipso iurepatronatus, seu iure præsentandi; quod ius est in dominio patronorum. vide Felinum, & alios in dicto cap. quanto. & Lambertinum de iurepatron. lib. 2. par. 2. quest. 2. art. 22. Et de his actionibus vide Doctores in d. æquè. Inst. de action. vbi & ego ꝑ latè dixi, dum essem publicus Professor in florentissimo Pisano Gym-

CA-

CAPITULUM SEXTUM.

Quomodo facienda sit presentatio, an presentari possint plures, & numquid presentatio possit compromitti, vel fieri sub conditione.

SUMMARIUM.

- 1 Patroni dicuntur presentare proprie.
- 2 Abusue vero eligere.
- 3 Forma presentationis.
- 4 Patronus dicens volo presentare, si concurrunt alia requisita presentare dicitur.
- 5 Idem est si dicat, presento vobis ad talem Ecclesiam.
- 6 Idem etiam est, si dicat presento Titium presentem non addito cognomine.
- 7 Si autem dicat, presento quem talis presentabit, non presentat.
- 8 Electio non valet, si eligens dicat, eligo quem talis elegerit.
- 9 Patroni possunt plures presentare, ut Episcopus unum instituat.
- 10 Collegij pars si unum, alia

- 11 pars equalis alterum presentent, magis idoneus institutus est.
- 11 Patroni possunt compromittere potestatem presentandi.
- 12 Patronus facto compromisso, re non integra non potest presentare.
- 13 Compromissarij si presentent indignum, & compromittentes ratificet, perdunt ius.
- 14 Compromittentes eligunt, si electus à compromissarijs renunciet.
- 15 Presentatio sub quavis conditione fieri potest, dummodo purificetur infra tempus indatum ad presentandum.
- 16 Patronus ecclesiasticus potest duos sub conditione presentare.

1 Patroni + dicuntur proprie presentare Rectorem

rem ad vacantem ecclesiam .
 cap. quod autem. ibi præsen-
 tatus, & ibi præsenratio. cap.
 quia clerici. ibi præsententur.
 cap. illud. ibi, ad præsentatio-
 nem. ca. cum laici. ibi, ad eo-
 rum præsentationem. & in
 cap. consultationibus. ibi, ad
 præsentationem. & ibi, tem-
 pore præsentationis. & alibi
 in titulo de iurepatronatus.
 2 Igitur ¶ in propriè, & abusiue
 ¶ eligere dicuntur: nec sufficit
 patronis post vacationem co-
 gitare super nominatione
 præsentandi; sed necesse est
 actualiter eum præsentare.
 3 ¶ Forma ¶ autem huiusmodi
 præsentationis erit compare-
 re coram Superiore, vel alio
 habente ius instituendi, vna
 cum præsentando duobus te-
 stibus & notario, dicendo.
 4 ¶ Coram Domino &c. Com-
 parèt Raynūtius patronus ec-
 clesie S. Bartholomæi vacan-
 tis per obitum presbyteri An-
 tonij, vltimi illius Rectoris:
 & præsentat coram vobis ad
 dictam Ecclesiam Presbyte-
 rum Nicolaum Clericum Pi-
 sanum præsentem & acceptã-
 tem, petens dictam præsen-
 tationem admitti, dictumque
 præsentatum institui; & prout

infra formam præsentationis
 afferemus. De qua praxi vi-
 de Abbatem in cap. vlt. de
 iurepatron. & Lambertinum
 de iurepatronat. lib. 2. par. 2.
 quæst. 3. art. 1. n. 5.
 4 ¶ Quod si ignorantèr ¶ pa-
 tronus coram Superiore, &
 præsentando diceret
 hæc verba, Volo præsentare
 vobis talem pro Rectore, &c.
 quia tunc cum facto fiat præ-
 sentatio, debet intelligi, id est
 Præsentō, cum adsint re-
 quisita in præsentatione,
 scilicet persona præsentan-
 tis, præsentia præsentati, &
 habentis instituere, vt per
 Lapum alleg. 75. Lambertin.
 vbi sup. art. 2. & art. 11. nisi
 præsentandus esset notus, vt
 supra dictum est. Eadem
 5 ratione ¶ dicendum est, si ad-
 sint tres illæ personæ requisi-
 tæ in præsentatione, & dicat
 patronus, Præsentō vobis ad
 talem ecclesiam; & non dicat
 quem: vel dicat, Præsentō Ti-
 tium; & non dicat cui, cense-
 tur nihilominus facta præsen-
 tatio, vt per Lambertin. vbi
 6 sup. art. 3. Idem est ¶ si præ-
 sentet Titium clericum præ-
 sentem, cum alijs requisitis,
 non addito alio cognomine
 di-

di Titij, dummodo constet
 de quo præsentans senserit.
 Lambertinus vbi sup. art. 4.
 7 Si autem ꝑ patronus dicat,
 Præsentō quem talis præsen-
 tabit; nulla est præsentatio,
 nisi secuta præsentatione il-
 lius talis. Vnde per illa ver-
 ba potius ordinatur, & con-
 stituitur procurator ad præ-
 sentandum; quod vacante
 ecclesia fieri potest. cap. vlt.
 de concess. præbend. argu-
 mentando à contrario sensu.
 8 Quamuis non ꝑ valeat ele-
 ctio, si dicatur, Eligo quem
 voluerit Decanus. cap. in
 electionibus. vbi gloss. in
 verb. incerta. de elect. lib. 6.
 Potest tamen fieri electio sub
 conditione, si talis non obti-
 nebit. gloss. vlt. in cap. cum
 terra; & ibi Doctores, de
 elect. vel cum consilio certæ
 personæ. per text. in cap. cum
 inter il terzo, de elect. vide
 Lambertin. vbi supra art. 5.
 9 Adnotandum ꝑ est etiam,
 quod patroni possunt ad va-
 cantem ecclesiam plures præ-
 sentare, ea lege, vt vnus ex
 eis ab Episcopo eligendus in-
 stituatur. ita habetur in Cle-
 ment. plures in vers. quibus
 etiam, de iure patronat. quod

procedit in omnibus patronis
 tam clericis, quā laicis, dum-
 modo eis non competat ius
 patronatus iure vniuersali pu-
 ta Collegij, vel Vniuersitatis,
 quod declara, vt per Lamber-
 tin. vbi supra art. 6. & 8. vbi
 si ius patronatus pertineat ad
 Collegium, & media pars præ-
 sentet ꝑ vnus, altera alterum
 valet vtraque præsentatio, &
 erunt attendenda maiora me-
 rita præsentatorum. Patroni ꝑ
 possunt insuper compromit-
 tere in certas personas pote-
 statem præsentandi, & pos-
 sunt eligere aliquos, à quibus
 eligantur compromissarij, qui
 postea præsentent illum, qui
 eis placuerit, & sic à princi-
 pio possunt esse compromissa-
 rij incerti, certificandi tamen
 per eos, quibus est data pote-
 stas eos eligendi. ita est text.
 in cap. in causis. vbi Abb. &
 Doctor. de elect. Lapsus alle-
 gat. 78. num. 5. Lambertin.
 vbi supra art. 7. & in casu ꝑta-
 bilis compromissi, re non inte-
 gra patronus non potest præ-
 sentare. Doctor. in dicto cap.
 in causis: & si compromissa-
 rij non præsentet debito tem-
 pore, fit deuolutio ad superio-
 rem. cap. si compromissarius.
 de

de elect. lib. 6. Et si compro-
 13 missarij præsentent indignū,
 & compromittentes ratam
 habuerint præsentationem,
 amittunt pro illa uice ius præ-
 sentandi. dicto cap. si compro-
 missarius. §. si vero eligat.
 14 Et ꝑ sicut electo à compro-
 missarijs renunciante eligunt
 compromittentes dicto §. si
 vero eligit; ita renunciante
 præsentato, vt per Lambert.
 vbi supra dicto art. 7.
 15 Potest etiam fieri ꝑ præsen-
 tatio sub conditione incerta,
 dubia, & obscura, dummo-
 do talis conditio infra tem-
 pus datum ad præsentandum
 purificetur, incertitudo cer-
 tificetur, & obscuritas fiat
 clara. ad text. in dicta Cle-
 ment. plures. de iurepatrona-

tus. quod procedit etiam in
 patrono ecclesiastico. Nec
 obstat, quod præsentatio ec-
 clesiastici habeat vim electio-
 nis, quia, vt dicit Rocch. de
 Curte. de iurepatronat. ver-
 bo honorificum. q. 9. num. 34.
 illud procedit quo ad hoc, ne
 patronus ecclesiasticus va-
 riare possit, sicut nec electo-
 res variant, non autem quo
 16 ad reliqua. Potest ꝑ tamen ec-
 clesiasticus præsentare duos
 sub conditione, & successiue
 pro eius securitate, vt euitet
 lapsum temporis, puta præ-
 sento Stephanum, qui si fue-
 rit indignus, vel non idoneus
 præsentato Laurentium. de
 quo per Lambertin. vbi supra
 artic. 9.

C A P V T S E P T I M V M.

Ponitur forma præsentationis.

S U M M A R I V M.

- 1 Forma præsentationis.
- 2 Edicti forma ponitur in-
 fra.

- 3 Scriptura in præsentatione
 non est de substantia.
- 4 Cautela est etiam in præ-
 sentatione scripturam adhi-
 bere.

For-

Forma nunc ꝑponitur præsentationis faciendæ, vt de praxi constet. quam ponit, & declarat Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 2. quæst. 3. ar. 1. r. quæ est huiusmodi.

Iacobus Gallettus laicus nobilis Pisanus, patronus, seu in quasi possessione iurispatronatus, seu iuris præsentandi existens parochialis Ecclesiæ sancti Petri ad hirschiam Pifarum vacantis per obitum venerabilis presbyteri Sigismundi de Nobilibus vltimi, & immediati Rectoris illius extra Romanam Curram defuncti, & infra quadrimestre à iure patronis laicis concessum, constitutus coram vobis admodum Reuerendo Domino N. Vicario Generali Illustrissimi, & Reuerendissimi Domini Archiepiscopi Pisani, cõfidens de bonis moribus, & idoneitate Venerabilis presbyteri Torpetis de Gaddis sacerdotis Pisani, eundem Torpetem coram vobis præsentat ad regimen, curam, & administrationem prædictæ Ecclesiæ sancti Petri, sacerdotem litteratum, & idoneum ad dictum beneficium assequendum, præsentem,

coram vobis existentem, & acceptantem; Petens dictam præsentationem admitti, dictumq; sic præsentatum ad dictam ecclesiam institui omni meliori modo.

Quo factò D. Vicarius de stylo dicit, visis, & auditis prædictis prædictam præsentationem admittit si & in quantum & successiue commisit fieri edictum in forma, præsentibus duobus testibus, & notario, qui se roget de prædictis, & omnia apud acta Curriæ reponat; cuius edicti forma ꝑponitur in cap. vlt. de elect. lib. 6. & ponitur in libro sequenti cap. 2. in qua præsentatione de necessitate, & de ꝑ substantia non requiritur scriptura, nam gloss. in cap. 1. §. postquam autem in verbo in scriptis de censib. lib. 6. enumerat casus in quibus de substantia requiritur scriptura, & non enumerat istum; bene tamen ꝑ est ad cautelam adhibere super hoc actu scripturam, maxime pro probanda quasi possessione. & de hoc Lambertin. vbi supra art. 1. 2. de iurepatronat. lib. 2. par. 2. quæst. 3. Et in fine dictæ præsentationis Canc-

cellarius Curiae Archiepiscopalis ponit diem, in qua dicta praesentatio fuit facta, &

admissa cum duobus testibus, & commissio edicti.

CAPVT OCTAVVM.

Præsentatio fieri debet coram habente instituere, & præsentatus debet præsentationem acceptare.

SVMMARIVM.

1 Præsentatio fit coram habente instituere. 2 Patronus si per epistolam præsentet, epistola intra debitum tempus est exhibenda. 3 Præsentatus si intra debitum tempus deferat instrumentum habenti instituere, valet præsentatio. 4 Sede vacante præsentatio fit coram Capitulo. 5 Laicus non potest ecclesiam conferre. 6 Ecclesia patronata in confinis duarum diocesum erit communis Episcopis illarum. 7 Quamvis alij dicant spectare ad Episcopum, in cuius Diocesi est caput ecclesiae. 8 Alij asserunt illius Episcopi	esse, in cuius Diocesi est porta ecclesiae. 9 Præventioni est locus, quando instituendi potestas est pænes duos in solidum. 10 Præsentatio si fieri debeat cum consensu alicuius, consentire debens præsens erit. 11 Præsentatus debet acceptare præsentationem, & Præsentatio facta de præsentate, & tacente valet. 12 Absens notus præsentatus debet intra debitum tempus consentire, & acceptare. 13 Præsentationis acceptatio fieri debet intra debitum tempus. 14 Præsentatus non potest cogi ad præsentationem acceptandam. 15 Præsentatus post præsentationem potest patrono gratias agere.

- 16 Clericus potest precari patronum pro beneficio obtinendo.
- 17 Beneficio de accepto tenetur quis gratias agere. Ingratitudo vitium pessimum.
- 18 Presentatus post presentationem dans aliquid patrono, quando non committat simoniam.
- 19 Presentatus non potest imponere censum ecclesie patrono soluendum.
- 20 Fructus presentationis sunt quia ordinarius non potest instituere sine presentatione.
- 21 Presentatio acquirit presentanti ius presentandi.
- 22 Presentatio reuocat ordinationem ordinarij.
- 23 Presentatus habet ius petenda institutionis.

1 **P**resentatio ꝑ de necessitate debet fieri coram habente instituere, & vera est presentatio, quando persona presentati sensibus corporeis exhibetur coram habente instituere. cap. ea noscitur, ibi ipsis Dioecesanis presentauit, vbi Abb. de his, quæ fiunt à Præl. Abb. & alij in cap. vlt. de iurepatronat. Et si patronus ꝑ presentet per epistolam ad hoc vt valeat presentatio,

debet epistola presentari habenti instituere infra tempus datum ad presentandum. Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 2. quæst. 4. artic. 2.

3 Et si ꝑ ipse presentatus infra dictum tempus deferat instrumentum habenti instituere, tenet presentatio. ita Lopus allegat. 75. num. 6. & Lambertin. vbi supra artic. 3. Et

4 quando ꝑ presentatio deberet fieri coram Episcopo, sede Episcopali vacante fiet coram Capitulo, secundum Io. And. in cap. nobis. de iurepatron. per text. in cap. 1. de institut. lib. 6. Non potest ꝑ tamen laicus concedere, seu conferre ecclesiam patronatam absque Episcopo, etiam stante consuetudine. Rocch. de Curte de iurepatron. in verbo honorificum. quæst. 62. num. 98. Abb. in cap. quod autem, in fine, de iurepatronatus: nisi hoc habeat ex priuilegio Papæ, de qua re vide Lambert. vbi supra art. 5. Si autem ecclesia ꝑ patronata sita sit in confinibus duarum Dioecesium, erit communis Episcopis illarum, sicuti communis est quo ad Parochialia. gloss. vlt. in fine in c. licet in regulis 16. quæst.

quæst. 3. ficuti & arbor in
 confinio posita. S. insula.
 instit. de rer. diuis. & si Epi-
 scopi discordent, superioris
 Metropolitanæ partes erunt
 ordinare, vt alternis vicibus
 illi Episcopi ecclesiam ordi-
 nent. ita est text. in Clemen.
 plures. S. & vt facilius. de
 iurepatronatus: quamuis alij
 dicant ꝑ illius Episcopi præ-
 dictam ecclesiam esse, in cuius
 Dioecesi situm est caput
 ipsius ecclesiæ, argumento
 text. in l. cum in diuersis. ff.
 de Relig. & sumpt. fun. Alij
 putarunt ꝑ illius Dioecesis ec-
 clesiam esse, in cuius solo fi-
 ta est porta ecclesiæ, argu-
 mento text. in l. prædijs. S.
 qui domum, & quod ibi no-
 tat Bart. ff. de legat. 3. De
 qua re vide Bellencinum in
 suo tract. de charitatio sub-
 sidio quæst. 52. & Lambert.
 vbi supra art. 6. vbi aiunt pa-
 tronos rectè præsentare co-
 ram vno ex dictis Episcopis.
 9 Quando autem ꝑ apud duos
 insolidum est potestas insti-
 tuendi, tunc est locus præuen-
 tionis, vt per Lambertin. vbi
 supra art. 7. Quod si præsen-
 tatio ꝑ sit facienda cum con-

Praxis Iurispatron.

sensu alicuius, requiritur ille,
 qui debet consentire cum il-
 lo, qui debet præsentare.
 Lopus dicta allegat. 75. Car-
 din. in clem. 1. quæst. 9. de
 iurepatronatus. Insuper præ-
 sentatus ꝑ debet acceptare
 præsentationem. Calderin.
 consil. 17. de iurepatron. La-
 pus allegat. 8. quando autem
 quis est præsens, & finit præ-
 sentari, intelligitur consenti-
 re, & acceptare, nec aliud
 requiritur. Cardin. in capitu-
 lo vlt. de iurepatron. col. vlt.
 12 Vbi autem ꝑ permittitur, quod
 absens notus præsentetur,
 tunc expresse infra tempus
 datum ad præsentandum de-
 bet consentire, & acceptare
 præsentationem. Rocch. de
 Curte. de iurepatron, in ver-
 bo honorificum. quæst. 36.
 Lambertin. vbi supra libro 2.
 parte 2. quæst. 5. artic. 1. Et
 13 sic acceptatio ꝑ præsentati
 fieri debet intra semestre, vel
 quadrimestre datum ad præ-
 sentandum. Cardin. in dicto
 cap. vlt. colum. vlt. etiamsi
 patronus sit clericus, vel lai-
 cus, cum in tali præsentati-
 one non habeat locum.
 text. in cap. quam sit. in

M prin-

princip. de elect. lib. 6. ita
 Abb. in consil. 75. parte 2.
 & Lambertin vbi supra arti-
 culo 2. num. 4. sed non potest
 cogi presentatus ad ac-
 ceptandum presentationem;
 Nam beneficium non confer-
 tur in inuitum. cap. benefi-
 cium. de regul. iur. libro 6.
 text. autem in capit. vt quis
 duas. de elect. lib. 6. habet
 in locum in presentato per pa-
 tronos habentes ius presen-
 tandi iure vniuersali, secus si
 absint patroni iure singulari,
 & vnusquisque pro iure suo,
 vt per Lambertin. vbi supra
 artic. 3. in fine.
 Potest etiam presentatus
 absque labe simoniae post pre-
 sentationem agere gratias
 presentanti, cum possit, &
 quod plus est, preces presentanti
 offerre pro beneficio ob-
 tinendo: de quibus precibus
 tractat Abb. in cap. per in-
 quisitionem. colum. 2. de
 elect. Immo tenetur presentatus
 de accepto beneficio gratias
 referre, est enim ingratus,
 qui non reddit, vel dissimu-
 lat; omnium ingratus, qui
 obliuiscitur, immo, vt
 alius dixit, immemores bene-
 ficij

omnes oderunt: etenim
 ingratitudo est ventus vrens,
 siccans fontes pietatis, &
 fluuenta gratiae. Sanct. Ber-
 nard. in sermone 2. de con-
 temptu Mundi. vide de hoc
 Lambertin. vbi supra artic. 5.
 Si autem post presentatio-
 nem presentatus absque ali-
 quo pacto, sed ex mera libe-
 ralitate det aliquid tempora-
 re ipsi patrono, non commit-
 titur simonia; dummodo non
 habuerint mentem corrup-
 tam. argumento eorum, que
 dicuntur per Abb. & Doct.
 in cap. & si quaestiones. de
 simonia. & in hoc conside-
 rari debet qualitas dantis,
 & recipientis, & muneris. Si
 autem presentatus impone-
 ret censum Ecclesiae soluen-
 dum patrono, debet puniri
 poena arbitraria, & si ante
 presentationem dictum cen-
 sum promisit, est simoniacus,
 vt per Doct. in cap. grauis.
 de censibus.
 Fructus autem presenta-
 tionis sunt isti. Primus, sine
 presentatione Ordinarius non
 potest quem instituire ad Ec-
 clesiam patronatam. Secun-
 dus, presentatio presentatus
 acquirit

præsentanti ius præsentandi. cap. consultationibus. de iurepatronatus. Tertius, præsentatio ¶ reuocat ordinationem factam ab Ordinario si-

ne præsentatione. Quartus, quia ¶ præsentatus habet ius petendæ institutionis ab Ordinario; de quibus vide Lambertin. vbi supra art. 7.

CAPVT NONVM.

Præsentatus habet ius ad rem, non in re.

SVMMARIVM.

- 1 Præsentatus habet ius ad rem, non in re.
- 2 Si accepit præsentationem.
- 3 Per præsentationem non contrahitur matrimonium de presenti inter præsentatum, & Ecclesiam.
- 4 Præsentatus per institutionem acquirit ius in re.
- 5 Præsentandi facultas utilior videtur, quam facultas instituendi.
- 6 Præsentatus ante institutionem se ingerens in collectione fructuum, cadit à iure suo, & colliganti datur.

7 Quod procedit si administrat in spiritualibus, vel temporalibus.

8 Et id procedit etiam seculæ institutione, à qua fuit appellatum.

9 Concil. Tridentin. sessione vigesima secunda de reform. capitulo undecimo, vbi usurpans fructus beneficij, si sit patronus perdit ius patronatus.

1 **P**ræsentatus à ¶ patronis laicis, vel clericis habet ius ad rem, non in re. Cardin. Seraphin. decisione 1238. num. 4. Abb. in capitulo cum Bertoldus. opposit. 2. de re iudic. & ibi Felin. colum. 1. & 2. vbi declarat

M 2 clarat

1 declarat quid sit ius ad rem,
2 vel ius in re. Quod est ve-
3 rum, si presentatus accep-
4 tabit ipsam presentationem.

Calderin. consil. 17. de iure-
patronatus. etiam si presen-
tatio non fuerit admissa ab
eo, cui facta est, vt per Lam-
bertin. de iurepatronatus. li-
bro 2. parte 2. quest. 5. ar-
tic. 8. num. 4. & vndecimo.

3 Et ideo per t presentatio-
nem non contrahitur matri-
monium inter presentatum,
& ecclesiam de presenti,
sed de futuro, cum per eam
tribuatur ius ad rem. La-
pus allegat. octaua in prin-
cipio. & allegat. 75. nume-
ro 4. & Calderin. consil. 9.
de iurepatronat. & per Lam-
bertin. vbi supra articulo 9.

4 Et ideo per t institutionem
presentatus acquirit ius in
re, & maius ius consequi-
tur ab instituyente, quam à
patrono, & pinguius habet
Episcopus in beneficio, quàm
patronus. Abb. in cap. in
Lateranensi. de prabendis.
Rota Roman. de iurepatro-
natus in nouis. decis. vndeci-
ma, num. 2. Felin. in capitulo
cum venerabilis. colum. 12.

in fine, de exception. vbi ait,
si sibi daretur optio, magis
5 eligeret facultatem t presen-
tandi, quam instituendi, quia
patronus, prout vult prou-
det ecclesie, & sine presen-
tatione non potest dari in-
stitutio in beneficijs iurispa-
tronatus regulariter, nisi sit
derogatum per Summum
Pontificem. Et ideo presen-
6 tatus t ante institutionem
ingerens se in recollectione
fructuum beneficij, ad quod
fuit presentatus, vel in dicti
beneficij administratione,
cadit à iure suo, & si lis sit
cum eo, colligati tribuitur.
clemen. vnica. de sequestr.
possess. & fruct. Rebuff. in
sua praxi beneficiaria. titulo
de subrogationibus. num. 8.
Mandosius in verbo, priua-
tiones. folio 35. Quaranta
in summa Bullarij, in verbo
beneficiorum possessio. fol. 97
& late Crescentius decis. 6.
de iurepatronatus. Rot. Ro-
man. qui omnes concludunt
text. in cap. auaritia. de ele-
ctio. lib. 6. habere locum in
omnibus beneficijs. Quod
7 procedit t si presentatus ad-
ministret in temporalibus,
vel

Pars II. Lib. VIII. Cap. IX. 181

8 vel spiritualibus, per se, vel
per mediatas personas in to-
tum, vel in partem: is enim
semper amittit ius petendi
institutionem ipso iure, vt per
Lambertin. vbi supra articulo
9 vndecimo. Quod † procedit
etiam secuta institutione, à
qua fuit appellatum, & per
appellationem fuit impedi-
ta possessio, vt per eundem

Lambertin. vbi supra articu-
lo 12. Hodie autem contra
vsurpantes fructus beneficio-
rum, vel aliorum locorum
9 piorum, adest † Decretum
Concil. Tridentin. sess. 22.
de reformat. capitulo vnde-
cimo, quod si vsurpans eius-
dem Ecclesiæ patronus fue-
rit, perdit ius patronatus ipso
iure.

FINIS LIBRI OCTAVI.

Praxis Iurispatron.

M 3 LI-

LIBER NONVS,

Continet quid agendum fit ab habente instituire, coram quo fit presentatio.

CAPVT PRIMVM.

Præsentatio quomodo admittenda fit ab habente instituire.

SUMMARIVM.

1 Præsentatio acceptari debet à superiore si & in quantum. 2 Præsentatione facta fit citatio per edictum, vel specialis. 3 Clausula, si & in quantum, quid importet. 4 Edictum fit nomine illius, coram quo fuit facta presentatio. 5 Edictum non fit quando Episcopus confert. 6 Edictum fit in omnibus beneficijs, & dignitatibus. 7 Capitulum Pisanum facta presentatione semper ponit edictum. 8 Edictum apponitur in ter-	ritorio habentis instituire, vel alieno cum licentia. 9 Edictum est necessarium, nec potest omitti. 10 Edicta tot fiunt, quot sunt presentationes. 11 Præsentati primo debent speciali citatione citari. 12 Aduersarius certus debet nominatim citari. 13 Coelectus certus, speciali citatione citandus est. 14 Institutio est nulla si facta sit elapso termino edicti, & certus presentatus non fuit specialiter citatus. 15 Forma dat esse rei. 16 Præsentatus non citatus co-

- 17 *¶ Certi sunt, quorum certitudo nota erat ante edictum.*
 18 *Institutio valet etiam presentato non citato, qui ius non habeat.*
 19 *Citatio non requiritur, quando clare constat de non iure oppositoris.*
 20 *Vel quando fit provisio à Sede Apostolica.*
 21 *Edictum omitti potest stante legitima consuetudine.*
 22 *Electus etiam si electioni non consenserit citandus est.*
 23 *Institutio est nulla, si aliqui sint citati, alij non.*
 24 *Citatio trina quando non fit, fieri debet unica cum peremptorio.*

Superior, coram quo fit presentatio, debet presentationem accipere non simpliciter, sed cum adiectione *¶ si & in quantum*, scilicet *si & in quantum* de iure admitti debeat, & presentanti ius competat, & presentato nihil obijciatur, & ideo sequetur *¶ citatio particularis*, vel per edictum. ad text. in capitulo ultimo. de electio. libro 6. ubi gloss. 2. in fine dicit illum text.

non procedere etiam in presentatione. & ita servatur in lid. prax. Rocch. de Curte. de iure quipatr. in verbo honorificum. q. 38. num. 69. Lambert. de iure patronat. lib. 2. par. 2. q. 6. artic. 2. quæ clausula, *si & in quantum* *¶ importat* admissionem in his, quæ sunt admittenda, & nihil ponit in esse; & pendet à futuro eventutu, & conditionalem dispositionem reddit, & alios effectus parit, vt per Doct. Martibram in tract. de clausulis par. prima, clausula 152. *si & in quantum*, & clausula 362. *si & in quantum*.
 Edictum *¶ autem* fit nomine illius, coram quo est facta presentatio, & in eo fit mentio ecclesiæ vacantis, patroni presentatis, & clerici presentati; idemq; edictum affigitur ianuis vacantis ecclesiæ, & ecclesiæ cathedralis cum termino peremptorio novem, vel trium dierum, ad dicendum, & opponendum. &c. & ita de stylo servatur. Text. autem in dicto cap. vlt. de elect. lib. 6. non debet servari *¶ in collatione*, vt ibidem dicit gloss. vlt. Io. And. & Archidiac. Nec in provi-

sionibus, quæ sunt in Curia
 Romana per Sedem Aposto-
 licam. Doctores in cap. nihil
 de elect. Lambertin. vbi sup.
 art. 3. Et textus in d. cap. vlt.
 debet seruari in dignitatibus,
 & in omnibus beneficijs va-
 6 cantibus † à quocumque ha-
 bente ius instituendi, siue
 Episcopo, siue alio Inferiore.
 Lambert. vbi sup. art. 4. & 5.
 7 Et ita † seruat Capitulum Pi-
 sanum, coram quo multæ sūt
 præsentationes, quæ admit-
 tuntur more solito, cum edi-
 cti appositione: quod edictum
 8 vel citatio † apponi potest in
 territorio habentis instituere,
 vel in alieno, obtenta licentia
 à Superiore loci. Oldradus
 consil. 88. de quo vide Lam-
 bertinum vbi sup. artic. 7. Et
 9 appositio † talis edicti non
 potest omitti; sed semper est
 necessaria, siue adsit discor-
 dia, seu concordia patrono-
 rum, vt habetur in dict. tex.
 cap. vlt. de elect. lib. 6. in fin.
 qui dicit, quod etiamsi ele-
 ctio in concordia celebrata
 fuerit, volumus obseruari: &
 declarat Lambertin. vbi sup.
 10 artic. 8. Si verò † plures sint
 com præsentati, tot debent fie-
 ri edicta, quot sunt præsentati:

ti: & ita in praxi seruatur.
 11 Benè verum est, quod † illi,
 qui primò fuerunt præsentati,
 & pro quibus præsentatis
 fuerunt affixa edicta, debent
 citari citatione particulari.
 Ioan. Andr. & Domin. de
 sancto Gemin. in d. cap. vlt.
 de elect. lib. 6. & Lambertin.
 12 vbi supra art. 9. Et ratio † est,
 quia vbi est certus aduersa-
 rius, debet nominatim citari:
 & vbi est vel esse potest incer-
 tus, debet fieri citatio gene-
 ralis per edictum. Card. in
 cap. ex tua. de cleric. non
 resid. Lambertinus vbi supra
 art. 10. n. 1. 2. & 3. & ita di-
 cit textus in dicto cap. vlt.
 13 Coelectum † certum, vel op-
 positorem omnino esse citan-
 dum citatione speciali, certa,
 & actuali: & ideo non sufficit
 generalis citatio per edictum.
 14 Nec † sufficit factum fuisse
 mandatum de citando: quod
 si eo casu facta generali cita-
 tione per edictum dumtaxat
 ad institutionem procedere-
 tur, institutio ipso iure esset
 nulla, tanquam facta contra
 formam dicti cap. vlt. vbi ha-
 betur, talem actum iuribus
 omnibus carere: quibus ver-
 bis demonstratur, quod actus
 con-

contra dictam dispositionem factus, est ipso iure nullus. Domin. de sancto Gemin. in cap. ex eo. colum. i. de elect. lib. 6. Lambertinus vbi supra art. 12. Forma tamen est illa, quæ dat esse rei. Iulianus. §. si quis. ff. ad exhibend. & qua deficiente actus corrumpitur: processus tamen factus quoad alia remanet validus. Lambertinus vbi supra art. 16. & 17. Si tamen tamen absque citatione particulari compareat comparatus, contradicens audivetur, & valebit actus: quando enim quis est citandus, si compareat ad iudicium absque citatione, & respondeat, valet actus. Et tamen certi dicuntur illi, quorum certitudo erat nota ante edicti appositionem: de quo vide late Lambertinus vbi supra art. 11. Quod tamen si clarè constet comparatum, seu oppositorem ius non habere, valida etiam erit institutio, illo non vocato: & ita in hoc casu non procedit textus in dicto cap. vlt. de elect. lib. 6. Qui limitatur, ut non tamen requiratur citatio, quando constat de non iure oppositoris per alicuius rei dispositionem. Item limitatur, tamen quando pro-

uisto fit à Sede Apostolica, ex plenitudine potestatis. Lambertinus vbi supra art. 13. Et quod tamen stante consuetudine legitima possit omitti tale edictum, ponit Lambertinus vbi supra art. 14. Et in casu dicti cap. vltimi, sciendum est, quod vocari tamen debet electus, etiam si electioni non consenserit: secus in presentato, qui non debet citari, nisi presentationem acceptauerit. Lambertinus vbi supra art. 15. Tunc enim electus habet ius in re; sed presentatus, ante acceptationem, nullum ius habet in re: & sine citatione potest Superior non confirmare, sed cassare presentationem. Ioan. Andr. in dicto cap. vlt. ex quo videtur presentationem non esse canonicam, ut per Lambertinum vbi supra art. 18. Verum tamen si necessarium esset plures citari, & aliqui fuerint citati, alij non, vitatur, & est nulla institutio in totum, tam quoad vocatos, quam quoad non vocatos. Ioann. Andr. in dicto cap. vltimo; dummodo verum esset, quod non vocati habeant aliquod ius. Lambertinus vbi supra art. 20.

24 art. 20. Et ꝑ quando non fit trina citatio, debet fieri citatio vnica, apposto peremptorio, secundum tex. in dicto cap. vlt. vbi Ioan. Andr. secus quando fit trina cita-

tio. per tex. in l. tres denunciations. C. Quomodo, & quando Iud. Vide Innoc. in cap. ad petitionem, de accusat. Oldrad. conf. 3. & Lambertin. vbi sup. art. 21.

CAPVT SECVNDVM.

Ponitur forma edicti continentis præsentationem.

SVMMARIVM.

- 1 Edicti forma facta præsentatione.
- 2 Edicti forma in praxi.
- 3 Edictum vbi fit affigendum.
- 4 Edictum debet remanere affixum, durante termino in eo contento.
- 5 Inscriptio facta ante lapsum termini in edicto apposita nulla est.

FActa præsentatione apponi debet edictum, cuius ꝑ forma ponitur, & declaratur à Lambertin. de iure patron. lib. 2. par. 2. quæst. 6. bo art. 22. & ideo in praxi forma edicti erit tenoris infra scripti videlicet,

N. Illustrissimi, & ꝑ Reuerendissimi D. D. Archiepiscopi Pisani, Insularum Corsicæ, & Sardinie Primatis, & in eis Legati nati in spiritualibus, & temporalibus Vicarius, & Locumtenens generalis. Vniuersis, & singulis hoc præfens edictum inspecturis, visuris, & audituris pariter, & lecturis, salutem in Domino. Vacante nouiter parochiali ecclesia sancti Petri ad Ischiã Pifarum per mortem Presbyteri Sigismundi de Nobilibus vltimi, & immediati Rectoris eiusdem, comparuit coram nobis Iacobus Gallettus laicus nobilis Pisanus asserens se patronum, & habere ius patronatus, seu esse in quasi possessione ipsius, & iuris præsentandi

randi Rectorem ad dictam
 ecclesiam, cum illa vacare
 contigerit: & sic presentavit
 nobis venerabilem virum
 Presbyterum Torpetem de
 Gaddis clericum, & ciuem
 Pisanum in Rectorem dictae
 ecclesiae, petens illum à no-
 bis institui. Nos dictam præ-
 sentationem sic coram nobis
 factam de dicto Presbytero
 Torpete infra tempus à iure
 patronis laicis datum ad præ-
 sentandum, de prædictis ve-
 ram notitiam non habentes
 admisimus si & in quantum.
 Quare tenore præsentis edi-
 cti nostri requirimus, & mo-
 nemus omnes & singulos ali-
 quod ius, vt præsentantes, vel
 vt præsentati prætendentes in
 prædictis, vel contra dictam
 præsentationem, seu perso-
 nam præsentantis, seu præ-
 sentati opponere volentes, &
 quomodolibet sua interesse
 putantes, quatenus infra ter-
 minum dierum nouem, quo-
 rum tres pro primo, tres pro
 secundo, & reliquos tres pro
 tertio, & ultimo perempto-
 rio termino eis, & cuilibet ip-
 sorum assignamus compare-
 re debeant coram nobis ad
 dicendum, opponendum, &

allegandum, quicquid dice-
 re, opponere, vel allegare
 voluerint, quare non debeat
 procedi ad petitam institu-
 tionem vigore dictae præsen-
 tationis coram nobis factae:
 nisi aliòquin dicto termino elap-
 so, & aliquo non comparen-
 te, & legitime se non oppo-
 nente procedetur per nos iu-
 ribus præsentantium, & præ-
 sentati valentibus, & ipsius
 præsentati meritis requiren-
 tibus ad eius institutionem,
 prout iuris fuerit: non obsta-
 te, quod de tempore dato à
 iure ad præsentandum super-
 sit: vt de præmissis nullus igno-
 rantiam allegare possit, hoc
 præsens publicum, & genera-
 le edictum per infra scriptum
 nostrum Cancellarium descri-
 bi fecimus, & sigillo nostro
 muniuimus, & per talem nū-
 cium nostrae Curiae ad valuas
 ecclesiae Metropolitanae Pisa-
 rum, & dictae Ecclesiae sancti
 Petri ad Ischiam affigi feci-
 mus à nemine auferendum,
 sub excommunicationis pec-
 na, nisi per eundem nostrum
 nuncium. Datum Pisis in Ar-
 chiepiscopali Palatio die 26.
 Septembris 1609. stylo Pifa-
 no. Paulo Quinto Pontifice

Ma-

Maximo, & Serenissimo Cosmo Medices Magno Hetruriae Duce Quarto dominante, addita subscriptione Cancellarij Curiae Archiepiscopalis.

3 Vbi autem tale edictum affigi debeat, variae sunt opiniones relatae à Lambertino. vbi supra articulo 23. sed ea seruat, vt affigatur ad valuas Cathedralis, & Ecclesiae vacantis: & ita de stylo seruat Pisis. Quod edictum debet affigi, & leuari per nuncium, qui in actis

Notario referat se ea impleuisse. Lambertino. vbi supra articulo 24. Quod tale edictum debet remanere affixum, durante termino in eo contento. clemen. 1. vbi gloss. de iudic. & si fiat institutio ante lapsum termini positi in edicto nulla est; sed si postea nullus compareat contradictor, & terminus transeat, validatur institutio, prout ex nunc, non prout ex tunc. vide Lambertino. vbi supra articulo 25.

CAPVT TERTIVM.

Nunquid lapsus peremptorij in edicto appositi excludat non comparentem intra dictum terminum.

SUMMARIVM.

- 1 Peremptorij edicti lapsus excludit non comparentem.
- 2 Peremptorium dicitur quia perimit disceptationes.
- 3 Comparens post edictum dicens se ignorasse, vel impeditum re integra auditur.
- 4 Presentatione facta à ma-

le fidei possessore, affixo edicto, & secuta institutione, verus patronus non auditur.

5 Instituire habens ex officio tenetur cognoscere de iuribus presentantium.

1 **L**apsus edicti peremptorij, de quo in cap. ultimo

ultimo de elect. lib. 6. excludit non comparentem intra illius edicti terminum, adeo ut postea nullatenus sit audiendus. Vide Oldrad. consil. 3. Ex eo enim ꝑ dicitur peremptorium, quia perimit disceptationes, id est non patitur ultra aduersarium tergiuersari. l. ad peremptoriũ. ff. de iudic. facit tex. in cap. cum dilecti. de dolo, & contum. & glos. in dicto c. ult. in verbo, peremptorio; ex officio tamen potest iudex de omnibus cognoscere. Si vero talis ꝑ non comparuit, quia edictum vere ignorauit, vel vere fuit impeditus, tunc eo casu audiri debet, si res sit integra, quia adhuc non sit sequuta institutio. Oldrad. vbi supra. Lamber. de iurepatronat. lib. 2. part. 2. quæst. 6.

4 artic. 26. Quod si ꝑ presentatio facta fuerit à malæ fidei possessore, & factum sit edictum in forma, & sequuta sit institutio, si postea compareat verus patronus petens reuocari institutionem, non debet audiri. Rocch. de Curte de iurepatronat. in verbo competens alicui. quæst. 22. col. 1. Lambertin. vbi supra art. 27. Et secundum tenorem dicti cap. ultimi debet superior ꝑ saltem ex officio, ante institutionem præmittere discussionem præsentationis, seu electionis: quæ discussio est de substantia, vt constet de iuribus præsentantium, & meritis præsentati. & ita loquitur text. in dicto cap. ultimo. vbi Ioann. Andr. Domin. & alij, & declarat Lambertin. vbi supra art. 28.

FINIS LIBRI NONI.

LIBER DECIMVS,

In quo continetur materia variationis in præsentando.

CAPVT PRIMVM.

Patronus laicus potest variare, & plures successiue præsentare, non autem patronus ecclesiasticus.

SVMMARIVM.

- 1 Patronus laicus potest variare, & plures præsentare.
- 2 Patronus ecclesiasticus variare non potest.
- 3 Ratio diuersitatis.
- 4 Ratio alia diuersitatis.
- 5 Laici habent quadrimestre, ecclesiastici semestre ad præsentandum.
- 6 Variatio fit etiam in postulacione.
- 7 Patroni laici possunt variare, etiam publicato serutinio.
- 8 Ecclesiasticus patronus va-

- riare potest, quando præsentatio non fuit perfecta.
- 9 Idem est si præsentatio fuit facta coram non habente ius instituendi.
- 10 Patronus si nulliter præsentauit ratione Collegij Ecclesiastici variare potest.
- 11 Concil. Trident. sessione 24. de reform. cap. 18. ubi de parochialis Ecclesie prouisione.
- 12 Parochialis Ecclesia collatio si ad inferiorem spectet, inferior debet præuenire Superiori, ut edictum pro concursu apponat.

13 Capitulum Pisanum con-
fert quasdam parochiales ser-
uato Concil. Trid.

14 Patronus Ecclesiasticus si
variet non punitur.

15 Presentatio secunda con-
ualescit per cessionem primi
presentati.

16 Procurator laicus patroni
Ecclesiastici variare non po-
test.

17 Beneficium si mixtum sit,
& in concordia sit facta
presentatio, tenet, etiam si lai-
cus postea variet.

18 Ius patronatus quando est
mixtum, etiam laicus habet
semestre.

19 Patronus Ecclesiasticus si
per errorem contulit Eccle-
siam, potest tamen postea
presentare.

1 **P**atronus laicus ꝑ potest
variare, & plures succes-
sive presentare. cap. quod au-
tem, & cap. pastoralis. de iu-
repatronat. Patronus ꝑ au-
tem ecclesiasticus variare
non potest. cap. cum autem.
vbi gloss. penult. de iurepa-
tronat. & Doctor. in præcita-
tis locis, & facit gloss. in cap.
vnico in verbo ecclesiasticus.
de iurepatronat. lib. 6. & ibi

Ioan. Andr. Petr. de Anch. &
alij. Abb. in dicto cap. quod
autem. Calderin. cons. 16. de
iurepatronat. Rocch. de Cur-
te. de iurepatronat. in verbo
honorificum. quæst. 9. & 10.
& latè Lambertin. de iurepa-
tronat. lib. 2. par. 2. quæst. 7.
3 art. 1. Rationes ꝑ autem diuer-
sitas plures ponuntur à Do-
ctoribus supradictis: tu dic ra-
tionem esse, quia præsen-
tatio ecclesiasticorum habet
vim electionis, in qua ele-
ctione nõ cadit variatio, quia
statim electo acquiritur ius in
re. cap. publicato. vbi gloss.
& cap. quod sicut. de elect.
sed in presentatione laici se-
cus est, quia presentatus tunc
tantum acquirit ius ad rem.
4 Item ꝑ alia potest esse ratio,
quia clerici facilius, & melius
possunt inuenire, & noscere
clericos idoneos, quam laici,
qui cum sint extra clericalem
militiam, possunt titubare,
vt per Lambertin. vbi supra.
5 Et ex hoc ꝑ cum laici possint
variare, habent tantum qua-
drimestre, Ecclesiastici vero,
qui variare nequeunt, seme-
stre.
6 Item est ꝑ notandum, quod
à postulatione potest varia-
ri.

ri. cap. bonæ, il secondo, de
 postulat. Prælat. & ibi Abb.
 num. 12. vide Ioann. And. in
 in cap. mutare. de regul. iur.
 7 lib. 6. & patroni † laici pos-
 sunt variare, si procedant per
 viam scrutinij, etiam publi-
 cato scrutinio. Abb. in dicto
 cap. publicato. nu. 5. de elect.
 vide Lambert. vbi sup. art. 2.
 8 Aduertas † tamen, quod si
 actus præsentationis non fuit
 perfectus, quia deficiat ali-
 qua ex personis requisitis de
 necessitate ad perfectionem
 præsentationis vel aliud, tunc
 etiam patronus ecclesiasticus
 poterit iterum canonice præ-
 sentare, & non dicetur varia-
 re. cap. vlt. de iurepatronat.
 Lambertin. vbi supra artic. 3.
 quia tali casu non potest dici
 perfecta præsentatio. Eadem
 9 ratione † poterit patronus ec-
 clesiasticus, si præsentauit co-
 ram eo, qui non habet ius in-
 stituendi, præsentare iterum
 alium habenti ius instituendi.
 Cardin. in Clement. 1.
 quæst. 9. de iurepatron. Idem
 10 erit si patronus † nulliter præ-
 sentauit ratione Collegij ec-
 clesiastici, tunc enim poterit
 alium cum Collegio præsen-
 tare, vt per Lambertin. vbi

11 supra art. 6. Hodie autem †
 secundum dispositionem Con-
 cil. Trident. Sess. 24. de refor-
 mat. cap. 18. quando vacat
 aliqua parochialis ecclesia,
 cuius ius patronatus pertineat
 ad ecclesiasticos tam viros,
 quam mulieres, nulla fit præ-
 sentatio; sed Episcopus ponit
 edictum per quod inuitantur
 omnes clerici ad concursum
 vacantis ecclesie: & peracto
 examine, Episcopus debet eli-
 gere magis idoneum, illiq;
 ecclesiam vacantem confer-
 re. & extat Bulla Pij Quinti
 sanctæ memoriæ, quæ incipit,
 In conferendis, relata à Qua-
 ranta in summa Bullarij, in
 verbo beneficiorum parochia-
 lium collatio, tradit Flamin.
 Paris. de resignatio. benefic.
 lib. 10. quæst. 7. in principio,
 & late lib. 8. quæst. 9. nu. 77.
 & sequentibus. vbi num. 102.
 12 dicit quod † si ecclesie cura-
 tæ vacantis collatio spectet
 puta ad Præpositum alicuius
 collegiatæ, debet idem Præ-
 positus curare, vt fiat instru-
 mentum publicum, in quo sit
 dies certus expressus, & an-
 nus, talis tenoris, quod pro-
 testatur se in ipsa ecclesia va-
 cante conferenda Ordinarium
 Epi-

Episcopum præuenire, ipsamque conferre illi, quem Episcopus magis idoneum elegerit ex ijs, quos examinatores approbauerint, ac ideo se Episcopo denunciare, ut edicta proponat, & curet, ut examen fiat suo tempore. Et
 13 ita ¶ vidi seruari in Capitulo Pisano, ad quod pertinet collatio quarūdam ecclesiarum Parochialium: præsertim vidi occasione parochialis ecclesiæ sancti Apollinaris Cōmunis Barbericinæ propè Urbem Pisanam, cuius collatio spectat ad Capitulum; Nam dicta ecclesia vacante Capitulum committit talem vacationem notificari Ordinario, qui edictum ponit pro concursu, eoque terminato ille, qui ab Ordinario electus fuit, tanquam magis idoneus, cōparet coram Capitulo, & ab eodem recipit eiusdem Ecclesiæ collationem, & prouisionem. Et de praxi circa edictum, & concursum ad parochialem Ecclesiam conferendam. vide Quarantam vbi
 14 supra. Verum si ¶ ecclesiasticus patronus primo præsentauerit, & postea variando alium præsentauerit, non pu
Praxis Iuri patron.

nitur; nec deuolutio fit ad superiorem, dummodo non præsentauerit indignum; sed prima præsentatio attenditur. Lambertin. vbi supra. articulo 9. Rocch. de Curte vbi supra, in verbo honorificum. quæst. 9. num. 31. Rot. Roman. decis. 16. incip. patronos clericos. de renunciation. in antiquis, quæ ait con
 15 ualescere ¶ secundam præsentationem, quando prima præsentatio cessaret postea per renunciationem præsentati; si patronus tunc petat dictā secundam præsentationem. admitti, quia tunc patronus videtur eam de nouo facere: & ideo cessante prima præsentatione, poterit de nouo præsentare, si duret tempus concessum ad præsentandum, & recedere à dicta secunda præsentatione facta, dum vigeat prima præsentatio, ut per Lambertin. vbi supra. artic. 10.

Et ex dicta Decis. Rotæ habes, quod ¶ sicut patronus ecclesiasticus variare non potest, ita nec eius procurator, seu cessionarius siue clericus, siue laicus. Lambertin. vbi
 17 supra art. 12. Si autem ¶ be-

N ne-

beneficium habeat duos com-
patronos, vnum clericum,
alium laicum, qui concorditer
vnum presentauerunt,
deinde laicus variando alium
presentauit; tunc primo pre-
sentatus est instituendus. Ab-
bas in dicto. cap. cum autem.
num. 4. de iure patronat. talis
enim est potior, cum fuerit ab
vtrouque presentatus: quod
procedit etiam si illi duo pa-
troni essent laici, & in dicto
casu vnus tantum variaret.
18 Quando tamen iure patrona-
tus est commune clerici, &

laici, tunc etiam laicus habet
semestre ad presentandum,
& variare potest; sed ecclesia-
sticus variare non potest. Ab-
bas, vbi supra, & Lambertin.
19 vbi supra artic. 13. Si autem
patronus ecclesiasticus, qui
habet tantum iure patronatus,
ecclesiam vacante alicui con-
tulerit, & concesserit, cum
haec facere non possit, pote-
rit tamen hoc non obstante
ad illam alium presentare,
vt habetur in dicto cap. vi.
de iure patronat.

CAPVT SECVNDVM.

Quando patronus laicus promisit vnum presentare, an possit variare.

SUMMARIVM.

- 1 Patronus si promisit vnum presentare, an possit ab hoc recedere.
- 2 Promissio de presentando facta ante vacationem beneficij est nulla, secus si post vacationem.
- 3 Si promissio facta sit vni,

nulla est.

4 Actus factus contra proprium iuramentum quando valeat.

1 Patronus si promisit vnum presentare, numquid possit postea variare: hos constitue casus cum Lambertin. de iure patronat. lib. 2. par. secunda,

da, quæst. 7. art. 15.

2 Primus ¶ est casus, quando fuit promissio facta per patronum alicui de presentando quem velit in beneficio sui iurispatronatus, de quo loquitur cap. ult. de concess. præb. & tunc dicas, quod si dicta promissio fuit facta, antequam beneficium vacasset, cum sit irrita ipso iure, seruari non debet, ut in dicto cap. ultimo. si autem promissio fuit facta ecclesia vacante, & tunc patronus non obstante tali promissione potest presentare, vel saltem variare si est laicus: quod si iurauerit secus est, nisi absoluator à iuramento ad effectum variandi.

3 Secundus ¶ est casus, quando fuit facta alicui à patrono promissio de eo presentando,

& hæc promissio est nulla, cum sapiat symoniam, videtur enim initum pactum super presentatione: si autem patronus vnum presentavit, & iuravit non variare, tunc non potest variare, quia superior non debet admittere periurum ad presentandum ne superior sit auctor periurij. cap. mulieri. de iureiuran. & Lambertin. vbi supra art. 16.

4 quamvis alias ¶ valeat actus factus contra proprium iuramentum licet faciens efficiatur periurus. gloss. in cap. ult. verbo reuocatus de procurat. lib. 6. Felin. in cap. cum accessissent. col. 5. de procurat. Abb. in cap. dilecto. uum. 10. & seq. vbi Doctor. de præben. Alexand. consil. 16. num. 3. libro 3.

C A P V T T E R T I V M.

Sicut patronus potest variare, ita eius procurator, & quomodo fiat variatio.

S V M M A R I V M.

1 Patronus laicus potest va-

riare etiam si eius procurator alium presentauerit, ita & procurator variare potest.

N 2 2 Fa-

- 2 Factum à procuratore dicitur factum à principali.
- 3 Patronus laicus variare potest quomocumque sit patronus.
- 4 Collegium laicorum habens in patronatus potest variare.
- 5 Presentatus non potest impedire patronum ne variet.
- 6 Patronus potest variare, vel unico actu plures presentando, vel successive.
- 7 Variatio permittitur accumulatiue, non priuatiue.

1 **L**aicus patronus † variare potest etiã si eius procurator prius alium presentauerit, ita etiam eius procurator variare potest. Rocch. de Curte de iurepatr. in verbo honorificum. quæst. 20. Felin. in cap. cum venerabilis. num. 3. de exception. quod enim facit † procurator dicitur fieri ab eius principali. cap. mulieres. de senten. excomm. l. 1. §. deiecisse. ff. de vi, & vi arm. quod non procedit, si dictus procurator haberet tantum potestatem limitatam ad vnum presentandum. Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 2. quæst. 7. artic. 17. & quilibet patronus

3 laicus † etiam si sit patronus ex priuilegio, vel ex præscriptione, vel alio modo, variare potest: quod declara, vt per Lambertin. vbi supra art. 18. Quod procedit etiam si in patronatus pertineat ad Collegium, vel Vniuersitatem laicorum, tunc enim potest Collegium, seu Vniuersitas vno presentato variare, & alium presentare. Nec obstat text. in cap. cum autem in fine de iurepatronat. quia ibi loquitur de Collegio ecclesiastico, nõ de seculari, prout declarat Lambertin. vbi supra. art. 19. Neque potest † primus presentatus impedire patronum, ne variet, & ideo appellare contra ipsum patronum, vt non presentet alium, nec tenet appellatio. ita Abb. in cap. pastoralis de iurepatronat. num. 1. & 2. vbi Hostien. Innoc. Ioan. And. super gloss. pen. & Card. col. 3. & Lambertin. vbi supra. ar. 20. alias destrueretur tota materia variationis, & auferretur talis potestas à iure patrono laico concessa.

Variatio autem à patrono fieri potest duobus modis.

6 Primo vnico † contextu plures

res præsentando secundum
Clem. plures. §. ult. de iurepa-
tronat. vt is instituatur, quem
Episcopus elegerit. vbi gloss.
Cardin. & alij. Secundo mo-
do potest fieri, plures ordine
successiuo præsentando, & sic
diuersis temporibus. dicto c.
quod autem. cap. cum autem,
& cap. pastoralis de iurepatr.
nec per præsentationem se-
cundi receditur à prima, sed
Episcopus instituet, quem
voluerit. Abb. Ioan. Andr. &
alij in dicto cap. cum autem,

& Lambert. vbi supra art. 21.
7 Et ideo patronus variando †
non recedit, sed accumulatur:
& ita variatio est permessa si
præsentet cumulatiue, non
priuatiue: nam si priuatiue
absque causa permessa præsen-
taret, non audiretur: quod si
secundo præsentet nil adden-
do, præsumitur cumulatiue
præsentasse, nã quilibet præ-
sumitur velle, quod ius pati-
tur. vide Rocch. de Curte de
iurepatr. verbo honorificum.
q. 13. & Lamb. vbi sup. art. 22.

CAPVT QVARTVM.

Variatio permittitur ita tamen vt ultra
duos non fiat.

SUMMARIVM.

- 1 Patronus variando duos
tantum præsentare potest.
- 2 Pluralis locutio duorum
numero est contenta.
- 3 Variatio fieri non potest li-
te pendente.
- 4 Nisi variando præsentetur
vnus ex præsentatis.
- 5 Episcopus in casu variatio-
Praxis Iurispatron.

nis potest instituere quẽ vult.
6 Et magis idoneum eligere.
7 Patronus si prius dignum,
postea indignum præsentauit,
dignus institui debet.

1 **P**atronus † ergo potest
variare, & pluries præ-
sentare: ita fuit conclusum.
Quod tamen intelligi debet,
quod ultra duos variare non
pos-

N 3 pos-

- possit, & ultra duas vices, ita
 † Calderin. conf. 16. de iurepa-
 2 tronatus. pluralis enim † locu-
 tio duorum numero est con-
 tenta. cap. pluralis. de regul.
 iur. lib. 6. & infinitas est eui-
 tanda. cap. cum in multis. de
 rescript. lib. 6. & iura loquen-
 tia de dicta variatione hoc
 innuunt, ita etiam Rocch. de
 Curtē vbi supra, in verbo, ho-
 norificum. quæst. 10. faciunt
 dicta per Bellencinum in tra-
 ctatu de charitatiuo subsidio.
 quæst. 23. faciunt dicta per
 Ias. in l. edita. col. 3. in fine,
 C. de edendo, & ita serua-
 ri in prax. & ita iudicando, &
 consulendo refert Lambert.
 de iurepatr. lib. 2. par. 2. q. 7
 3 art. 23. Et tali † variationi
 non est locus lite pendente
 inter præsentatos à diuersis
 patronis, de quo vide Rocch.
 vbi supra, in verbo, honorifi-
 cum. quæst. 23. & Lambert.
 vbi supra, art. 24. & supra di-
 4 ximus: nisi † variando præsen-
 taretur vnus ex præsentatis
 ab alio compatrono, quia tūc
 per talem variationem lis si-
 5 niretur: & semper in casu † va-
 riationis Episcopus, vel alius
 habens instituere poterit quē
 vult instituere. ad cap. cum
 autem. de iurepatronatus. &
 declarat Lambertin. vbi sup.
 art. 26. Quando autem Epi-
 scopus debet eligere eum,
 6 quem vult † instituere, si in-
 ter eos sit vnus idoneus, al-
 ter magis idoneus, debet ma-
 gis idoneum eligere, & insti-
 tuere, aliter faciendo peccat,
 & talis magis idoneus potest
 appellare. Abb. in dicto cap.
 cum autem. num. 5. Rocch.
 vbi supra, verbo honorificū.
 quæst. 15. & per Lamber. vbi
 sup. artic. 26. Quod si patro-
 7 nus † præsentauit primo vnū
 idoneum, postea variat, &
 præsentat non idoneum, seu
 indignum, tunc Episcopus
 primum instituet, nec patro-
 nus tunc puniri debet, quia
 iam præsentauerat dignum,
 & idoneum, ita Paul. de Cit.
 tad. de iurepatronat. par. 6.
 quæst. 12. & per Lambertin.
 vbi sup. art. 27

CAPVT QVINTVM.

Quid agendum quando habens instituere absque
causa non admittit præsentationem.

SVMMARIVM.

- 1 *Habens instituere si dicat, non recipio, vel non admitto præsentationem, videtur eam reprobare.*
 - 2 *Præsentatio valet si non fuit admissa sine causa.*
 - 3 *Præsentatus debet agere contra habentem instituere, qui iniuste eundem noluit admittere.*
- 1 **S**i habens instituere præsentationem non admisit, sed malitiose distulerit, & dixerit hæc verba, non recipio, vel non admitto talem præsentationem, videtur ipsa reprobare. Rocch. de Curte. de iurepatron. in verbo, honorificum. q. 46. eo casu si habens instituere sine causa non

admisit, patronus non tenetur alium præsentare, quia constabit coram Iudice appellationis præsentationem fuisse legitime factam, & ille præsentatus institui debet; ita Rota Rom. de iurepatron. in novis. decis. 4. incip. secundum omnes. Abb. conf. 28. part. 2. Rocch. ubi supra. q. 46. tunc enim nulla adest culpa, vel negligentia patroni: debet tamen eo casu agere præsentatus contra superiorem, qui eum admittere iniuste denegavit. c. nullus. & c. pastoralis. de iurepatron. ubi habetur quod talis præsentatus potest adire Papam pro provisione obtinenda. Lambertin. de iurepatron. lib. 2. part. 2. quæst. 8. art. 2. & 16.

FINIS LIBRI DECIMI.

N 4 LI-

LIBER VNDECIMVS,

Continet materiam fabricationis
processus, pro assequenda
institutione.

CAPVT PRIMVM.

Petitio institutionis à quo fiat, & quomodo, &
quid Iudex discutere debeat.

SVMMARIVM.

- 1 *Præsentatus, & præsentās, seu solus præsentatus institutionem petere possunt.*
- 2 *Præsentatus mediante procuratore petere potest, & obtinere institutionem.*
- 3 *Pater pro filio, frater pro fratre, cum promissione de rato possunt petere institutionem.*
- 4 *Institutio petitur, & pro ea imploratur officium Iudicis.*
- 5 *Nec requiritur libellus, si nullus adsit contradictor.*
- 6 *Libellus ad petendam in-*

- stitutionem debet continere narrata in præsentatione.*
- 7 *Quando valet secunda præsentatio, debet prius irritari prima præsentatio.*
 - 8 *Superior antequam instituat, debet cognoscere de iuribus præsentantis, & præsentati.*
 - 9 *Edicti termino elapso superior debet assignare terminum ad producendum iura.*
 - 10 *Informatio ab habente instituere fit sine strepitu, & figura iudicij.*
 - 11 *In præsentato sufficit atas legitima, litteratura sufficiens, & morum honestas.*

In

1 **I**N hoc iudicio † petendæ institutionis possunt esse simul præsentans, & præsentatus, vel solus præsentatus, & petere institutionem, & potest patronus prosequi, & venire ad causam pro suo interesse, mortuo præsentato, & petere declarari ius patronatus ad se pertinere. Rot. Rom. de iure patronatus in nouis decis. 2. incip. si à præsentatis. Rocch. de Curte. de iure patronatus. in verbo ius quæst. 1. num. 6. in fine. & Lamb. de iure patron. lib. 2. part. 2. quæst. 8. art. 3. Et sicut patronus † potest per procuratorem præsentare, ita & præsentatus per suum procuratorem etiam laicum potest petere institutionem, & obtinere. Quæ institutio debet concipi in personam procuratoris illius: & ita tanquam

3 procurator admittitur † pater pro filio, frater pro fratre, coniunctus pro coniuncto, amicus pro amico, cum cautione de rato. Lambertinus vbi supra art. 4.

4 Institutio † autem petitur, & pro ea obtinenda imploratur officium iudicis. Doctor. in cap. cum Bertoldus de re

iud. Et in petendo dictum.

5 officium † iudicis non requiritur libellus, si nullus adsit contradictor. Lambertin. vbi supra art. 6. ideoque satis est dicere, peto me institui ad beneficium, ad quod fui præsentatus; videtur enim petere omni iure, quo melius potest, secundum Innoc. in cap. cum ecclesia num. 2. de cau. possess. & prop. & declarat Lambertin. vbi supra art. 7.

6 Et quando libellus pro obtinenda institutione debet formari in eo narrentur omnia, quæ in præsentatione narrata sunt: processus autem super tali præsentatione erit extraiudicialis, & extraordinarius, vt supra diximus. Et

7 quando necesse est † cassari primam præsentationem, antequam secundo præsentatus petat institutionem, debet prius petere cassationem dictæ primæ præsentationis, quod procedit in præsentatione facta à patrono ecclesiastico, secus si à laico, qui variare potest. Innocen. in dicto cap. cum autem. de iure patron. vbi Cardin. in fine, & Abb. in notabilibus. & per Lambertin, vbi supra art.

art. 10. Antequam tamen
 8 institutio concedatur, etiam
 nullo stante contradicatore
 debet habens instituere ex
 officio discutere negotium,
 & videre iura presentantis,
 & presentati. ad cap. vlt. de
 elect. libro 6. Ideoque elap-
 9 so termino edicti debet ta-
 lis superior prefigere termi-
 num competentem eis ad pro-
 ducendum eorum iura, &
 videre debet per examen

de presentati idoneitate, ut
 per Lambertin. vbi supra, ar-
 tic. 11. Et hæc omnia fieri
 debent sine strepitu, & figu-
 ra iudicij. ad clem. dispen-
 diosam de iudicij. Et notes,
 11 quod in presentato suffi-
 cit ætas legitima, litteratura
 sufficiens, & morum hone-
 stas. ad glos. in cap. quando,
 distinct. 23. vide Lambertin.
 vbi supra. art. 12.

CAPVT SECVNDVM.

Quæ opponi possint contra presentantes,
 seu presentatos.

SUMMARIVM.

- 1 Contra presentatum pos-
sunt multa apponi.
- 2 Simonia committitur in
annexis spiritualibus.
- 3 Probari quæ debeant pro
obtinenda institutione.
- 4 Habens instituere tenetur
presentatum instituere, si ni-
hil sit oppositum.

1 **O**pponi possunt multa
contra presentates, seu

presentatos posita à Lâb. de
iurepat. li. 2. par. 2. q. 8. art. 13
Oppositio autem potest fieri
per Superiorem habentem
instituere, ex eo quod patroni
non sint in quasi possessione
iuris presentandi, vel quod
ecclesia sit libera, vel quod
presentatio fuit facta de indi-
gno, de non idoneo, de in-
cognito absente, vel quod
presentatio non fuit accepta-
ta infra tempus datum ad
præ-

præsentandum, vel quod fuit post lapsum tempus datum, ad præsentandum, vel quod fuit facta non seruatis conditionibus appositis in fundatione, vel non fuit facta eo modo, & coram quo fieri debebat, vel quod per simoniam facta fuerit præsentatio:

2 quia † simonia committitur in annexis spiritualitati, vt est ius patronatus, sicut & in ipsis spiritualibus. cap. ex infirmatione, & cap. de iure. vbi Abb. de iure patronatus, & in c. quæsitum de rerum permut. & talis præsentatio est nulla ipso iure. cap. vnico. de simonia in extrauagantibus communibus: & per tales incurritur excommunicatio, vel aliter, vt ibi.

3 Ad obtinendam † autem institutione hæc probari de-

bent, scilicet præsentantem, esse patronum, vel esse in quasi possessione iuris præsentandi, & cautius est semper allegare quasi possessionem, quæ facilius probatur; & præsentatum habere requisita necessaria, & esse præsentatum infra tempus debitum, eumque acceptasse præsentationem de se factam, vide Lambert. vbi supra artic. 14. & fuisse factum edictum in forma. Nisi † aliquid obijciatur contra præsentantem præsentatum, seu institutionem, habens instituere tenetur admittere, & instituere præsentatum. cap. monasterium, vbi glos. vltim. 16. quæst. 7. Paul. de Citad. de iure patr. part. 6. quæst. 5. & Lambert. vbi supra art. 15.

CAPVT TERTIVM.

Quid agendum, si superior spernat præsentationem, & ad quid teneatur dictus superior tali casu.

SVMMARIVM.

1 Præsentatus à Superiore

1 Spretus debet appellare.

2 Et adire Superiorem dicti

Su-

Superioris, ut compellat dictum habentem instituere.

3 *Et si iniuste id fecerit, tenetur dicto spreto providere.*

4 *Duobus litigantibus in Curia super aliqua Ecclesia non valet alia presentatio facta à patrono intra debitum tempus.*

5 *Presentatus obtinens provisionem Apostolicam non facta mentione de variatione, nihil facit.*

1 **S**uperiore ꝛ spernente presentationem presentatus habet remedium appellationis. glos. 1. in cap. pastoralis. de iurepatron. Item habet aliud remedium, potest enim ꝛ adire Superiorem illius, qui debet instituere per viam querelæ, & petere, ut vi compellatur ille, qui debet instituere, ad ipsum presentatum instituendum. Abb. in dicto cap. pastoralis. vbi glos. in verbo, malitiose, ponit quis probare debeat, & quomodo, & an presumatur, quod malitiose habens instituere non admiserit presentationem, & ponit late Lambertin. de iurepatronat. lib. 2.

par. 2. quæst. 8. artic. 18. Si iniuste ꝛ igitur Superior spreverit presentatum, & alium instituerit, vel minus idoneum, tenetur ex dicto cap. pastoralis. ad providendum tali presentato spreto, de alimentis, nec requiritur ad hæc alimenta petenda ordo iudiciarius, seu libellus; sed esse considerandam paupertatem, & impotentiam talis clerici respectu Episcopi. Hostien. in dicto cap. pastoralis. in §. verumtamen. col. vltima. de iurepatronatus. & Lambertin. vbi supra. art. 20. spretus autem dicitur expresse vel tacite, ut declarat Lambertin. vbi supra. art. 25. Eadem ratione ꝛ si duobus litigantibus in Curia super Ecclesia, patronus Ecclesiæ id sciens presentet alium infra tempus debitum Ordinario, qui scienter illum instituat, eo casu vnus ex collitigantibus, pro quo lata sit sententia in Curia, habet actionem contra patronum, & contra Ordinarium. argumento text. in dicto cap. pastoralis. apparet enim, quod talis institutio malitiose facta fuit, & in elusionem sententiæ. Paul. de
Cit-

Cittad. de iurepatron. par. 6. quæst. 55. Lambertin. vbi supra artic. 21. Et si vnus ꝑ ex presentatis obtineat prouisionem beneficij à Papa non factâ mentione de variatione factâ à patrono, cum illam ignoraret, & de institutione

sequuta, talis prouisio apostolica tanquam subreptitia non valet in præiudicium dicti instituti, ita habetur in cap. constitutus. in princip. vbi Abb. & in cap. ad audientiam. il secondo. de rescriptis.

CAPVT QVARTVM.

In discussione præsentationum citari debent contradictores certi speciali citatione, incerti edicto generali.

SVMMARIVM.

- 1 Institutio quomodo fiat ad instantiam comparentium, & se opponentium.
- 2 Præsentati citari debent certa citatione speciali.
- 3 Præsentatus absens potest citari ad domum.
- 4 Præsentatio metu facta non tenet.
- 5 Idem est si ex impetu, vel iracundia,
- 6 Vel clandestine.
- 7 Patronus licet non præsentauerit, potest tamen opponere cõtra præsentatum ab alio.

- 8 Extranei etiam possunt opponere contra præsentatum.
- 9 Oppositio defectus notarij contra præsentatum tolli non potest.
- 10 Populus quando de facto se opponit contra præsentatum, quid agendum.
- 11 Petitio talis qualis sufficit in processu, pro assequenda institutione.
- 12 Exceptiones dilatoria sunt reijcienda.
- 13 Litis contestatio non requiritur in iudicio, quo petitur institutio.
- 14 Et requiritur terminus ad pro-

probandum in hoc iudicio.

15 *Et ita Pisis seruatnr.*

16 *Iuramentū calumniæ præstari debet in hoc iudicio, quo petitur institutio.*

HActenus visum est quo modo superior habens instituere ex suo officio discutere debeat iura presentantium, & presentatorum.

1 Nunc est videndum ¶ quomodo id fiat non ex officio Iudicis, sed ad instantiam comparentium, & se opponentium.

2 Imprimis ¶ citari debent speciali citatione tanquam certi, illi, qui primo loco presentauerunt, vel presentati fuerunt, & alij incerti, edicto, generaliq; citatione citari debent. Doctor. in cap. vlt. de elect. lib. 6. Si autem ¶ compræsentatus, vel certus contradictor esset absens tunc satis est eisdem citari ad Domum eorum solitæ habitationis, vel in ecclesia, seu ad valuas illius; ad hoc vt ecclesiæ citius provideatur, & sibi imputent, si in loco, vbi talis causa agitur, procuratorem non reliquerunt. Lambertin. de iure patronat. lib. 2. par. 2. quæst. 9. art. 2. Quod ¶

si per metum facta sit presentatio, potest ipse patronus id opponere, quia talis presentatio non tenet: quod est verum quando metus fuit causa talis actus. Alex. conf. 16. lib. 3. Ita ¶ etiam non valet presentatio facta ex impetu, vel iracundia. cap. auditis. ibi prorupit. de elect. Iracundia enim facit contractum non valere. l. quicquid calore. ff. de reg. iur. vide Firman. in tract. de Episcopo. par. prima lib. 3. quæst. 35. Nec ¶ minus valet presentatio clandestine facta. ad text. in cap. quia. propter. §. vlt. & ibi gloss. & Doctor. de elect. vt quia non sit facta coram habente instituere, quo casu non dicitur perfecta presentatio. Lambertin. vbi supra artic. 7. Potest ¶ etiam ¶ patronus quamuis non presentauit, nec fuit spretus, opponere defectum, vel vitium contra personam, vel aliud simile. cap. nulli; & cap. sequenti. de elect. lib. 6. Lambertin. vbi supra artic. 8. Insuper ¶ omnes etiam extranei admittuntur ad opponendum contra presentationem pro impedienda institutione, quia in edicto vocantur omnes,

- nes, qui se volunt opponere. dicto cap. vlt. de elect. lib. 6.
- 9 Quod si † quis ad impediendam institutionem opponat contra presentatum de notorio defectu, non potest postea poenitentia ductus à tali oppositione recedere, argumento text. in cap. ab eo, & in cap. si forte. de elect. lib. 6.
- 10 Verum si † populus potius de facto, quam de iure se opponat contra presentatum, quia nolunt illum in Rectorem, tunc si sit presentatus ad beneficium curatum talis populi, contradictio est admittenda si sit rationabilis ob timorem scandali: secus est in beneficijs simplicibus, in quibus nullum vertitur interesse populi. Lambertin. vbi supra. artic. 11. Paul. de Citadin. de iure patronat. par. 6. q. 19. Et est notandum, quod in faci-
- 11 ciendo † processu pro assequenda institutione sufficit talis qualis petitio, cum qua concordari possit sententia. Clement. saepe circa princip. de verbor. significat. & exceptiones † dilatoriae sunt repellendae, nisi essent necessariae pro legitimatione personarum. Cardin. in dicta Clement. saepe
- 13 pe col. 5. Nec † hoc casu requiritur litis contestatio. Clement. dispendiosam. & ibi Cardin. de iudic. & quod in summarijs non requiratur litis contestatio, probat Lambertin. vbi supra art. 12.
- 14 In hoc igitur † iudicio summario pro assequenda institutione publicato edicto, eiusque peremptorio termino elapso, in quo factae sint contradictorum oppositiones, & exceptiones, & facta aliqua responsione, quae loco litis contestationis habeatur, dandus est vtrique parti terminus ad probandum incumbens: ita habetur in dicta Clement. saepe. ibi terminum dare possit. Et ita in praxi seruetur
- 15 Pisis †, vbi secundum constitutiones synodales Pisanas datur terminus ad probandum triginta dierum utilium, quo termino durante possunt presentari articuli, positiones, exceptiones, acta, iura & munimenta, quibus partes uti volunt: de quibus habetur in dicta Clement. saepe. §. & quia positiones, & ibi gloss. & ibidem in §. citationem vero habetur, quod etiam in tali
- 16 causa † debet praestari iuramentum-

mentum calumniæ, & de veritate dicenda. vide Rocch. de Curte, de iure patronatus

in verbo competens alicui. quæst. 14. col. 2.

CAPVT QVINTVM.

Quomodo probetur ius patronatus antiquum.

SVM M A R I V M.

- 1 Ius patronatus antiquum probatur per instrumenta, & per authenticas scripturas. & num. 6.
- 2 Ius patronatus quomodo probetur.
- 3 Exemplum in probando iure patronatus.
- 4 Illustrissimus Cardinalis Lantes patronus Capellaniæ SS. Simonis, & Iudæ.
- 5 Descendentia quomodo probetur.
- 7 Quasi possessio per tempus immemorabile continuata prodest.
- 8 Concil. Tridentin. Sessione vigesima quinta de reformat. capitulo nono iubet ius patronatus probari ex fundatione, vel dotatione.
- 9 Quasi possidens ius patrona

tus non tenetur probare descendentiam.

- 1 Ius patronatus † antiquum est difficilis probationis, immo impossibilis: tamen probari potest per instrumenta, vel alias authenticas scripturas. Lambertin. de iure patronatus, lib. 2. par. 2. quæst. 10. art. 4. & quomodo † probetur ius patronatus, tradit Rota Rom. in nouissimis. lib. 3. Decis. 1372. nu. 1. & Deci. 1014. & 254. dicto lib. 3. tradit Illustrissimus Card. Tusc. pract. conclus. iuris in littera I. conclus. 617. traditur etiam in praxi Archiepiscopali Leonis par. 2. cap. 21. de iure patronatus. num. 1. 2. & 3. vide Farinacium tomo primo & 2. partis secundæ. Decis. 360. 374. 548. 541. 694. 146. 235. & par-

& parte prima, tomo primo, & secūdo. Decif. 333. 222. 224. 481. 211. 77. & 518. & Card. Mantic. Decif. 208. & 244. & Cardin. Seraphinum. Decif. 1141. 1120. & 1103. Exem-
 3 plum † fit, agitur de Capellania sanctorum Simonis, & Iudæ existente in Primatiali ecclesia Pisana fundata anti-
 quitus ab Illustr. Viro Domino Petro Lante, Patritio Pisano, de quo extat sepulchrum in ecclesia sanctæ Mariæ de
 Araceli Romæ. Nam ex illis scripturis apparebit tantum dictum Dominum Petrum fundasse, construxisse, & dota-
 tasse dictam Capellaniam, cum consensu Ordinarij: & cum dictæ scripturæ sint anti-
 quæ tercentorum, seu quingētorum annorum, esset probanda descendencia proueniens à dicto Domino Petro, quæ descendencia in antiquis probatur leuioribus probatio-
 nibus. tradit Marc. Ant. Genuen. Episcopus Hernien. in sua praxi Curie Archiepisc. Neapol. cap. 82. num. 1. varia de iurepatronat. quæ descendencia verificatur in Illu-
 4 strissimum, & † Reuerendissimum Dominum Marcellum

Praxis Iurispatron.

Lantem sanctæ Romanæ ecclesiæ Cardinalem amplissimum, & in Illustrissimum Dominum Marc. Anton. eius fratrem Marchionē Turris Andree, & in Illustrissimum Dominum Federicum Lantem, & alios nobiles de dicta familia. Nec regulariter † probari poterit talis descendencia, per tot ætates, cum antiqua ignorētur nomina, præsertim Pisis, vbi iniuria temporum deperditæ sunt scripturæ, & documenta, esset enim probandum quomodo ab illo primo fundatore dictum iuspatronatus deueniret in antecessores dictorum Nobilium, nunc viuentium, & consequenter ad hos Dominos nūc viuentes. Cum ergo dicta Capellania reperiatur fundata à dicto Domino Petro, & nunc pertineat ad dictos Dominos de dicta familia, vrgentissima erit præsumptio per legitimas ætates ad eosdem Dominos nūc supersites peruenisse: & de modo talis probationis vide Abbat. in consil. 54. par. 1. & consil. 102. par. 2. Concurrunt enim antiquitas facti, & etiam continuatio eiusdem familiæ, iun-

O ta

Ita probatione famæ etiam
 per testes de auditu. Ex qui-
 bus dictum iuspatronatus an-
 6 tiquum † probabitur: quod si
 nulla appareat fundatio, præ-
 sumitur acquisitum iuspatro-
 7 natus, ex aliquo titulo habi-
 li, & tunc sufficit † quasi pos-
 sessio tanti temporis, cuius ini-
 tij memoria non extet, conti-
 nuata ab antecessoribus suis
 in eum. Hodie autem serua-
 8 tur Concil. † Trident. Sess. 25.
 de reform. cap. 9. vbi decretū
 est, quod in probando iurepa-
 tronatus probetur illius titu-
 lus ex fundatione, vel dota-

tione, ex authen. documento,
 & alijs iure requisitis, siue
 etiam ex multiplicatis præ-
 sentationibus per antiquissi-
 mum temporis cursum, qui
 hominum memoriam exce-
 dat, alias secundum Iuris di-
 spositionem. vide Dec. con-
 fil. 174. num. 4. & Card. Man-
 ticam Decis. 198. 208. & 318
 9 Rot. Rom. Et existens † in
 quasi possessione Iuris præsen-
 tandi non tenetur probare
 descendentiā. Cardinalis
 Seraphinus Decision. 1103.
 1141. numero 11. 1232. &
 1367.

CAPVT SEXTVM.

Quomodo probetur iuspatronatus modernum.

SYMMARIVM.

1 *Iuspatronatus modernum
est facilis probationis.*

1 **I**uspatronatus † modernum
est facilis probationis. Nā
satis est probare beneficium,
fuisse fundatum, constructum,
& dotatum de consensu Ordi-

narij, puta à Lothario, & à Lo-
 thario peruenisse in Renatum
 tanquam hæredem vniuersa-
 lem dicti fundatoris, vel eius-
 dem donatarium ex legitima
 donatione, & alia probanda
 erunt, posita per Lambert. de
 iurepatronat. lib. 2. par. 2.
 quæst. 10. art. 5.

CA-

CAPVT SEPTIMVM.

Quasi possessio iurispatronatus, seu Iuris præsentandi quomodo probetur.

SVMMARIVM.

- 1 *Quasi possessio iurispatronatus est facilioris probationis.*
- 2 *Concil. Tridentin. Sessio vigesimaquinta de reformat. cap. 9. requirit multiplicatas præsentationes per tempus im memorabile.*
- 3 *Stylus articulandi in praxi pro quasi possessione probanda.*
- 4 *Forma probandi quasi possessionem iurispatronatus.*
- 5 *Super singulis dictis singuli formantur articuli.*
- 6 *Quasi possessio iurispatronatus ex quibus dignosci possit.*

Facilior modus † probandi, & obtinendi in iure patronatus, est probare quasi possessionem iurispatronatus, seu Iuris præsentandi, & ideo quamuis aliquis se dicat,

& asserat patronum, si postea probet se esse in quasi possessione Iuris præsentandi, obtinebit. Talis autem quasi possessio probari potest per instrumenta præsentationum, & institutionum, vel quia patronis facta sunt solita fieri habentibus tale Ius. ad nota ta in cap. si vero. de iure patronat. & secundum dicta in cap. consultationibus. de iure patronat. & Concil. Tridentin. † Sess. 25. de reform. c. 9. requirit multiplicatas præsentationes per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat. vide Farinaccium parte prima, tomo primo, & secundo. Decif. 615. 195. 222. 224. 347. & de probatione huius quasi possessionis, vide Card. Mant. Decif. 208. Rot. Rom. & Praxim Archiepiscopalem.

Leonis par. 2. cap. 21. de iurepatronat. num. 1. & sequentibus, & Mascardum de probationibus. concl. 1217. Quare † stylus articulandi in pra-

3 xi erit huiusmodi, quem etiā ponit Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 2. quæst. 10. artic. 6.

4 Comparet † Nicolaus Mazzolius clericus Pisanus præsentatus ad Capellaniam sancti Ioannis Chrysostomi sitam in Primatiali ecclesia Pisana, & pro verificatione Iurium suorum principallium patronorum dictæ Capellaniæ existentium in pacifica quasi possessione iuris præsentandi ad dictam Capellaniam: & breuiter dicit se fuisse, & esse præsentatum ab Illustr. Domino Ioanne de Riccis Patritio Florentino patrono dictæ Capellaniæ, & existente in pacifica quasi possessione Iuris præsentandi ad dictam Capellaniam quando vacare contingit: quæ Capellania fundata fuit, constructa, & dotata ab Illustrissimo, & Reuerendissimo Domino Domino Iuliano de Riccis Archiepiscopo Pisano, &

post mortem dicti Illustrissimi Domini dictum iurepatronatus, deuenit in Petrum de Riccis, qui ad dictam Capellaniam vacantem præsentauit Presbyterum Franciscum de Vbertinis, qui fuit institutus, dictamq; Capellaniam per multos annos pacifice possedit: postea peruenit dictum iurepatronatus in Carolum filium dicti Petri, qui ad dictam Capellaniam vacantem per mortem dicti Francisci præsentauit Presbyterum Tiburtium Grillettum, qui fuit institutus: demum dictum iurepatronatus peruenit in Dominicum filium dicti Caroli, qui ultimo loco ad dictam Capellaniam vacantem per obitum dicti Tiburtij, præsentauit Presbyterum Iulium de Braccis clericum Pisanum, qui etiam fuit institutus: demum Petrus dicti Dominici filius, & hæres ad eandem Capellaniam vacantem per obitum dicti Iulij præsentauit dictum Compantem: & hæc omnia probantur per instrumenta authentica. Et super † singulis superioribus dictis singuli poterunt for-

formari articuli, & ex quibus
6 dignosci † possit quasi posses-
sio iuris presentandi ad be-

neficiam: vide Decif. Rot.
Roman. lib. 3. in nouissimis
Decif. 680.

CAPVT OCTAVVM.

Quomodo probetur presentatio, & institutio.

SVMMARIVM.

- 1 Presentatio probatur per instrumenta, ita & institutio.
- 2 Et per litteras institutionis sigillatas.
- 3 Et sufficit sigillum Ordinarij.
- 4 Et probanda est consuetudo, qua fides adhibetur talibus litteris.
- 5 Cautela est facere instrumentum presentationis, & aliud institutionis.
- 6 Patronus esse quis non probatur, si tanquam patronus fuit honoratus.
- 7 Ius patronatus probatur per litteras antiquas in lapidibus incisas.
- 8 Sed quo ad primum fundatorem ibi nominatum.
- 9 Litteræ antiquæ incisæ in Praxis Iurispatron.

lapidibus, quando, & quomodo probent.

IN materia probationis iurispatronatus, & iuris presentandi probatur presentatio, & institutio † sequuta, per instrumenta successiue facta, si in authentica forma producantur: & ita procedunt notata in cap. si vero. de iure patron. quæ instrumenta debent esse celebrata cum notario, & testibus. Item
2 per † litteras institutionis ipsius Ordinarij cum suo sigillo authentico probatur, si adfint testes cum subscriptione notarij. Et si litteræ Ordinarij sint † confectæ cum suo sigillo tantum, probant, si talis extet consuetudo. Bald. in rubr. colum. penult. C. de

O 3 fide

fide instrum. Quapropter si
 4 hæc ꝑ articulentur, ponatur
 etiam, quod talis extat con-
 suetudo, nempe, quod litte-
 ris huiusmodi cum solo figil-
 lo detur plena fides, & quod
 pluries, vel saltem bis ita fue-
 rit iudicatum, & in contra-
 dictorio iudicio obtentum.
 Sed cautela est in praxi ser-
 5 uanda ꝑ hæc, facere instrumen-
 tum cum notario, & testibus
 de ipsa presentatione, & aliud
 simile instrumentum super
 institutione; de quibus vide
 Lambertin. de iurepatronat.
 lib. 2. par. 2. quæst. 10. arti-
 culo 4. & 7. Nec ad proban-
 6 dum quem ꝑ esse patronum
 sufficit probare illum fuisse
 honoratum tanquam patro-
 num in processionibus, & in
 alijs, quia in specie debet
 probari quasi possessio iuris
 præsentandi. Lambertin. ubi
 supra artic. 8.

Probatur etiam iuspatrona-
 7 tus per ꝑ litteras antiquas in-
 cisas in lapidibus positas in

Campanili, vel in Ecclesia,
 stante temporis antiquitate,
 & nisi contrarium appareat.
 Rocch. de Curte. de iurepa-
 tron. in verbo honorificum.
 in fine. colum. 50. Quod pro-
 8 cedit ꝑ quo ad primum illum
 fundatorem tantum nomi-
 natum in dictis lapidibus,
 quia quo ad descendentes
 probanda erit descendencia,
 nisi in dictis lapidibus dice-
 retur iuspatronatus esse illo-
 rum, de familia Gualandorū
 nobilium Pisanorum, vel de
 alia familia, quia hoc face-
 ret pro illis de tali familia
 superstitibus, nisi contra
 eos esset legitime præscri-
 ptum. Lambertin. ibidem.
 9 art. 9. Et quando ꝑ litteræ
 antiquæ incisæ in lapidibus
 probent, vide Felin. in cap.
 cum causam. colum. 3. de
 probat. & quod probent ius-
 patronatus, & Ecclesiæ con-
 secrationem, probat Dec. con-
 sil. 135. col. 3.

CAPVT NONVM.

Quæ exceptiones proponi possint contra probationes iurispatronatus, & iuris præsentandi, & de processus publicatione.

SUMMARIVM.

- 1 Excipere quæ possint contradictores contra presentatum, & presentantem.
- 2 Exceptio, quod presentans non sit de familia fundatoris.
- 3 Vel quod non interuenit consensus ordinarij in fundatione.
- 4 Compatroni possunt esse testes in probando iurepatronatus.
- 5 Patronus, qui presentauit non potest esse testis in probando iurepatronatus.
- 6 Processus publicatio fieri debet.
- 7 Sed eius ommissio non vitiat.
- 8 De processus publicatione notanda.

1 **H** Actenus † visum est, quomodo Actor in

hoc Iudicio possit probare iurispatronatus, & ius præsentandi, eorumque quasi possessionem. Nunc videamus quomodo contradicentes possint excipere contra prædictas probationes: & distinguendum est, quod aut sumus in probatione iurispatronatus antiqui, aut moderni; Primo † casu contra probationem iurispatronatus antiqui possunt contradictores excipere, illum, qui præsentauit non esse de illa familia, cuius se esse asserit, sed illud cognomen sibi assumpsisse, vt aliquando accidit, & iura patronatus vsurpantur; vel excipere, quod nunquam Antecessores illius, qui præsentauit, fuerunt in quasi possessione dicti iurispatronatus, seu iuris præsentandi, vel quod scri

ptura ex aduerso exhibitæ nõ sunt validæ, neque autenti-
cæ, vel quod priuilegium al-
legatum non est legitime
3 scriptum seu signatum. Se-
cundo casu contra probatio-
nem iurispatronatus moderni
possunt contradictores exci-
pere plura, nempe non in-
teruenisse consensum Ordi-
narij in fundatione, constru-
ctione, seu dotatione eccle-
siæ; vel interuenisse consen-
sum illius, qui non habebat
huiusmodi facultatem; vel
quod fundator non poterat
acquirere iurispatronatus, quia
erat hæreticus, vel crimino-
sus talis, qui erat iurispatro-
natus incapax: & si fundetur
probatio iurispatronatus su-
per præscriptione, poterit ex-
cipi contra eam de inuali-
do titulo, de mala fide, & de
alijs, vel aliter, prout late
ponit Lambertinus de iure-
patronatus lib. 2. p. 2. q. 10.
4 art. 10. & in probando iur-
repatronatus possunt esse te-
stes compatroni, nisi per hoc
probarent ius suum, consan-
guinei, & familiares, cum
alias tales familiares admit-
tantur, vt per Abb. post gloss.
in cap. cum dilectus, de cle-

ric. non residen. & notatur in
cap. litteras de præsumpt. Fe-
lin. in cap. insuper de testib.
5 Quo autem † ad merita, vel
demerita præsentati non ad-
mittitur patronus præsentis,
quia ex hoc recipit commo-
dum conseruandi, vel acqui-
rendi quasi possessionem, &
prædicti, vt testes admittun-
tur, quia ad probandas de-
scendentias per eos notas fa-
cilis deponunt, illisq; fides
adhibetur, secundum tamen
personarum, qualitates, vt
per Doct. in cap. quoties.
de testib. & per Lambert. vbi
supra artic. 12. Denique tali
6 processu terminato illius pu-
blicatio testium, instrumetorum,
& gestorum productorum
feri poterit ad hoc, vt partes
scire possint an velint cedere,
vel contendere. gloss. in clem.
sepe. in verbo, non obstate. de
7 verb. signif. Omissio † tamen
talis publicationis non vitiat
hunc processum. vide Abb. in
c. cum I. & A. num. 10. de re
iudic. Et de tali publicatione
8 † processus, vide Rot. Rom.
de testib. in nouis. decis. 13.
& Lambertin. vbi supra ar-
ticulo 13.

CAPVT DECIMVM.

In tali causa possunt reprobari testes.

SVMMARIVM.

- 1 *Quæ fiunt post publicationem processus.*
- 2 *Repulsæ testium fiunt in iudicio, quo petitur institutio.*
- 3 *Testes an possint reprobari post publicationem processus.*
- 4 *Testes reprobatorij an possint per alios testes reprobari.*

Nunc videndum est de his, quæ fiunt post processus publicationem; ideoque notandum est in hoc iudicio post dictam publicationem posse reprobari testes, & sic potest fieri processus repulsæ testium respectu personarum; vel respectu dictorum per eos: qui processus si omitteretur immineret

præiudicium, quod non esset reparabile in causa appellationis. ad ea, quæ dicit Abb. in cap. 1. de exception. & in cap. cum l. & A. de re iudicata. Et quot testes requirantur ad reprobandum testes partis aduersæ, vide Abb. in cap. series. de testibus. Et nunquid possint post publicationem reprobari, ponit. Abb. in cap. præsentium. de testibus. Et de hac materia, & nunquid testes reprobatorij possint per alios testes reprobari, vide Abb. in capit. licet dilectus. & ibi Felin. de testibus. & Lambertin. de iure patronat. libro 2. parte secunda, quæstione 11. articulo primo.

CA-

CAPVT VNDECIMVM.

In huiusmodi iudicio non est necessaria conclusio in causa.

SUMMARIVM.

- 1 Conclusio in causa non est necessaria in iudicio, quo petitur institutio.
 - 2 Conclusio in causa in beneficialibus non est necessaria.
 - 3 Si tamen fiat, non potest reuocari.
 - 4 Conclusio in causa quomodo fiat, & quando dicatur conclusum in causa.
 - 5 De dicta conclusione in causa in beneficialibus.
 - 6 In praxi non fit conclusio in causa in iudicio institutionis.
- 1 **C**onclusio in causa † in hoc iudicio non requiritur, nec est de substantia, ita habetur in Clem. saepe. circa finem. & ibi glos. in verbo, conclusione. & ibi etiã Card. de verb. significat. In
- 2 beneficialibus enim † non est

necessaria conclusio in causa. Rot. Roman. de testibus. in nouis. decis. 1. incipiente, si post conclusionem. Si tamen fit facta, seruanda erit per regulã, quod potui nolui, quod volui adimplere nequiu. ca. quoniam Abbas. de officio deleg. Neque à parte † tunc potest reuocari, nisi Iudice volente, qui Iudex etiã post dictam conclusionem potest recipere probationes etiã inuita parte, præsertim vbi vertitur periculum animæ. vide Cappellam Tholosanã decis. 14. num. 3. Felin. in cap. cum dilectus. num. 13. & 14. & num. 27. & sequentibus. de fide instrumen. Lambertin. de iure patron. lib. 2. parte 2. quæst. 11. artic. 2. & Felinus vbi supra ponit, quando † dicatur conclusum in causa, & quomodo talis conclusio fiat; & de conclusione

5 sione † in beneficialibus, vide etiam Rot. Roman. de probat. in antiquis. decis. 1. incip. nota, quod postquam est conclusum. Et in praxi

6 pluries † obtinui in contradictorio iudicio in beneficialibus non esse necessariam conclusionem in causa.

CAPVT DVODECIMVM.

In tali iudicio necessaria est sententia diffinitiuā,
& ab ea potest appellari.

SVMMARIVM.

1 Sententia diffinitiuā in iudicio ad obtinendam institutionem est necessaria.

2 Et ferenda est in scriptis.

3 Et potest concipi in personam principalis, siue eius procuratoris.

4 In causa criminali, & matrimoniali sententia concipitur in personam principalis.

5 Institutio habet vim sententię diffinitiuę.

6 Si facta sit discussio negotij.

7 Institutio habet vim interlocutoria, si facta sit per simplicem informationem.

8 Appellari potest à sententia institutionis.

9 Praxis circa sententiam institutionis, & circa appellationem.

10 Sententia institutionis transit in iudicatum, si appellatio non sit interposita, vel non prosecuta.

11 Aliquando proceditur per viam Euangelicę denunciationis.

12 Patronus obtinens sententiam contra patronum totum ius acquirit.

13 Sententia lata contra presentantem præiudicat presentato scienti, & patienti.

14 Res inter alios iudicata, quando alij noceat, vel non.

15 Exceptio rei iudicata nocet solum illis personis, inter quas lata est.

16 Res

16 *Res iudicata nocet solum illis personis, inter quas lata est.*

17 *Sententia lata in actionibus præiudicialibus quando faciat ius quo ad omnes.*

1 **I**N huiusmodi iudicio terminando sententia diffinitiva est necessaria. clem. sæpe. de verb. significat. ibi sententiam vero diffinitivam, vbi glos. in verbo, in scriptis, notat sententiam huiusmodi
 2 proferendam esse in ¶ scriptis, in qua sententia potest fieri condemnatio expensarum factarum à victore contra victum, & illarum executio concedi. Rocch. de Curte. de iurepatr. in verbo. competens alicui. q. 23. col. 3. & habetur in c. finem litibus, de dolo, & contum. tradit Lamber. de iurepatr. lib. 2. p. 2. q. 11. art. 3.
 3 & sententia ¶ in hoc casu potest concipi in personam principalis, siue eius procuratoris. c. querelam. & ibi Abb. n. 10. de elect. secus in ¶ causa matrimoniali, & criminali, vel simili, in quibus sententia fertur in personam principalis duntaxat, non autem eius procuratoris. Et est notandū,

5 quod institutio, seu confirmatio ¶ habet vim sententiæ diffinitivæ, quando ad causam comparet contradictor, & proceditur cum causæ cognitione. Nam eo casu dicitur proprie sententia diffinitiva, præsertim si cognoscatur de iuribus præsentantium, quia cognosceretur tunc verus patronus, qui pro se sententiam habuit. ad dicta per Abb. in c. ex litteris. & in c. si vero. in fine. de iurepatr. Idem erit, si
 6 nullus ¶ sit contradictor; sed superior ex officio discussit negotium cum causæ cognitione. Si autem hæc discussio facta sit à superiore per simplicem informationem, de qua loquitur Abb. in c. constitutis. il. secundo. n. 14. de appellat. hoc casu servata forma. c. vlt. de elect. lib. 6. ¶ institutio
 7 habebit vim sententiæ interlocutoria, prout declarat Lamber. vbi supra. art. 4. vide Farinac. parte 2. tomo 1. decis. 522. n. 1. large tamen poterit & hæc dici sententia diffinitiva, cum negotium, de quo agitur, diffiniat. ad tex. in l. 1. ff. de re iudic.

8 à ¶ tali sententia institutionis quo-

quomodolibet lata appellari potest. dicto cap. constitutis. il secondo. de appellat. & c. pastoralis. de iure patron. sed dictæ appellationi nõ est deferendum, ne per eam impediat possessio talis instituti. Lamber. vbi supra. art. 5. sed in praxi vidi ¶ seruari talem sylum, nempe quando adest contradictor, & proceditur cum causæ cognitione, Iudex profert sententiam declarando præsentatum fuisse, & esse instituendum, & facta parti notificatione, & tráfacto decedendo, & non interposita appellatione proceditur ad institutionem: aliquando etiã Iudex profert sententiam declarando præsentatum fuisse, & esse instituendum, & eodem tempore instituit vnico contextu. Verum si appellatione ¶ non sit interposita, vel fuit interposita, sed non prosequuta, sententia institutionis transit in iudicatum; ita Card. in cap. consultationibus. de iure patron. Rocch. de Curte vbi supra. q. 22. col. 1.

¶ Quod si ¶ sententia transitum fecerit in iudicatum, poterit pars si foueat bonum, ius agere contra eum, qui ob-

tinuit, per viam euangelicæ denunciationis. Abb. in cap. ad audientiam. il secondo. numero 11. & 12. de rescript. Lamber. vbi supra. art. 6. Si vero sententia ¶ lata sit contra patronum ad fauorẽ alterius patroni, tunc totum ius patronatus, & ius præsentandi obtinenti acquiritur, & accrescit, non quod proprie aliquid accrescat, cum tale ius diuidi non possit; sed quia non decrescit. Bald. in cap. quanto. num. 9. de iudic.

¶ Adnotes etiam, quod ¶ si sententia lata sit contra præsentantem, præiudicat præsentato scienti, & patienti ob connexitatem iuris inter eos existentis, & è contra sententia lata contra præsentatum præiudicat præsentanti scienti, & patienti. vide Abb. in cap. quamuis. num. 20. 21. & 22. de re iudic. Et quando ¶ res inter alios iudicata, noceat alijs, vel non, & præsertim inter personas connexas, vide Abb. vbi supra, & ibidem Felin. qui ponit quando sententia lata contra subditum noceat Domino, & è contra.

¶ Item quando quæritur ¶ an
ex-

exceptio rei iudicatæ alteri
 noceat nec ne, inspiciendum
 est, an sit idem corpus, ea-
 dem quantitas, idem ius, ea-
 dem causa petendi, & eadem
 conditio personarum, quæ ni-
 si omnia concurrant alia res
 est. l. cum quæritur. l. quanti-
 tas, & l. & an eadem. ff. de
 except. rei iudicat. Et regula-
 riter res ꝑ iudicata non nocet
 nisi illis personis, inter quas
 lata est, & in illis causis, su-
 per quibus actum est, & eo
 modo, quo actum est. l. 2. C.
 quib. res iud. non noc. & l. 1.
 C. res inter alios actas, vel
 iudicatas alijs non nocere.
 Hostiens. in sua summa in-
 tit. de re iudic. in vers. qui-
 bus noceat, vel non noceat

res iudicata.

Et in actionibus præiudi-
 cialibus ad hoc, vt sententia
 lata faciat ꝑ ius, quo ad om-
 nes sex requiruntur. Primum,
 quod sit legitimus petitor, &
 contradictor. Secundū, quod
 interuenerit plena defensio.
 Tertium, quod sententia fue-
 rit lata verbis affirmatiuis.
 Quartum, quod nō fuerit de-
 tecta collusio. Quintum,
 quod verè causa sit præiudi-
 cialis. Sextum, quod fuerit
 principaliter discussum. Are-
 tin. in §. præiudiciales num. 6
 vbi las. num. 28. Instit. de
 action. Vide Alex. cons. 21.
 col. 1. lib. 1. Cephal. cons.
 307. num. 78. & cons. 442.
 num. 49.

LIBER DVODECIMVS,

In quo declaratur materia
institutionis.

CAPVT PRIMVM.

Quid sit institutio.

SVMMARIVM.

- 1 *Institutio propria quid sit.*
- 2 *Institutio large sumpta, continet inuestituram, & immissionem in possessionem.*
- 3 *Institutio, collatio, ordinatio, & confirmatio in quibus differant.*

1 **I**nstitutio † propria, per quam presentatus à patrono instituitur, dicitur translatio iuris non libera à Superiore facta, ex qua plenum ius datur instituto, ita Abb. in cap. auctoritate. num. 7. de institut. quod sit iuris translatio, probat gl. in cap. 1.

de regul. iur. lib. 6. est translatio non libera, quia Superior velit nolit, tenetur presentatum idoneum instituire. cap. pastoralis. & c. quod autem. de iure patron. & cap. decernimus. 16. quæst. 7. Institutio † tamen large, & in genere sumpta continet inuestituram, immissionem in possessionem, & institutionem auctorizabilem, quæ datur ab Archidiacono. cap. ad hæc. de offic. Archidiacon. continet collationem, omnem modum providendi, & omnem canonicum titulum. gloss. in dicto cap. 1. vbi Dyn. Ioan. Andr. & Petr. de Anchar. & refert Lam-

224 Pars II. Lib. XII. Cap. II.

Lamber. de iurepatron. lib. 2. par. 3. quæst. 1. art. 1. Sed in casu nostro de institutione in specie sumpta tantum tractatur, quæ cadit super præsentatione facta à patrono. Et

3 in quibus † differant electio, nominatio, postulatio, præsentatio, confirmatio, institutio, ordinatio, & collatio. ponit Abb. in dicto cap. auctoritate de institut.

CAPVT SECVNDVM.

Instituendi potestas regulariter penes Episcopum residet, seu eius Vicarium.

SVMMARIVM.

1 Episcopus solus de iure communi potest instituere.

2 Nec requiritur consensus Capituli.

3 Inferior potest instituere ex privilegio, ita & Vicarius.

4 Episcopus potest delegare facultatem instituendi.

5 Collatio, & præsentatio ante vocationem non possunt delegari.

6 Capitulum, seu eius Vicarius sede Episcopali vacante potest instituere.

7 Episcopus ille instituit, coram quo fuit facta præsentatio, quando ecclesia est in confinis duarum Diocesium.

8 Delegatus ad ordinandam ecclesiam ad præsentationem, patroni debet operari, ut habens instituere instituat.

9 Beneficialis causa cognitio si alicui committatur, est etiam commissa collatio, & institutio.

I DE iure communi † solus Episcopus potest præsentatos instituere. cap. ex frequentibus. de institut. cap. 1. de institut. lib. 6. cap. cum satis. de offic. Archidiacon. Clement. plures. de iurepatron. & in pluribus Capitulis tituli de iurepatronat. Abb. in cap. cum ecclesia Vulterrana. columna 3. de elect. Dec. consil.

fil. 121. quod limita secundum Felin. in cap. cum venerabilis. num. 32. & sequentibus de exception. potestq; solus Episcopus instituere absque consensu Capituli. Cardin. in Clem. prima de supplen. neglig. Præl. num. 11. & sequentibus. quod probatur in cap. nobis. de iurepatr. vbi dicit text. præsentationem esse faciendam Episcopo, nec de Capitulo mentionem facit, & Episcopus habet intentionem fundatam super omnibus beneficijs suæ Dioecesis. Cardinalis Seraphinus decis. 1353. num. 3. Ideo & ab Episcopo solo fieri debet institutio, & ita servatur in praxi, & de consuetudine, qua stante tenet institutio. cap. non est de consuetud. lib. 6. Potest autem Inferior & instituere absque Episcopo ex privilegio, vt est in Capitulo Pisano. Eandem potestatem instituendi habet Vicarius Episcopi habens generale mandatum, ita colligitur ex dicto cap. ex frequentibus, & notatur in cap. vlt. de offic. Vic. lib. 6. in gloss. in verbo non possunt, vbi Archidiac.

Praxis Iurispatron.

& Domin. tradit Sbrozius in suo tractatu de offic. Vicarij. lib. 2. quæst. 11. vbi num. 13. testatur hanc esse communem opinionem. Et ita in praxi servatur, & tenet vsus communis. Quæ instituendi facultas potest ab Episcopo specialiter delegari etiam ante vacationem: & ratio est, quia institutio fit coacte ad præsentationem patroni, & cessat votum captandæ mortis. Ioan. Andr. & Domin. in cap. si confirmationem. de elect. lib. 6. Non potest tamen delegari collatio, nec præsentatio ante vacationem ob dictum votum captandæ mortis. Abb. in cap. vlt. de concess. præben. Sede autem Episcopali & vacante Capitulum, seu eius Vicarius potest instituere. cap. 1. de institut. lib. 6. Calderin. cons. 3. de iurepatron. Abb. in cap. cum olim. de maior. & obediens. quamuis non possit conferre beneficia, quæ solet conferre Episcopus. dicto cap. 1. & cap. vnico ne sede vacante. libro 6. tradit Quaranta in sua summa Bullarij, in verbo Capitulum sede vacante, versiculo nono quæro. Et si ec-

P cle-

7 | elesia † patronata fit in con-
 finibus duarum Diocesium,
 8 | Episcopus ille instituet, co-
 ram quo facta fuit præsentatio,
 9 | supra dictum est in libro
 octavo. cap. 8. Verum si Pa-
 8 | pat̄ deleget alicui, vt ad præ-
 sentationem eius, quem esse
 patronum nouerit ordinet ec-
 9 | clesiam, talis Delegatus non
 poterit præsentatum institue-
 re, sed tantum debet de-
 clarare, vt instituat ille, qui
 habet auctoritatem instituen-
 di; ita habetur in cap. super
 eo. de offic. delegat. Rocch.
 de Curte, de iurepatronat. in
 verbo competens. quæst. 33.
 Ideoque talis delegatus po-
 test mandare habenti insti-
 tuere, vt instituat, & ordinet
 ecclesiam, & vide Barbatiam
 in dicto cap. super eo. col. 7.

& ibi Innoc. Abb. & alios di-
 centes talem delegatum pos-
 se instituere si consentiat ha-
 bens ius instituendi, vel non
 contradicat: sed contra di-
 ctum text. in dicto cap. super
 eo, opponitur de text. in Cle-
 ment. auditor de rescript. vbi
 habetur, quod quando com-
 mittitur † alicui causæ bene-
 9 | ficialis cognitio, committitur
 & collatio, ergo & institutio.
 Ad obiectum dicas dictam
 Clement. auditor, loqui tan-
 tum in collatione: non in in-
 stitutione, & non corrigere
 text. in dicto cap. super eo. ita
 Abb. in dicto cap. super eo,
 & Cardin. in dicta Clement.
 auditor: & de his late Lam-
 bertin. de iurepatronat. lib. 2.
 parte 3. quæstione 1. articu-
 lo nono.

CAPVT TERTIVM.

Ius instituendi potest competere etiam Prælati
 inferioribus.

SUMMARIUM.

1 | Ius instituendi potest com-
 petere etiam Inferiori.

2 | Institutio auctorizabilis an
 possit competere Inferiori, du-
 bium est.

3 | De-

- 3 Deuolutio fit ad habentem instituere, si patronus non presentauit, vel presentauit indignum.
- 4 Capitulum Pisanum habet institutionem certorum beneficiorum.
- 5 Concil. Trident. Sess. 14. de reform. cap. 12. ubi hodie facultas instituendi Episcopo tantum reseruari debet.
- 6 Patronus secundum ius tenetur presentare coram Episcopo.
- 7 Laicus potest instituere ex Papæ priuilegio.
- 8 Vel ex consuetudine, seu ex prescriptione.
- 9 Patronus potest ad tempus clericum ponere, & deponere cum consensu Episcopi.
- 10 Laicus non potest destituere, etiam si possit instituere.
- 11 Inferior habens ius instituendi non habet ius destituendi.
- 12 Capitulum Pisanum habet ius instituendi, & destituendi.
- 13 Religiosi si frant patroni, attamen non poterunt instituere.
- 14 Abbas habens Ecclesias sibi pleno iure subiectas, in eis habet etiam ius instituendi.
- 15 Institutio ad quos pertineat

regulariter.

- 16 Institutio ibi cadit, ubi cadit presentatio.

1 **I**Vs † instituendi potest competere etiam inferioribus Prælati ex causa speciali, nempe ex priuilegio, ex prescriptione, seu ex consuetudine. cap. 2. & cap. 3. de institut. Cardin. in cap. cum uenissent. de institut. sed † institutio auctorizabilis, per quam tribuitur potestas exercendi curam, an possit spectare ad Inferiorem Episcopo, nisi Episcopi accedat assensus, dubium est, ut notatur in cap. cum satis. de offic. Archid. Et ad talem habentem † ius instituendi, etiam si sit inferior fit deuolutio prouisionis, si patronus non presentauit, vel indignum scienter presentauit: quæ institutio potest pertinere ad Inferiorem ex dispositione Fundatoris; quia in limine foundationis cum Episcopi consensu fit reseruata institutio Inferiori. Abb. in cap. nobis. de iure patronat. tradit Lambertin. de iure patronat. lib. 2. par. 3. quæst. 1. art. 10. & ad † Pisanum Capitulum multorum beneficio.

rum spectat institutio, & adueniente vacatione instituit.

5 Hodie autem † ex dispositione Concil. Trident. Sess. 14. de reform. cap. 12. huiusmodi institutio Episcopo, & non alteri Inferiori referuari debet, & ibidem cap. 13. habetur, quod patronus † cessante priuilegio tenetur Episcopo presentare, ad quem institutio iure pertinet, alias presentatio ac institutio nullæ sint, ac esse intelligantur: & in praxi in beneficijs de nouo fundatis vidi seruari pluries: semper enim eorum institutio Illustrissimo Archiepiscopo Pisano fuit referuata.

7 Notandum † est etiam, quod etiam laico potest acquiri ius instituendi ex priuilegio Papæ. Cardin. in cap. nobis. §. cæterum. quæst. 6. de iure patronat. Lambertin. vbi supra art. 11. Quod ius † acquiri potest laico ex consuetudine etiam, seu præscriptione temporis immemorabilis, si fuerit per Papam approbata. Cardin. & Doctor. in cap. præterea il primo, de iure patronat. Lambertin. vbi supra art. 12. Et ad patronum potest † spectare presbyterum

ad tempus ponere, & depone, si retinuit dominium, & custodiam rerum donatarum ecclesiæ, vel hospitali de consensu Episcopi. Io. Andr. in cap. de monachis. col. 2. de præb. & ibi Card. quæst. 6. & Abb. quod procedit tantum in patrono ecclesiastico. dicto cap. de monachis, & Cardin. in Clement. prima de supplen. neglig. Præl. Et dato, † quod laicus habeat ius instituendi, non tamen habebit ius destituendi. Et si Prælati inferior habeat ius instituendi, non habet tamen ius † destituendi, nisi & hoc ius habeat ex Papæ priuilegio. Lambertin. vbi supra art. 14. Et Capitulum † Pisannum non solum habet ius instituendi, verum etiam ab antiquissimo tempore habet ius destituendi. Verum potest laicus instituere improprie, idest ordinare Priorem, seu Præfectum in Collegio laicali; sed talis non est institutio, de qua nos loquimur, vt dicit Lambertin. vbi supra art. 15.

13 Insuper † sciendū est, quod si aliquo legitimo titulo ad Religiosos, & Regulares exēptos peruenerit ius patronatus,

tus, non tamen ad eos transfuit ius instituendi: ita habetur in cap. cum seculum. de iurē patronat. & ibi Card. Sed Episcopus instituet siue alius inferior habens ius instituendi, ad notata per Cardin. in dicto cap. de Monachis. quæst. 7. & per Lamber. 14 vbi supra. artic. 16. Si vero † Abbas habeat aliquas ecclesias sibi pleno iure subiectas, in eis habebit etiam ius instituendi. cap. in Lateranen. &

ibi Doctor. de præben. Et ad 15 quos regulariter † pertineat institutio, vide Hostiens. in sua summa in tit. de institut. in vers. quis possit instituere, & in tit. de offic. Ordinarij. §. quid pertinet. & Dinum, Ancharan. & Ioan. Andr. in cap. primo de regul. iur. lib. 6. 16 Quæ institutio † regulariter ibi cadit, vbi cadit patroni præsentatio, quæ præsentatio vbi locum habeat, late supra dictum est.

CAPVT QVARTVM.

Institutio debet fieri post præsentationem seruata forma Iuris.

SVMMARIVM.

- 1 Institutio fieri non potest antequam fiat præsentatio.
 - 2 Et si ante fieret, per superuenientem præsentationem conuallidaretur.
- 1 Institutio fieri non potest antequam fiat præsentatio, præsertim cum ante institutionem seruanda sit forma Præsentationis iurispatroni.

ma text. in cap. ultimo. de elect. lib. 6. Requisita ad institutionem obtinendam, sunt, vacatio beneficij, existentia iurispatronatus, habitas præsentati, & præsentatio facta in tempore. vide Farinac. parte secunda, tomo primo. Decis. 337. num. 1. quod si ante † præsentationem fieret institutio, & postea subsequeretur præsentatio, conuallidaretur.

daretur dicta institutio per su-
peruenientem validitatem,
ex vi dictae presentationis. fa-
ciunt notata in cap. cura. de
iure patronat. ita potest intel-

ligi Bald. in l. ex placito. C.
de rerum permut. & in l. siue
initio. C. de codicill. vide
Lamber. de iure patron. lib. 2.
p. 3. quest. 2. art. 1.

CAPUT QUINTUM.

Institutio facta spreto patrono nunquid sit ip-
so iure nulla, an vero sit annullanda.

SUMMARIVM.

<p>1 Institutio facta spreto pa-
trono nulla est.</p> <p>2 Collatio Episcopi facta ipse
patrono ex post facto consen-
tienti valet.</p> <p>3 Institutio facta presente
patrono valet.</p> <p>4 Præsens & tacens habetur
pro consentiente.</p> <p>5 Taciturnitas habetur pro
consensu.</p> <p>6 Beneficium collatum tan-
quam deuolutum, cum non es-
set deuolutum, nulliter est col-
latum.</p> <p>7 Ratificatio patroni actum
conualidat.</p> <p>8 Collatio Episcopi facta ab-
sente patrono, qui postea præ-</p> | <p>sentauit, nulla est.</p> <p>9 Si tamen patronus postea
consentiat, valet.</p> <p>10 Collatio Episcopi nulla ali-
quando conualidatur.</p> <p>11 Collatio Episcopi non valet,
si deuolutio fiat ad inferiorem.</p> <p>12 Permutatio beneficiorum
sine consensu patronorum est
nulla.</p> <p>13 Collatio Episcopi valet spre-
to patrono, quando patronus
non potest præsentare quem
vult.</p> <p>14 Collatio facta à legato de-
latere spreto patrono ecclesia-
stico valet.</p> <p>15 Institutio facta ad præsen-
tationem patroni, qui ius pa-
tronatus donauit, non est ipso
iure nulla.</p> <p>16 In-</p> |
|--|---|

16 *Institutio quando fit spreto patrono, non refert utrum sit verus patronus, vel in quasi possessione iuris presentandi.*

17 *Institutio Episcopi facta spreto patrono potest a suo Vicario reuocari.*

18 *Collatio Episcopi praefertur si concurrat cum collatione Vicarij.*

19 *Institutio fieri potest etiam post mortem presentantium.*

20 *Patroni laici possunt varie intra debitum tempus.*

21 *Modus recognoscendi patronum est, quando post institutionem pronuntiatur patronus.*

22 *Casus, in quibus consensus patroni validat institutionem.*

23 *Patroni consensus habetur pro presentatione in permutatione, & resignatione.*

Institutio si fiat absque patroni presentatione, & patrono spreto, nulla est. cap. decernimus. 16. quaest. 7. facit tex. in cap. illud. vbi Hostien. & Abb. de iurepatron. idem Abb. in capit. ex insinuatione. de iurepatronat. An autem talis institutio sit ipso iure nulla, vel potius sit annullanda, ponas plures con-

clusiones cum Lambertin. de iurepatron. lib. 2. par. 3. quaestione 2. artic. 2. num. 7. & sequentibus.

2 Prima fit conclusio, quando Episcopus contulit beneficium patronatum ipsimet patrono ex post facto consentienti, & tunc valida est, secundum Abb in sua quaest. 5. incip. Augerio. in secundo dubio. num. 7. & ratio est, quia non potest dici facta sine consensu patroni, eo quia patronus assensum praestitit, licet ex post facto. vide Felin. in cap. cum Bertoldus. col. 4. de re iudicata.

3 Secunda fit conclusio, quando institutio fuit facta alteri, sed praesente patrono, tali casu patronus habetur pro consentiente. Abb. vbi supra. in dicta quaest. Quoties enim agitur de praedicio praesentis, & tacentis, qui contradicendo potest actum impedire; si non contradicat, habetur pro consentiente. glos. vlt. in l. Caius. ff. de pignorat. act. & in c. nonne. de praesumptione. & in cap. is, qui tacet. de regul. iur. libro 6. faciunt dicta per Felin. in c. super eo. ante finem. de off.

- deleg. & in dicto cap. cum Bertoldus. col. 4. limit. 3. Et
- 4 tali casu † taciturnitas habetur pro consensu, favore cultus diuini, vt ecclesia ordinetur, si fuit præsens patronus vocatus, seu non vocatus, dummodo fuerit præsens.
- 6 Tertia † conclusio, quando patronus est absens, & Episcopus beneficium contulit tanquam deuolutum, cum vere non esset deuolutum, & tunc non tenet collatio, cum nondum patronus esset priuatus iure suo. per text. in cap. ex parte. cum ibi notatis. de concess. præben. Abb. in dicta quæst. 5. incip. Augerio. Rot. Roman. de iure patron. in antiquis. decis. 10 Felin. in dicto cap. cum Bertoldus. colum. 4. limitat. 1.
- 7 Nec sequens † ratificatio patroni potest actum conuolidare, cum non possit à patrono ratificari id, quod eius nomine non fuit factum. cap. ratum. de reg. iur. lib. 6.
- 8 Quarta conclusio † quando Episcopus simpliciter contulit beneficium absente patrono, qui postea venit, & infra tempus sibi à iure concessum præsentauit alterum,
- & tunc collatio Episcopi est ipso iure nulla. Abb. vbi supra. colum. 14. dicto cap. discernimus. Felin. in dicto cap. cum Bertoldus. col. 3.
- 9 Quinta † conclusio, quando Episcopus contulit beneficium, & patronus infra debitum tempus assensum præstitit expresse, & tunc valet collatio, prout ex nunc, non prout ex tunc. Abb. vbi supra. colum. 14. Felin. in dicto cap. cum Bertoldus. colum. 4. in princip.
- 10 Sexta † conclusio, quando Episcopus contulit beneficium, & patronus infra debitum tempus ei à iure datū ad præsentandum non consentit, nec contradicit, vel scienter præsentauit indignū, & sic remansit priuatus iure suo; & tunc dicta collatio Episcopi conuolidatur irreuocabiliter absque noua collatione. Abb. vbi supra. Felin. in dicto cap. cum Bertoldus colum. 5. in fine. Si tamen † collatio deuoluatur ad Inferiorem Episcopo habentem instituire, & tamen Episcopus cōferat; talis collatio nulla est, cum spectet ad inferiorem. Abb. vbi supra, quo casu

casu Episcopus tenetur prouidere de alio beneficio illi, cui male contulit dictum beneficium. cap. inter cætera iuncta ibi gloss. in verbo assignauit.

12 de præben. Similiter si beneficiati permutent beneficia, iuris patronatus sine consensu patronorum, & absque eorum consensu Episcopus confirmet permutationem, talis confirmatio est ipso iure nulla, per tex. in dicto cap. decernimus, sed reconualefcit per superuenientem patronorum. consensum tacitum, vel expressum, secundum Card. in Clement. 1. col. 14. de supplen.

13 neglig. Præl. Neque si attenditur patroni consensus quando non potest præsentare quem vult, tunc enim spreto patrono institutio, seu collatio Episcopi valida erit. Felin. in dicto cap. cum Bertoldus. col. 6. limit. 6.

14 Septima si conclusio. collatio beneficii facta à legato de latere, spreto patrono ecclesiastico, valet: idem est si Papa disponit de beneficio patroni laici iuris patronatus expresse derogando, vt in cap. cum dilectus. de iure patron. Abb. in cap. illud. in fine. de

iure patronat. Sed si institutio
 15 fiat si ad præsentationem patroni, qui antea iuris patronatus donauit, non est ipso iure nulla; sed debet irritari ad instantiam donatarij. ita habetur in dicto cap. illud. in fine. in vers. si vero. Et quando fit
 16 institutio si spreto patrono, nõ refert an sit verus patronus, an vero sit in quasi possessione iuris patronatus, seu iuris præsentandi, cum hæc duo æquipolleant. Cardin. consilio 69. num. 4. Rocch. de Curte. de iure patronatus. in verbo, honorificum. quæst. 1. in fine.

17 Octaua si conclusio, quod si institutio facta sit ab Episcopo spreto patrono, potest eadem reuocari ab eius Vicario generali instante patrono, & debet instituere præsentatum à patrono. ita Ioan. Andr. in cap. 2. de offic. Vic. lib. 6. per dictum cap. decernimus. 16. quæst. 7. cum nulla sit ea facta ab Episcopo, secus si esset valida. Verum
 18 si eodem si die sit facta collatio beneficii ab Episcopo extra Diocesim, & ab eius Vicario generali in Diœcesi, præfertur facta ab Episcopo, quia
 su-

superior. Calderin. conf. 2. de offic. Vicar. incip. an collatio Episcopi. vide Lambertin. artic. 3. vbi supra.

19 Insuper † est notandum, quod institutio fieri potest per habentem instituere, etiã post mortem præsentantium, licet alij successerint patroni per ea, quæ dicit Bart. in leg. si ita §. si domus. ff. de leg. 1. Possunt † tamen patroni succedentes variare si sunt laici, & si adhuc tempus duret datum ad præsentandum, quia dicuntur vna, & eadem persona successores cum prædecessoribus, per dicta ab Abb. in cap. cum accessissent. de constitution. de quo vide Lambertinum vbi supra artic. 4. & etiam post institutionem potest fieri præsentatio. cap. si vero, vbi glos. vlt. de iure patronatus. vbi Abbas. Et hic est vnus modus recognoscendi verum patronum, vt † sit ille, qui pronunciat patronum

post institutionem factam ab Episcopo, & idem dicunt Doctor. in cap. eam. de iure patronatus, & Abb. in cap. per nostras numer. 3. de iure patronatus. Et quamuis talis † præsentatio non conualidet institutionem validam iam secutam, possunt tamen dari casus, vt supra, in quibus solus consensus patroni validat institutionem.

23 Et in † permutatione, seu re-signatione, consensus patroni habetur pro præsentatione: & in praxi vidi pluries consensus patronorum præstitos post institutionem, & ab Ordinario admissos, ex quibus conseruatur quasi possessio patronorum, & de hoc Lambertinus, vbi supra artic. 5. Scias tamen, quod pensio annua potest imponi super fructibus beneficij, quod est de iure patronatus, sine consensu patroni vide Gigantem de pensionibus. quæst. 23.

CAPUT SEXTUM.

Habenti instituere nullum est à iure tempus præfixum ad institutionem faciendam.

SUMMARIVM.

- 1 *Instituere habenti nullum est tempus præfixum ad instituendum.*
- 2 *Superior potest tempus præfigere instituere habenti.*
- 3 *Superior ubi non est præfixum tempus à iure, potest ex officio præfigere.*
- 4 *Archiepiscopus potest præfigere tempus Episcopo suffraganeo instituere habenti.*
- 5 *Superior si ex iure deuoluto conferre debeat beneficium, habet semestre.*
- 6 *Papa nullo tempore limitato tenetur conferre beneficia.*

Tempus à iure præfixum non reperitur habenti instituere, intra quod facienda sit institutio, sicuti præfixum est collatori ad conferendum. Rot. Roman.

de iurepatr. in nouis. decis. 4. incip. secundum omnes. Potest tamen per Superiorem certum tempus assignari habenti instituere infra quod si non instituerit, potest postea illud compellere. c. nullus. de iurepatr. Lamb. de iurepatr. lib. 2. par. 3. q. 2. art. 6. & quod Superior tamen ubi à iure non est præfixum tempus possit certum tempus præfigere, aliaque facere, vide Abb. in cap. postquam. num. 8. in fine. de elect. & in cap. cum Ecclesia Vulterrana. num. 7. de elect. & in cap. ex parte. columna penult. de concess. præbend. & in cap. ab excommunicato. colum. 4. de rescript. facit tex. in cap. si Capitulo. in fine. de concess. præbend. libro 6. & tex. in cap. irrefragabili. §. excessus. & ibi Felin. de offic. Ordin. capit. facto. in fine. de sentent. excō-

mu-

municat. & in clemen. prima de iurepatronatus. facit gloss. penult. in cap. ult. §. ult. de consuetud. libro 6. & insuper Lambertinus vbi supra putat superiorem debere præfigere tempus duorum mensium ad instituendum, post quatuor menses datos ad præsentandum; sed hæc omnia arbitrio Superioris remittuntur. iuxta notata in cap. de causis. de offic. deleg. & ideo dicit Abb. in cap. 2. num. 12 de concess. præbend. Quod

4 si ad † Episcopum pertineat institutio, poterit Archiepiscopus eius Metropolitanus eidem Episcopo præfigere tempus, eiusque negligentiam supplere, quod declarat Lambertin. vbi supra. articulo 7.

5 Adde † supradictis, quod si quis debeat conferre, seu instituere ex iure ad se deuoluto ex negligentia patroni, vel ex negligentia ha-

bentis instituere, eo casu habet semestre ad conferendum, seu instituendum. Abb. in cap. causam quæ. numero 6. de elect. Rot. Roman. de supplen. neglig. Prælat. in nouis. decisio. prima, incip. fuit dubitatum. Rocch. de Curte. de iurepatronat. verbo, honorificum. quæst. 32. quod semestre currit à die notitiæ. cap. 2. & ibi gloss. in verbo, infra sex menses. de concess. præbend. & tradit Lambertin. vbi supra.

6 articulo 8. Papa vero † nullo tempore limitato astringitur ad conferendum, etiam si sciat deuolutionem ad se factam, secundum Ioan. And. in capitulo 3. de præbend. libro 6. & ibi Philipp. Franc. columna tertia. Rot. Roman. de iurepatronatus. in nouis. decis. sexta. incip. si propter negligentiam. & Abb. in capitulo ultimo de iurepatronatus.

CAPVT SEPTIMVM.

Institutio potest fieri quocumque die, & quocumque loco honesto, & etiam extra territorium instituentis.

SVMMARIVM.

- 1 *Institutio potest fieri, etiã die feriato.*
- 2 *Et in Ecclesia, & in quocumque loco honesto.*
- 3 *Institutio aliquo instante, vel cum causa cognitione fieri nequit extra diocesim habentis instituire.*
- 4 *Institutio fit, etiam si presentatio simpliciter admissa sit.*
- 5 *Et ideo in praxi presentatio admittitur, si & in quantum.*
- 6 *Executor litterarum Apostolicarum procedere potest extra suam diocesim.*

1 **I**nstitutio cum sit actus extrajudicialis, potest fieri etiam die feriato, sicuti fit presentatio, dummodo fiat extra sententiam, & figu-

2 ram iudicij, vt supra dictum est in materia presentationis. Institutio t̄ autem potest fieri in Ecclesia, & in quocumque loco etiam non solito, dummodo honesto. Bald. Hostien. Imol. Præpos. & alij in cap. qua fronte. de appellat. Lambertin. de iurepatron. lib. 2. par. 3. q. 2. artic. 10. Extra territorium autem t̄ Ordinarij, eiusque 3 Diocesim, numquid possit fieri institutio: dicendum est, quod si aliquo instante, vel ex officio habens instituire cum plena causæ cognitione ad institutionem procedat, tunc institutio fieri non potest extra territorium, nisi de consensu Ordinarij loci illius, & partibus non contradicentibus. Abb. in capit. nouit. num. 4. de offic. leg. Rocch. de Curte de iurepatron.

tron. in verbo, competens ali
cui. quæst. 34. Lambert. vbi
supra. artic. 11. Et talis in-
4 stitutio † dicitur fieri per so-
lam admissionem præsentationis sine aliqua conditione, etiam si non dicat admit-
tens præsentationē. instituo,
sed dicat simpliciter, admitto.
Dominic. de sancto Gem-
niano post alios in cap. 1. de
præbend. libro 6. Lambertin.
vbi supra. artic. 12. Et ideo
5 ad † excludendam institutio-
nem regulariter in praxi ad-
mittitur præsentatio non sim-
pliciter, sed cum additione,

si & in quantum. Exequutor
6 autem † litterarum Aposto-
licarum potest procedere
etiam extra suam Dioecesim.
vide Dominic. de sancto Ge-
miniano late de hac re disse-
rentem. in cap. statutum.
§. in nullo quoque. num. 6.
de rescript. libro 6. Oldrad.
consil. 295. & Reuerendissi-
mum Dominum Marcum
Antonium Genuensem in
sua praxi Curix Archiepi-
scopalis Neapolitanæ capi-
tulo 69. de causis deleg. plu-
ra frequentia in praxi. n. 3. &
ibi in adnotationibus. n. 12.

CAPVT OCTAVVM.

Institutio facta per errorem, vel per metum, vel
non canonicè, non tenet.

SVMMARIVM.

1 Institutio facta per erro-
rem, vel non canonicè, non
tenet.

2 Error est, aliud pro alio
putare.

3 Institutio metu facta non
tenet.

4 Institutio facta impetu,
ira, vel ebrietate, vel simo-
niace, non tenet.

1 Institutio facta † per er-
rorem, vel non canonicè,
non tenet. Firman. in tracta-
tu de Episcopo in tertia par-
te secundæ partis principalis
tertij

tertij libri. argumento text. in l. si per errorem. ff. de iurisdic. omn. iudic. dicit id esse verum, in confirmatione: idemq; dicit procedere in institutione. Lambert. de iurepatronat. lib. 2. parte 3. quæst. 2. articulo 13. Error autem est, aliud pro alio putare. cap. quamuis. distinct. 38. & si instituens, errando vnum pro alio institueret, vel quia putabat præsentantes esse patronos, quos reperit non esse, vel præsentatum fuisse idoneum, quem non idoneum reperit: si autem institutio sit facta ab aliquo habito per errorem tanquam tali, si error sit communis, quia communiter talis ab omnibus tenetur, valet institu-

3 tio. Firman. vbi supra. quæstio. 18. Innocen. in cap. nihil. & ibi Abb. de electio. Felin. in cap. Rodulphus. in fine. de rescript. Et sicuti supra dictum est, non t̄ valere præsentationem metu factam, ita & institutio metu facta non tenet. Firman. vbi supra. quæst. 19. & casu quo institutio non teneat, non per hoc vitatur præsentatio. facit text. in cap. ult. de elect. libro 6. eadem ratione non tenet t̄ institutio facta impetuose, vel calore iracundiæ, vel per ebrietatem, vel per simoniam: & de clerico peregrino dicendum est, quod potest institui eo casu, quo diximus supra posse præsentari. vide Lab. vbi sup. ar. 17.

CAPVT NONVM.

Institutio potest iterari.

SUMMARIVM.

- 1 Institutio potest iterari.
- 2 Patronus si vult conseruare suum ius, potest repræsentare, & tunc iteratur institutio.

3 Institutio secunda tenet, si prima fuit facta ab eo, de cuius auctoritate dubitatur.

1 Institutio t̄ autem ab eadem persona iterari potest quan-

- quando de primæ institutionis firmitate dubitatur, & tunc secunda institutio tenet. argumento eorum, quæ dicit gloss. ult. in cap. ult. 3. q. 4.
- 2 Et quando patronus pro cōseruatione sui Iuris vult representare, iteratur institutio, non pro necessitate instituti, sed vt patronus conseruetur

in sua quasi possessione. Verum si institutio facta sit ab vno, de cuius auctoritate dubitatur, si fiat alia institutio ab altero, ea tenet. cap. post electionem. de concess. præben. Lambertin. de iure patron. lib. 2. par. 3. quæst. 2. artic. 18.

CAPVT DECIMVM.

Habens instituere si fiat patronus, vel ex iure deuoluto debeat beneficium conferre, nunquid hæc vnico actu expediat.

SVMMARIVM.

- 1 Superior habens instituere si fiat patronus, quomodo actum expedire debet.
- 2 Eo casu prius debet ipse, vel eius procurator presentare, & post instituet.
- 3 Idem est, si superior sit patronus iure sui patrimonij, vel vt compromissarius debeat presentare.
- 4 Episcopus factus patronus, vt Episcopus potest actum sicut vult expedire.

- 5 Superior si presentare debeat cum consilio alterius, actus fieri debent separati.
- 6 Superior conferens beneficium deuolutum expedit actum vnico contextu.
- 7 Institutio fieri debet serua- to cap. ult. de elect. lib. 6.

1 **D**Vbium est si an habens instituere si patronus efficiatur, vel ex iure deuoluto conferre debeat beneficium, possit hæc omnia vnico actu expedire. Ad cuius du-

dubij resolutionem considerandi sunt infra scripti casus; de quibus loquitur Lambert. de iure patronat. lib. 2. par. 3. quæst. 2. art. 19. &

- 2 Primus est † casus, quando in Episcopo concurrerent duæ qualitates, nempe quia esset Abbas alicuius ecclesiæ, & tanquam Abbas esset patronus alterius ecclesiæ, & tanquam Episcopus haberet ius instituendi in dicta ecclesia patronata: tunc non expediuntur hæc vnico actu; sed debet hæc separate fieri; id est, Primo debet tanquam Abbas præsentare, vel melius esset, quod procurator nomine Abbatis præsentaret, & postea Episcopus instituat secundum text. in cap. à collatione. de appellat. lib. 6. & in cap. cum olim cum ibi notatis per Felin. de re iudic. & eo casu seruandus erit text. in cap. vlt. de elect. lib. 6. Idem est † dicendum quando ad habentem instituere spectat ius patronat. ratione sui patrimonij, vel si talis habeat com- patronos. Idem etiam est, si compromittatur ius præsentandi in habentem instituere,

vel eidem tanquam priuatæ personæ sit facta donatio iurispatronatus.

- 4 Secundus est † casus, quando in Episcopum tanquam Episcopum fuit à laicis patronis trāslatum ius patronatus: & tunc est in Episcopi arbitrio negocium expedire vnico actu, vel duplici.
- 5 Tertius † est casus, quando fit translatio iurispatronatus in habentem instituere, cum reseruatione, quod præsentet cum consilio puta Archidiaconi, vel alterius, vel præsentet aliquem de tali familia: & tunc tales actus sunt separatim expediendi. Abb. in cap. ne pro defectu. num. 4. de elect.
- 6 Quartus, & † vltimus est casus, quādo ex deuolutione Superior debet conferre beneficium: & tunc vnico actu rem potest expedire, nisi esset seruanda aliqua forma in fundatione apposita. vide Abbatem in cap. causam, quæ num. 6. de elect. Et ad institutionem semper † procedendum est ab habente instituere seruata forma text. in dicto cap. vlt. de elect. lib. 6.
- 7

CAPVT VNDECIMVM.

Qui debeant institui, vel reijci.

SUMMARIVM.

- 1 Institui possunt qui possunt presentari.
- 2 Institui debet qui canonicè fuit presentatus.
- 3 Beneficium obtineri non potest sine canonica institutione.
- 4 Institutio fit ab eo, ad quem facta est deuolutio, quando quis requiritur habere beneficium sine institutione.
- 5 Possidens beneficiũ absque institutione quando sit tuus.
- 6 Institui non potest nulliter presentatus, vel indignus.
- 7 Superior scienter confirmãs indignum deponi debet.
- 8 Si per negligentiam instituat indignum perdit potestatem instituendi primum successorem in eodem beneficio.
- 9 Presentatio si nulla sit, nulla erit & institutio.
- 10 Indignus presentatus si fiat dignus, institui potest.

Sicuti dictum est in materia presentationis, ita

dicendum est in materia institutionis: id est illi debent, & possunt † institui, qui possunt presentari; illi vero institui non debent, qui nequeunt presentari. Verum regulariter † ille est instituendus, qui canonicè fuit presentatus ad beneficium iuris patronatus à vero patrono, seu ab alio existente in quasi possessione iuris presentandi, quique idoneus per examen repertus fuit, seruata tamen forma text. in dicto capit. ult. de elect. lib. 6. & quando vnus tantum fuit presentatus, & lapsum fuit tempus, ita ut patronus non possit amplius variare, vt late tradit Lamb. de iure patronatus. lib. 2. p. 3. q. 3. art. 1. Quod si † constaret quem habere beneficium sine institutione, dicas eundem esse instituendum: & ratio est, quia legitime non potest obtineri beneficium sine canonica institutione. cap. 1. de

de reg. iur. lib. 6. & eo casu
 4 institutio ꝛ fieri debet ab eo,
 ad quem deuoluta est aucto-
 ritas, ad notata in cap. 2. de
 concess. præben. Si vero non
 5 constet, sed dubitetur ꝛ an-
 talis sit institutus, & tunc non
 prodest allegare præscriptio-
 nem, seu consuetudinem. cap.
 ex frequentibus. de institut.
 & si factum sit antiquum, &
 Prælatus tacite, vel expresse
 assensum præstitit, non tene-
 tur ille ostendere titulum;
 sed stabitur iuramento talis
 possidentis, nisi ius commu-
 ne esset contra possidentem,
 puta quia possideret duo be-
 neficia incompatibilia; secus
 si factum non sit antiquum.
 & super his vide Lamb. vbi
 supra art. 2.
 6 Nunc est ꝛ notandum,
 quod nulliter præsentatus,
 vel indignus non potest insti-
 tui; sed repellendus est, alio-
 quin si Superior eum insti-
 tuat, puniri debet ipse Supe-
 rior. cap. nihil. & cap. cum
 nobis. vbi gloss. de elect. Do-
 ctor. in cap. cum vos. de of-
 fic. Ordin. Et scienter confir-
 7 mans ꝛ indignum debet de-
 poni, secundum gloss. in di-
 cto cap. nihil. in verbo su-

spendatur. Firman. in tra-
 ctatu de Episcopo in secunda
 parte secundæ partis princi-
 8 palis. quæst. 5. Si vero ꝛ in-
 stituens per negligentiam in-
 dignum instituat, perdit po-
 testatem instituendi primum
 successorem, & debet suspen-
 di à perceptione fructuum
 proprii beneficii, donec vi-
 sum fuerit Superiori. dicto
 cap. nihil. & ibi Abbas, &
 Lambertin. vbi supra. art. 3.
 Et si nulla sit præsentatio, nul-
 9 la ꝛ erit & sequens insti-
 tuitio: & ideo cum præsentatio
 facta ab excommunicato, sit
 ipso iure nulla, ita & sequens
 institutio; ita Rot. Roman. de
 institut. in antiquis. decis. 1.
 Lambertin. vbi supra. art. 4.
 & Rocch. de Curte. in ver-
 bo, competens. quæst. 8. in
 vers. suboritur nunc quæstio;
 quid si indignus præsentatur;
 10 sed ꝛ cum venit ad Ordinariū,
 cessat dictum vitium, an at-
 tendatur tempus præsentatio-
 nis, an datæ institutionis, cum
 in hoc nostro casu cadāt tria
 tempora, scilicet præsentatio-
 nis, discussionis negocii, &
 institutionis: dicas quod si
 sit præsentatus indignus sciē-
 ter à patrono, & in discussio-

ne negocij fiat dignus, potest
institui : quod si reperiatur
dignus tempore institutionis
non puniretur instituens, sed
presentans . quod declara-
vit per Lambertin. vbi supra.
artic. 5. vide Paul. de Cittad.
de iurepatronat. par. 6. quæ-
stione 36. vbi concludit at-

tendi tempus datæ, & sic fa-
ctæ præsentationis ; vide Fe-
lin. in cap. eam te. col. ante-
penult. de rescriptis. Abb. &
Imol. in cap. dilectus. il se-
condo. de præbend. vbi tra-
ctant, quod tempus in rescri-
ptis attendatur, datæ an exe-
cutionis litterarum .

CAPVT DVODECIMVM.

Quis institui debeat quando plures à diuersis patro-
nis fuerunt presentati.

SUMMARIVM.

1. Institui debet ille, qui à
maiori parte presentatus est.
2. Si per hoc scandalum non
oriatur.
3. Maior pars patronorum
quæ dicatur.
4. Facienda est comparatio nu-
meri ad numerum.
5. Dignus presentatus à mi-
nori parte instituendus est ex-
cluso indigno presentato à ma-
iori parte.
6. Idem est, si maior pars ex
casu sit priuata iure presen-
tandi.

7. Maior pars sufficit, nec
opus est, quod sit sanior.
8. Exemplum computationis
vtrum in iurepatronatus.
9. Superior potest instituere
quem vult stante paritate, &
eadem idoneitate presentato-
rum.

Quando plures † à diuer-
sis patronis fuerunt
presentati, ille debet
institui, qui à maiori parte
fuit presentatus. cap. 3. de
iurepatronat. vbi gloss. Abb.
& Card. Paul. de Cittad. de
iurepatron. par. 6. quæst. 27.

Car-

Cardin. Mantic. Decif. 86.
 Rot. Roman. & Card. Sera-
 phin. Decif. 875. Rot. Rom.
 & Farinac. parte fecunda to-
 mo primo. Decif. 202. nifi ad
 2 scandalum euitandum † fit
 necesse non admittere præ-
 sentatum à maiori parte. di-
 3 cto cap. 3. Maior autem † pars
 dicitur, vt si sunt decem pa-
 troni, quatuor præsentent Le-
 lium, tres Franciscum, & alij
 tres Odoardum: nam Lelius
 non habet maiorem partem
 omnium, sed habet maiorem
 partem respectu aliorum præ-
 sentatorum, & ideo Lelius in-
 stitui debet: secus est in Col-
 legio, in quo requiritur ma-
 ior pars totius Collegij, ita
 Ioan. Andr. Abb. & Card. in
 dicto cap. 3. Rocch. de Curte
 de iure patronat. in verbo hon-
 orificum. quæst. 58. Lamb-
 bertin. de iure patronatus. li-
 bro 2. parte 3. quæst. 4. arti-
 culo 2. Et sic facienda est cõ-
 4 paratio numeri † ad nume-
 rum, ad hoc, vt præsentatus
 à maiori parte possit institui,
 dummodo sit idoneus. non
 autem est facienda compara-
 tio zeli ad zelum, seu meriti
 ad meritum. Doctor. in dicto
 cap. 3. Rocch. de Curte. vbi

Praxis iurispatron.

supra. quæst. 15. Lambertin.
 5 vbi supra art. 3. Si autem † à
 maiori parte fit scienter præ-
 sentatus indignus, & à mino-
 ri parte dignus fit præsentatus,
 talis dignus debet institui,
 quia scienter præsentans
 indignum pro illa vice amit-
 tit ius præsentandi, vt nota-
 tur in cap. cum vos. de offic.
 Ordin. Et idem dicendum.
 6 est † in omnibus patronis ex
 aliquo iure priuatis, quamuis
 sint maioris numeri, eo enim
 casu institui debet dignus
 præsentatus à minori nume-
 ro. Lambertin. vbi supra
 art. 5. num. 2. secus si igno-
 ranter fuisset præsentatus in-
 dignus.
 7 Est autem † animaduerten-
 dum sufficere in hac materia
 præsentationem fuisse factam
 à maiori parte patronorum,
 nec est necesse eam esse fa-
 ctam à saniori parte. per tex.
 in dicto cap. 3. de iure patron.
 ibi, plurimorum eligitur, &
 approbatur assensu, & ibi no-
 tat. Abb. & Cardin. Rocch.
 de Curte. vbi supra. quæst. 59.
 & Lambertin. vbi supra art. 6.
 8 Verum si duo sint † patroni,
 & ex vno nascatur A. ex alio
 autem B. C. D. & A. præsen-

Q. 3 tet

ret G. & B. C. presentent M. & D. presentat alium, vel concurrat cum presentatione facta ab A. in tali casu A. & G. presentatus habent vnam vocem. Item B. C. & M. presentatus habent aliam vocem, quia maior pars id est B. & C. absorbet D. & sic hoc casu presentati sunt pares in vocibus, & est locus gratificationi. ita Cardin. in Clement. plures. num. 3. de iure patronat. Lambertin. vbi supra artic. 7. vide dicta supra in

lib. 4. cap. 1. num. 33. & sequentibus. & Cassad. de iure patronat. Decis. 2. Rot. Rom. ideoque habens institueri habet optionem, vt instituat quem vult. Est etiam locus gratificationi, quando duo aequae idonei cumulatiue presentati fuerunt, vt per Lambertin. vbi supra art. 11. & si institutio fieri possit valide, vel à Priore, vel ab Episcopo, tunc locus erit praeventioni. Lambertin. vbi supra articulo 12.

CAPVT DECIMVM TERTIVM.

Quis debeat institui quando duo aequaliter fuerunt presentati, vel alter est magis idoneus.

SUMMARIVM.

- 1 Superior data paritate presentatorum instituit quem vult.
- 2 Magis idoneus autem si quis sit, is debet institui.
- 3 Presentatus idoneus si sit pauper debet institui excluso

diuite magis idoneo.

4 Quod non procedit si ecclesia egeat.

1 Quando duo aequaliter presentati fuerunt, vnus à duobus patronis, alter ab alijs duobus, si aequalia sint merita presentatorum, habes in-

instituire poterit optare, & quem voluerit instituire, & sic est locus gratificationi. Ioan. Andr. in cap. cum autem, vbi Abb. & Cardin. de iurepatronat. Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 3. quæst. 5. artic. 1. Verum si ex duobus præsentatis, vt supra, vnus sit magis idoneus, quam alius, magis idoneus debet institui, quod locum habet ante factam institutionem. Nam si idoneus fuisset

institutus, teneret institutio. Dec. consil. 129. num. 2. & Lambertin. vbi supra art. 2. Et in tali concursu, si idoneus sit pauper, & magis idoneus sit diues, pauper est instituendus. Si vero ecclesia esset debitis onerata, diues debet institui. Rocch. de Curte de iurepatronat. in verbo honorificum. quæst. 15. col. 2. in fine, & Lambertin. vbi supra. art. 3. vbi hæc declarat, & rationes diuersitatis affert.

CAPVT DECIMVM QVARTVM.

Stante duorum præsentatione an debeat præferri is, qui est de linea Fundatoris, vel Diocesanus, vel compatronus, Nobilis, Potens, Litteratus, vel bonus.

SVMMARIVM.

1 Præsentatus si sit de linea fundatoris, stante paritate est præferendus.

2 Diocesanus idoneus præfertur extraneo magis idoneo.

3 Præsentatus si sit de familia fundatoris, & idoneus, præfertur extraneo magis idoneo.

4 Compatronus stante paritate præfertur.

5 Idem est in præsentato, qui sit intitulus in dicta ecclesia.

6 Nobilis præfertur in institutione, sed apud Deum non est acceptio personarum.

7 Potens stante paritate præfertur impotenti.

8 Doctor stante paritate præfertur

Q 4 fer-

- fertur non doctori.
- 9 Litterati viri sunt utiles ecclesia.
- 10 Theologus præfertur Canonista, & aliquando econtra.
- 11 Senex præfertur iuueni.
- 12 Constitutus in dignitate præfertur non habenti dignitatem.
- 13 Bonus præfertur prauo postea conuerso.
- 14 In beneficijs habentibus iurisdictionem præfertur prauus postea conuersus.
- 15 Legitimus præfertur legitimo.
- 16 Præsentantium qualitates non arctant habentem instituire.
- 17 Præsentatus à patronis, qui plus contulerunt, est præferendus.
- 18 Collegium si præsentet, attenduntur qualitates, & sanior pars præsentantium.
- 19 Episcopus instituit quem vult, data paritate inter præsentatos à masculino, & à femina.
- 20 Casus, in quo Episcopus etiam instituit quem vult.
- 1 **P**ATRONI si in ¶ pari numero se diuidant, & duo præsentent vnum extraneum, alij

duo præsentent vnum de linea, seu sanguine Fundatoris, tunc præferendus, & instituendus est ille de linea Fundatoris, stâte idoneitate. ita Rocch. de Curte, de iurepatronat. in verbo honorificum. quæst. 18. facit in simili text. in cap. bonæ il secundo, circa finem. vbi Abb. de postulat. præl. & tex. in cap. nullus inuitus. dist. 61. gloss. in cap. neminem. dist. 70. in verbo Ciuitatis. faciunt notata per gloss. & Doctor. in cap. si proponente. de rescrip. & vide Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 3. quæst. 5. art. 4. Si autem ¶ sit præsentatus æqualiter Diocesanus idoneus, & extraneus magis idoneus, Diocesanus debet institui. Rocch. de Curte vbi supra. Ita ¶ si sit præsentatus extraneus magis idoneus, & alter de familia Fundatoris idoneus, talis de familia debet institui. Lambertin. vbi supra art. 6. Ita ¶ etiam debet institui compatronus à medietate compatronorum præsentatus, excluso alio compatrato ab alia medietate, quia ille est compatronus, & de genere Fundatoris, nisi ille,

le, qui non est compatronus obtineat derogationē à summo Pontifice pro alia medietate. Lambertin. vbi supra artic. 7.

- 5 Similiter † est præferendus in institutione is, qui fuerat intitulus in ecclesia, & ordinatus ad titulum illius ecclesie, secundum tex. in cap. postulasti. de iure patronat. & præfertur non tanquam intitulus, sed tanquam existens de illa ecclesia. Rocch. de Curte. vbi supra in verbo competens alicui. quæst. 27. & Lambertin. vbi supra ar. 8.
- 6 Ita data † paritate in præsentatione, nobilis præfertur ignobili in institutione. cap. dudum il primo, vbi Abbas num. 2. de elect. Lambertin. vbi supra art. 9. Sed in hoc consideres tex. in cap. venerabilis. de præben. vbi habetur, quod non generis, sed virtutum nobilitas, viræq; honestas gratum Deo faciunt, & idoneum seruitorem, nec apud ipsum est personarum acceptio. Similiter data illa
- 7 paritate debet † præferri potens impotenti, vt melius conseruetur ecclesia. gloss. in cap. constitutis in verbo im-

- potentiam, & ibi Abb. de appellat. nisi talis potens esset prauus. Lambertin. vbi supra art. 10. Similiter † data eadem paritate doctus præfertur indocto, & Doctor non Doctori. litteratura enim habetur in consideratione. cap. de multa in fine, & ibi Abb. de præben. Felin. in cap. cum adeo. eol. vlt. de rescript. cap. dudum il primo, iuncto ibi Abb. in quarto notabili. de elect. & Innoc. in cap. cum iam dudum ante finem de præben. dixit viros litteratos † ob litteraturam esse vtilis ecclesie vniuersali, & ideo extollendos esse ad præbendam, Canonatum, & dignitates. & cap. cum ex eo. de election. lib. 6. etenim tales litterati sunt tanquam stellæ, & firmamentum lucentissimum in ecclesia Dei. cap. super specula. de magistr. & supradicta procedunt, nisi aliter necessitas ecclesie suaderet. vide Lambertin. vbi supra. artic. 11. Insuper data † eadem paritate præsentatus Canonista præfertur Theologo, si sit in loco, vbi magna versetur causarum ventilatio. Si autem sit

sit in loco vbi pullulant hæ-
 reses, præfertur theologus.
 ita Hostien. in cap. 1. quem
 sequuntur alij Doctor. de con-
 sang. & affin. argumento tex.
 in c. in causis. in fin. de elect.
 & in dicto c. super specula. &
 de hoc Lamb. vbi sup. art. 12.
 11 Similiter ¶ data eadem pari-
 tate senex præfertur iuueni.
 Rocch. de Curte vbi supra,
 in verbo, in ecclesia. q. 4. in fi-
 ne. & in verbo, honorificum.
 12 q. 15. col. 2. Et ¶ constitutus
 in dignitate præfertur alij di-
 gnitatem non habenti. vide
 Lamb. vbi sup. art. 13. Ita etiã
 13 si ¶ concurrant æqualiter præ-
 sentati, vnus, qui semper fuit
 bonus, & alter, qui fuit pra-
 uus; sed postea pœnitentiam
 egit, & factus est bonus: de-
 bet in institutione præferri,
 qui semper fuit bonus. capit.
 nos cōsuetudinem. distin. 12.
 Rocch. de Curte. vbi supra.
 in verbo, onerosum. quæst. 3.
 antè finem. quod procedit in
 beneficijs non habentibus
 iurisdictionem: nam in be-
 14 neficijs habentibus ¶ iurif-
 dictionem præferendus est il-
 le, qui ex prauo factus est
 bonus; quia est magis vtilis
 15 populo talem habere, vt sciat

eis compati, eorumque mi-
 sereri. ita debet intelligi glos.
 in cap. fidelior. distin. 50. &
 facit quod dicunt Doct. ali-
 qui in proemio clement. vi-
 de Lambert. vbi supra art. 14.
 15 Ita etiam data ¶ paritate su-
 prædicta in præsentatione,
 debet præferri in institutione
 legitimus illegitimo legitima-
 to, vt declarat Lambert. vbi
 supra art. 15.
 16 Insuper ¶ est notandum,
 quod qualitates præsentan-
 tium non arctant habentem
 instituere circa gratificatio-
 nem faciendam, sed informât
 eius conscientiam, vt potius
 gratificet præsentato ab ha-
 bentibus iudicium rationis:
 & in simili paritate præferen-
 17 dus ¶ est in institutione ille,
 qui præsentatus fuit à patro-
 nis, qui plus contulerunt;
 quamuis enim voces sint in
 æquali numero, tamen voces
 illorum, qui plus contulerunt
 sunt pinguiores. Lambertin.
 vbi supra art. 16. & 17. Ve-
 18 rum si ¶ ratione Collegij plu-
 res præsentent, attendendæ
 sunt qualitates nobilitatis,
 doctrinæ, & potentia præsen-
 tantium, eorumque sanior
 pars. Rocch. de Curte vbi sit-
 pra in

pra in verbo honorificum
 quæst. 59. col. ult. & Lambertinus
 ubi supra art. 18. Si autem
 19tem. † æqualiter facta sit præ-
 sentatio à masculo, & à femi-
 na, data paritate Episcopus
 habet optionem, vt instituat
 quem vult. Ita etiam † Epi-
 scopus habet optionem, si pa-

troni sint decem & quatuor
 præsentent scienter indignū,
 tres alium dignum, alij tres
 alium dignum, tunc enim
 excluso indigno Episcopus
 habet optionem inter præ-
 sentatos à tribus, vt ex eis in-
 stituat, quem vult Lambert.
 ubi supra art. 19. & 20.

CAPVT DECIMVMQVIN TVM.

Nunquid in institutione sit præferendus præ-
 sentatus à pupillo, vel præsentatus ab
 eius tutore.

SVM MARI VM.

- 1 Pupillus, & Tutor si in di-
 scordia præsentent, quis debeat
 institui.
- 2 Præsentatio facta à pupillo
 maiore septennio præfertur præ-
 sentationi tutoris.
- 3 Si tamen non sit indignus
 præsentatus à pupillo.
- 4 Tutor si sciente pupillo præ-
 sentet, & postea præsentet pu-
 pillus, magis idoneus debet
 institui.
- 5 Secus si pupillo ignorante.
- 6 Idem dicendum est in viro,

- & uxore.
- 7 Superior data paritate præ-
 sentatorum potest quem vult
 instituere.
- 8 Procuratores si duo separa-
 tim à patrono sint constituti,
 prior præsentans obtinet.
- 1 **P**upillus † si habeat ius
 patronatus, & habeat
 tutorem, & tutor vnum, pu-
 pillus alterum præsentet, quis
 ex præsentatis sit instituendus,
 dubium est. Ideo cum
 Lambertin. de iure patronat.
 lib. 2. par. 3. quæst. 6. art. 1.

con-

- constituas casus infra-
 scriptos. & vide Cardin. Man-
 ticam decis. 140.
- 2 Primus est si pupillus ma-
 ior septennio presentavit,
 licet postea tutor eius magis
 idoneum presentavit, attamen
 presentatus à pupillo
 est instituendus.
- 3 Secundus est casus, si pupil-
 lus prius presentavit; sed in-
 dignum, potest tutor supplere,
 & durate termino dato ad
 presentandum alium presentare,
 nisi prius alium variando
 pupillus presentasset.
- 4 Tertius est casus, si tutor
 pupillo sciente, & non con-
 tradicente prius presentavit,
 & postea pupillus alium pre-
 sentauerit, in tali concursu ma-
 gis idoneus debet institui, &
 si sint æqualiter idonei, ha-
 bens instituere optabit, & in-
 stituet quem vult.
- 5 Quartus: tutor si ignoran-
 te pupillo prius presentavit,
 & postea pupillus sciens vaca-
 tionem contradicat, & aliū
 presentet debito tempore, ta-
 lis à pupillo presentatus de-
 bet institui; pupillus enim est
 patronus, ipseque presentare
- 6 debet. Ita est dicendum est in
 viro, & vxore, quando iuspa-
 tronatus competit vxori non
 ex causa dotis, sed ex alia
 causa. Si autem iuspatrona-
 tus transit ad vxorem cum
 vniuersitate data in dotem,
 tunc est locus preuentioni in-
 ter virum, & vxorem, & qui
 prius presentat obtinet. Lam-
 bertin. vbi supra. art. 3. nu. 7.
 vide Rocch. de Curte. de iur-
 repatronat. in verbo, ipse, vel
 is, à quo. quest. 28.
- 7 Et nota, quod est quando
 ambæ presentationes tenent,
 data paritate presentatorum
 habes instituere potest optare,
 & quem velit instituere.
 Lambert. vbi supra. art. 4. in
 fine.
- 8 Verum si est duo sint pro-
 curatores separatim constitu-
 ti à patrono, cum clausula,
 quod melior sit conditio oc-
 cupantis, prior presentas ob-
 tinet: & in praxi ita seruatur,
 & habui in facto, in quo qui-
 dam patronus separatè con-
 stituerat duos procuratores,
 quorum vnus audita vaca-
 tione presentavit, & obti-
 nuit. vide Lambertin. vbi su-
 pra. artic. 5.

CAPVT DECIMVMSEXTVM.

Beneficium iurispatronatus nunquid dari possit in Commendam, & an habens instituire possit instituire absque patronorum præsentatione.

SUMMARIVM.

- 1 Beneficium patronatum non potest dari in Commendam sine consensu patroni.
- 2 Casus, in quibus Superior potest instituire sine patroni præsentatione.
- 3 Præsentatus si ob scandalum non sit instituendus, alius non præsentatus instituitur.
- 4 Vel si præsentatus sit indignus.
- 5 Vel quando præsentatio nõ est facta intra debitum tempus.
- 6 Vel quando lis non est finita intra debitum tempus.
- 7 Vel quando paritas est inter præsentatos, tunc Superior instituit quem vult.
- 8 Vel quando Superior motu proprio patronum instituit.
- 9 Deuolutio fit ad Episco-

pum, seu inferiorem habentem instituire.

10 Et tunc debet conferre secundum naturam fundationis.

11 Superior habens instituire, extincto iure patronatus fit collator beneficij.

Beneficium iurispatronatus † non potest dari in Commendam perpetuam absque patroni consensu. Io. Andr. & alij in cap. nemo. de elect. lib. 6. Et insuper notes, quod † habens instituire aliquando potest instituire absque aliqua patronorum præsentatione in pluribus casibus relatis à Lamb. de iure patr. lib. 2. par. 3. quæst. 7. artic. 2. 3. & sequentibus.

3 Primus est † casus, quando præsentatus non potest institui

tui ob scandalum, tunc enim instituitur alius non presentatus.

4 Secundus est casus, quando patroni scienter presentent indignum.

5 Tertius, quando patroni non presentant intra tempus eis à iure concessum ad presentandum.

6 Quartus est si lis non sit terminata infra debitum tempus, nisi obstet generalis consuetudo.

7 Quintus, quando adest paritas inter presentatos, tunc enim superior instituit quem vult ex presentatis.

8 Sextus est casus, quando Episcopus motu proprio absque presentatione instituit patronum egenum, ut per Abb. in cap. per nostras. vbi Doctor. de iure patronat.

9 Sciendum est insuper, quod in casu deuolutionis, deuolutio fit ad Episcopum, vel ad inferiorem habentem ius instituendi, Abb. in cap. cum

vos. post principium. de offic. ordin. Rocch. de Curte. de iure patronat. in verbo, honorificum. quæst. 33. & Lambertin. vbi supra. art. 11. In materia deuolutionis vide Farinac. parte 2. tomo 1. decif. 186. & Card. Manticam decif. 260. & Card. Seraphin. decif. 1173. 1270. 1309. & 1363. Talis tamen ad quem

10 fit deuolutio, debet beneficium conferre secundum naturam appositam in fundatione. Felin. in cap. cum accessissent. colum. 7. de constitut. Rocch. de Curte vbi supra. quæst. 3. col. 1. & Lambertin. vbi supra. artic. 13.

11 Eadem ratione extincto iure patronatus, quia nullus sit hæres patroni ius, conferendi tale beneficium remanet penes habentem instituere Episcopum, vel inferiorem Prælatum. Abb. in capit. 1. numero decimo de electio. & Lambertin. vbi supra. articulo 12.

LIBER DECIMVSTERTIVS

Continet materiam actualis institutionis, eiusque formam.

CAPVT PRIMVM.

Quibus verbis fit institutio, & an requiratur scriptura, & nunquid absens per procuratorem possit institui.

SVMMARIVM.

1 <i>Institutio dicitur quasi in-
tus statio.</i> 2 <i>Institutio fit solo verbo.</i> 3 <i>Institutio, & inuestitura
fiunt simul.</i> 4 <i>Institutio quamuis non re-
quirat scripturam, bene est
eam adhibere.</i> 5 <i>Gratia Apostolica proba-
tur per litteras Apostolicas.</i> 6 <i>Institui potest praesens, &
etiam absens.</i> 7 <i>Institutus debet acceptare
beneficium, & tunc est suum.</i> 8 <i>In institutione recipienda
etiam laicus potest esse procu-
rator.</i> | <ol style="list-style-type: none"> 1 Institutio † dicitur quasi
intus statio: & institutio,
& inuestitura sumuntur pro
eodem, quamuis inuestitura
dicatur actualitas institutio-
nis, seu inductio in corpora-
lem possessionem. Institutio †
2 autem fit solo verbo, quando
instituens dicit, instituo te
ad praesentationem talis pa-
troni in tali beneficio: sed
quando sequitur, & dicit, de
dicto beneficio te inuestio per
annulum, vel per impositio-
nem birreti, huiusmodi dici-
3 tur inuestitura; & sic † fiunt
simul institutio, & inuestitu-
ra, nec certa verborum requi-
ritur |
|---|--|

- ritur forma. Lambertin. de iure patronat. lib. 2. parte 3. quaest. 11. art. 1. Et in Capitulo Pisano habetur certa forma tradendi institutionem beneficiorum existentium ad dicti Capituli institutionem.
- 4 Quamuis † autem in institutione non sit necessaria scriptura, tamen bene est eam adhibere: & in praxi institutio semper fit cum interuentu Notarij, & in praesentia duorum testium: & ita semper institutio probari potest: gratia † autem Apostolica non
- 6 probatur nisi per litteras Apostolicas. vide Lambertin. vbi supra artic. 3.
- 7 Instituitur autem potest praesens, & absens mediante eius procuratore habente ad hoc speciale mandatum. cap. accedens. de praeben. Et institutus † non potest dicere beneficium suum esse, antequam illud acceptet. cap. si tibi absenti. de praeben. lib. 6. vbi notat Dominic. Et eo † casu potest esse procurator etiam laicus. Abb. in dicto cap. accedens. num. 6.

CAPVT SECVNDVM.

Per institutionem quid transferatur in institutum.

SVMMARIVM.

- 1 *Possessio corporalis beneficij non transfertur in institutum per institutionem.*
- 2 *Sed plenum ius.*
- 3 *Praxis, vt institutus accedat ad beneficium, vt possessionem apprehendat.*
- 4 *Institutus ante acceptam corporalem possessionem non*
- 5 *potest administrare.*
- 6 *Actus fieri soliti in apprehensione possessionis.*
- 7 *Stylus Pisanae Diocesis in tali apprehensione.*
- 8 *Institutio clandestina non valet.*
- 1 **P**er institutionem † non transfertur corporalis possessio.

fessio beneficij in institutum.
 Abb. in cap. cum Bertoldus.
 num. 3. de re iudic. gloss. in
 cap. per tuas. in verbo in pos-
 sessione. de donat. Bene ve-
 2 rum est, quod † per institutio-
 nem plenum ius transfertur
 in institutum, & beneficiatum
 etiam absque corporali ap-
 3 prehensione. Rocch. de Cur-
 te. de iure patronat. in verbo
 3 ius. quæst. 5. Sed in † praxi
 vsus est inueteratus, vt habi-
 ta institutione institutus per-
 sonaliter accedat ad benefi-
 cium, siue sit ecclesia, siue
 altare, de manu alicuius cle-
 rici corporalem possessionem
 apprehendat, & ita solet ap-
 4 poni in litteris institutionum.
 vide Lambertin. de iure patr.
 lib. 2. par. 3. quæst. 11. art. 6.
 4 Et nunquid possit † institutus
 administrare ante appren-
 sionem dictæ possessionis, seu
 installationem, in hoc casu
 seruetur consuetudo loci.
 5 Actus autem, † qui solent

fieri in apprehensione talis
 corporalis possessionis, sunt, vt
 institutus sedeat in sede Re-
 ctoris, tangat altare, pulset
 campanas, & ianuam ape-
 riat, & claudat, vel similia,
 faciat. vide Lambertin. vbi
 6 supra art. 7. & 8. Et Pisis † in
 praxi seruetur, vt institutus
 accedens ad ecclesiam faciat
 prædicta præsentibus testi-
 bus, & aliquando præsentibus
 etiam Notario: & clericus,
 qui immisit institutum in
 3 corporalem possessionem, di-
 cit orationem Sancti, sub cu-
 ius titulo ecclesia, seu altare
 decoratur, & postea scriptam
 facit attestationem talis da-
 tæ, & apprehensæ possessio-
 nis, nominando testes in ea,
 qui præsentibus fuerunt, vel de
 ea fit instrumentum publi-
 cum à Notario. Et addas,
 7 quod † si institutio fiat clan-
 destine, ita ut probari nequeat
 inualida est. Lambertin. vbi
 supra artic. 13.

CAPVT TERTIVM.

Cuius expensis fiat electio, seu institutio.

SUMMARIVM.

- 1 Electio fit expensis electi.
- 2 Expensa fiunt à presentante, & à presentato, quando lis est inter patronos super iurepatronatus, vel super iure presentandi.

1 **E**lectio † tota fit expensis electi. cap. vt præteritæ. vbi gloss. & Doctor. de elect. sed secus est in presentato, qui tenetur tantum ad expensas, quando agitur de meritis, vel de demeritis presentatorum. Quando † autem agitur lis inter patronos super iure-

patron. vel super quasi possessione Iuris presentandi, licet in consequentiam veniat victoria presentati, expensæ tamen fiunt per ipsos patronos habito aliquali respectu ad expensas, quas presentatus facere tenetur pro ipsa presentatione, & pro assequenda institutione, & pro solita discussione, quæ fit ex officio ab habente instituere; sicuti fieri solet quando presentatio fieret in concordia: de quibus vide Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. tertia, quæst. 11. artic. 14.

CAPVT QVARTVM.

Ponitur forma litterarum Ordinarij continentium institutionem.

SVMMARIVM.

- 1 Forma litterarum continentium institutionem.
- 2 Forma Prouisionis Ordinarij.
- 3 Forma institutionis, quæ in Praxi seruatur in Capitulo Pisano.

1 **F**orma † autem litterarū Ordinarij, continentium institutionem factam, ponitur à Lambertino de iure patronat. lib. secundo, parte tertia, quæstione vndecima. art. 15.
2 & vlt. & forma † prouisionis factæ ab Ordinario ponitur, & declaratur à Rebuffo in sua praxi beneficiaria. folio mihi 32. in versic. forma collationis, & prouisionis Ordinariorum. Hic autem ponitur † forma, quæ in praxi seruatur à Capitulo Pisano.

IN DEI NOMINE.
Amen.

NOs Canonici Sanctæ Primatialis ecclesiæ Pisane (& ponuntur nomina omnium Dominorum de Capitulo presentium) Coadunati in loco nostri soliti Capituli in ecclesia sancti Rocchi, de mandato admodum Reuerendi Domini N. Archipresbyteri dictæ ecclesiæ Pisane per clericos Niccosiæ citati vna die pro altera, & pro hac hora, vt moris est facientes, & representantes sic coadunati totum Capitulum dictæ Ecclesiæ, pro tribunali sedentes in dicto loco: Visa in primis à nobis præsentatione facta ab Illustri viro Domino Iulio de Gualandis patricio Pisano patrono pro medietate, & ab Illustri viro Domino

R 2 Fla-

Flaminio de Vpezzinghis patricio Pisano patrono pro altera medietate, & ita patronis in totum iurispatronatus, & iuris presentandi Rectoris ad altare seu Capellaniam Cathedralis sancti Petri, sitam in dicta nostra ecclesia Pisana, vacantem per obitum venerabilis presbyteri Ioannis Garzonij ultimi, & immediati Rectoris eiusdem, de persona Venerabilis presbyteri Alexandri Balestrii clerici, & ciuis Pisani ad regimen, & rectoriam dictae Capellaniae, seu altaris Cathedralis sancti Petri modo superscripto vacantis; visaq; dicta presentatio dicti Alexandri coram nobis facta per dictos Dominos Iulium, & Flaminium, & visa acceptatione dicti Alexandri, vt supra presentati, & instantia de predictorum admissione, confirmatione, & dicti Alexandri institutione, & prout haec omnia in actis nostri Capituli adnotata sunt. Visaq; de praemissis admissione per nos facta, & commissione edicti in forma, dictiq; edicti emanatione, & affixione ad valuas dictae no-

strae ecclesiae Pisanae, & contentis in eis, & quod nullus in termino edicti, neque postea comparuit ad aliquid dicendum, vel opponendum, contra praedicta, & visa contumacia omnium citatorum, & in edicto comprehensorum accusata, constitutoq; nobis ad dictos Dominos Iulium, & Flaminium spectare, & pertinere dictum iurispatronatus, & de eo esse in quasi possessione pacifica, vt per plures datas existentes in Archiuo nostri Capituli, & coram nobis exhibitas constat. Visiq; videndis, & consideratis considerandis, formaq; iuris, sacrorum Canonum styli, & consuetudinis nostri Capituli, omnibusq; inuentis rite concurrere: & demum visa, attestacione idoneitatis dicti Alexandri ab admodum Reuerendo Domino Vicario generali Illustrissimi, & Reuerendissimi, in Christo Patris, & Domini Domini Archiepiscopi Pisani, Insularum Corsicae, & Sardiniae Primatis, & in eis Legati nati emanata in forma authentica.

Iesu Christi Saluatoris nostri,

ftri, eiusq; Gloriosissimæ Mariæ, ac sancti Petri Principis Apostolorum, cuius glorioso nomine, & titulo dictum altare, seu Capellania decoratur, nominibus inuocatis, suprascriptam præsentationem per dictos Dominos Iulium, & Flaminium factam de persona dicti Alexandri ad rectoriam, regimen, & curam dicti altaris, seu Capellaniæ confirmamus, approbamus, & emologamus, ipsumq; Alexandrum in Rectorem, & Capellanum dicti Altaris, seu Capellaniæ Cathedræ sancti Petri, Iuriumq; & pertinentium eiusdem, cum omni plenitudine Iuris Canonici instituiamus, & ordinamus, curam, regimen, & administrationem bonorum omnium spiritualium, & temporalium eiusdem sibi plenariè & integrè committendo: de quibus omnibus, & singulis eundem Alexandrum coram nobis genuslexum existentem, & humiliter petentem per birreti capiti suo impositionem, idem multum Reuerendus Dominus N. Archipresbyter de præsentia, & consensu omnium nostrum

Praxis Iurispatron.

inuestiuit: qui Alexander ad delationem dicti Domini Archipresbyteri iurauit manu tactis scripturis in forma, quod erit fidelis, & obediens Capitulo nostro, nobis, & successoribus nostris, iura, bona, & honores dicti Altaris, seu Capellaniæ defendet, manutenebit, & augebit pro posse, & de eis nihil vèdet, aut alienabit sine nostra expressa licentia, & prout de iure. Inventarium quoque de bonis dicti Altaris, seu Capellaniæ conficiet, illudq; infra duos menses producet, & relaxabit in manibus Cæcellarij nostri Capituli, & de obseruâdis statutis, & consuetudinibus dictæ nostræ Pisane ecclesiæ. Quo circa committimus, & mandamus cuicumque presbytero nostræ ecclesiæ, quatenus ad dictum altare, seu Capellaniam accedat, ipsumq; Alexandrum, vel procuratorem suum eius nomine, seruatis seruandis in realem, actua- lem, corporalè, ac pacificam possessionem eiusdè Altaris, seu Capellaniæ, & annexorum ponat, immittat, & inducat, ac inductum manuteneat, & defendat, amoto

R 3 exin-

exinde quolibet illicito deten-
tore, ac faciat dicto Alexan-
dro, vel procuratori suo de
dicti Altaris, seu Capellaniae
ac annexorum praefatorum
fructibus, redditibus, prouen-
tibus, iuribus, & obuentioni-
bus vniuersis integrè respon-
deri ac omnia singula, & alia
dicat, & faciat in similibus
possessionsibus tradendis ne-
cessaria solita, & fieri consue-
ta. Mandantes &c. In quorū
fidem Acta fuerunt, hęc om-
nia Pisis in loco soliti Capi-
tuli dictorum dominorum.

Canonscorum in ecclesia fan-
cti Rocchi coram, & praesenti-
bus ibidē venerabilibus pre-
sbyteris Gherardo Cepparel-
lio magistro scholarum dictae
Ecclesiae Pisanae, & Benedi-
cto de Sanguignis Cappella-
no dictae ecclesiae, ciuibus Pifa-
nis testibus, Dominicae Incar-
nationis Anno 1610. Indi-
ctione quarta stylo Pisano;
die vero decimanona mensis
Martij. Paulo Quinto Summo
Pontifice, & Sereniss. Cosmo
Secundo Medice Magno He-
truriae Duce IIII. domināte.

Locus ✠ Sigilli.

*N. Cancellarius dicti Capituli de
mandato subscripsit.*

FINIS SECVNDAE PARTIS.

PRA-